HVGONIS GROTII

TRAGOEDIA

SOPHOMPANEAS.

Accesserunt,

Tragœdia ejuſdem

CHRISTVS PATIENS,

ET

SACRI ARGVMENTI

ALIA.

EDITIO NOVA

ab ipſo Autore recognita & emendata,
ut videre eſt pag. ſeq.

AMSTERDAMI,

Apud GVILIELMVM BLAEV,

CIↃ IↃ CXXXV.

P*Oematum horũm editio, prius a* Guilielmo Blaeu *in quarto expreſſa, facta deinde eſt a* Iohanne Ianſonio, *nulla parte auctior, quibuſdam in locis minus caſtigata: hæc vero, ab eodem* Blaeu, *in eadem minori forma, ex auctoris ipſius voluntate, recuſa & pluſquam ſeptuaginta locis caſtigatior reddita eſt. Quod parentis nomine teſtabar Amſtelodami* XV *Septembris* CIƆ IƆ CXXXV.

P. GROTIVS.

GERARDO VOSSIO

historias artemque civilem docenti in florentissima Amstelodami urbe

HVGO GROTIVS.

D sim, quod minime volo, præstantissime Vossi, id est ingratus, si cum omnes chartæ tuæ plenæ sint mei, ego amorem cultumque tui intra animi secreta claudam, neque curem ut ad posteritatem, si tamen illa laboribus nostris speranda est, monumentum exstet indivulsæ nostræ conjunctionis, quam tu in nostris rebus adversis, quales aut falsos animos nudare, aut leves immutare solent, adeo non minuisti, ut etiam multis officiis auxeris. Si me eruditione tua plane singulari latissimeque diffusa adductum dixerim, ut te, quanti facio, facerem, id dicam quod mihi cum sparsa per totum orbem literas amantium universitate commune est. Sed quo propius mihi mores tuos candidissimos & bonitatem clausam nemini nosse licuit, eo majore nexu conjungi semper tibi in felicitatis meæ magna parte posui. Ingens est vinculum, omnium honestarum literarum commune studium: sed accessit & aliud, quod in disputationum Theologicarum æstu fervente sæculo te reperi prudentia & animi moderatione singulari, qui ab iis quæ ecclesiæ ab Apostolis satę, & quæ cum illis germanitate disciplinæ cohærebant, ut certa atque explorata tenuerunt,

nunquam decederes: ab iis vero quæ antiquitus liberam habuerunt diſputationem, inhiberes decretorium ſtylum. Quod propoſitum quo teneres felicius, magna tibi duo auxilia aderant, ingens & quanta cuiquam homini fuit in evolvenda eccleſiæ antiquitate diligentia, & limatum judicium: de quibus dubitare nemo poterit, qui hiſtoriam tuam Pelagianam legerit, per Galliam Britanniamque prædicatiſſimum opus. Tantis virtutibus tuis, & in me meritis, eximium aliquid muneris debebatur: ſed cum disjectis hactenus chartis libriſque meis ſedem certam conſtituere nondum potuerim, eoque nec operum majoribus imponere ultimam & irrevocabilem manum; memor interim humanorum caſuum, ſolvendo adhuc impar, pignore tamen vel exiguo dato, teſtari volui quantum quamque libenter deberem. Et tamen, ſi mihi concedis, quod ſibi Horatius, pretium dicere muneri, tragœdia eſt quam adfero, ſcripti genus, ut optime tu ſcis Voſſi, à quo poſt grammatices & eloquentiæ præcepta, artem quoque poëticam vivis coloribus expreſſam habemus, regale, tantæque dignitatis, ut id Sophocles principe quem Athenis tenebat loco, Cæſar autem Auguſtus animo totam vim Romani imperii complexo non inferius judicarint. Eſt & argumento ſua commendatio, petito ſcilicet, non ex Græcorum mendacio inquinatis Trojæ & Thebarum malis, ſed ex intacta falſo Moſis hiſtoria: & quidem, ni fallor, in divinis libris unico, quod duo illa habeat Ariſtoteli, viro & in hac parte, ut mecum tu judicas, maximo, etiam ſingula ad tragœdiæ gratiam valere

valere plurimum existimata, agnitionẽ insperatam, & rerum vices repentinas. Nam & Iosephus Israelis filius fratribus diu ignaris se patefacit, & fratres ipsi ex maximo metu in res maxime prosperas subito transferuntur. nisi forte futuri sunt qui reprehendent quod hujus tragœdiæ non tristis sit exitus: qui si errorem eum in cothurni ac socci discrimine nondum deposuerunt, legant aut Æschyli Danaidas, aut nostri Euripidis Alcestim, Iona, Helenam, & quam nuper Latine vertere mihi libuit, in Tauris Iphigeneam, aut, si id laboris nolunt sumere, tua illa, quæ modo memoravi, legant de arte poëtica præcepta. Quibus an hæc quæ damus satis congruant, non alium potius quam te ferimus judicem; non sane fiducia nostrorum co[illegible]um, qui & fortunę hactenus sævitia & ipsa decliviore ætate., quod tu prope solus non experiris, labascunt, sed tui judicii ęquitate; quam tamen non ut amicus spero: neque enim corrumpere te volo ea re cujus ipse pretium debeo: sed ut i[illegible] cui optime semper mereri de literis & literas amantibus fuerit propositum. Est in hoc argumento & aliud, quod an aliis placiturum sit nescio, maligno enim sæculo vivimus, tibi certe placiturum non dubito. Docuit me Philo, paulo minus quam Christianus, Mosem illum, quem & nos & Iudæi divino spiritu afflatum manifesta præsignificatorum fide credimus, sapientissimum autem legum conditorem celebrant viri sapientes, & sapiente admodum nati sæculo, Siculus Diodorus, Romanus Trogus Pompejus, & Cappadox, sed judicio maximus, Strabo, cum nobis in legum sancti-

ctiſſimarum veſtibulo dediſſet exemplaria ad vitam privatam tria eximia, primi ejus qui artium doctrinæque excellentis auxilio à falſis Deis ad verum perveniſſet, alterius cui ipſa naſcendi ſors & felix educatio tribuiſſent plurimum, tertii vero cui ad hæc bona acceſſit id, quod expertus vel maximum puto, per res duras exploratio; voluiſſe adjicere & viri in imperio verſantis, virtutibus non tantũ illis avitis atque domeſticis, ſed & publice profuturis egregii: quod quidẽ in Ioſepho ita præſtitit, ut ipſe, populi ductor, ſiquis unquã, futuri providus, infractus malis, juſti tenax, modi per omnia obſervans, non aliam ſibi formam, ad quam actiones ſuas, poſt divina juſſa componeret, quam Ioſephi hujus vitam, videatur habuiſſe propoſitam: multũ ab illis remotus peſſimis, &, quod ſequitur, peſſimorũ magiſtris, qui nobis quoties figurare virũ principẽ volunt, ponere ſolent hominẽ compoſitũ ex dolis malis ac perfidia, Deique ac legũ omnium, tũ communium, tum cuique populo propriorũ obdurato contẽtu: qualis, ni fallor, animi conſtitutio, niſi per longam ſcelerum conſuetudinem, obtineri non poteſt. Sed hæc latius exſequi tuum eſt, à quo poſt libros indices judiceſque optimos eorum qui Græce quique Latine annales condiderunt, ſummã quoq; hiſtoriæ univerſæ omnes veri rectiq; amantes, non dicam exſpectamus, parũ enim id eſt, ſed flagitamus. Vale vir meo cordi proxime, & amiſſi (ſic Deo viſum) filii deſiderium tot à te genitis perq; Orbem totũ emiſſis eruditionis tuæ liberis ſolare. Franconofurti Idibus Iuliis anni cIↃ IↃ cxxxIV.

H V-

HVGONIS GROTII

SOPHOMPANEAS

TRAGOEDIA.

HIſtoria exſtat apud Moſem Geneſeos capitibus XLIV & XLV, adjunctis quæ ibi connexa: in Pſalmo CXXV: actuum Apoſtolicorum capite VII: apud Philonem vita Ioſephi: apud annalium Iudaicorum conditorem Ioſephum antiquæ hiſtoriæ libro II: partim & apud Iuſtinum ex Trogo Pompejo libro XXVI: exſtitit & apud Aſtapanum ex Alexandro Polyhiſtore, & apud Demetrium, quorum loca videre eſt apud Euſebium præparatione ad Euangelium.

INTERLOCVTORES.

IOSEPHVS *qui &* SOPHOMPANEAS.

CHORVS *Æthiopissarum.*

RAMSES *curator domus Sophompaneæ.*

IVDAS,

RVBEN, *fratres Iosephi.*

NVNTIVS.

SIMEON,

BENIAMIN, *fratres Iosephi.*

PHARAO *Ægypti rex.*

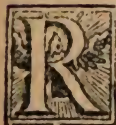
MVTÆ PERSONÆ.

Manasses Iosephi filius.
Comites & satellites Iosephi. Item regis.
Fratres alii septem Iosephi.

Scena est Memphide.

ACTVS PRIMVS.

IOSEPHVS.

Vrsum fugata nocte formosum caput
Sol promit Orbi, qualis è thalamo novus
Surgit maritus veste purpurea nitens.
Dies recurrens lege præscriptæ vicis
Dominum fatetur: & datum cerni jubar
Omni ebore & auro rectiùs monstrat Deum,
Intelligendæ lucis habitantem plagam.
Rediere pariter curæ & immitis labor:
Tantique regni quicquid à Meroe jacet
Adusque littus, brachiis quicquid suis
Definit amnis ille cælitibus suo
A fonte notus, corde sollicito sedet.
Miretur alius quas dedit Libanus trabes,
Maculisque varium marmor & silvas domi,
Et arte factas tot dapes, & piscium
Ignota Nilo genera, & a medio die
Quæ nomen etiam nunc sibi quærunt feras,
Longeque ab Arabum nemore fugitivas aves;
Lanamque ramis Sere depexam manu,
Discriminavit docta quam Babylon acu;
Niveasque baccas Indici donum maris;
Circumque limen, corpus & circum agmina.
Sunt ista vana, vana, & ærumnis leve
Pretium ferendis. Grande curarum tegit
Onus hic tiaras: inter ea quæ regiis
Parenda jussis, fulgor est, qualem exigit
Persona vitæ: qui micans oculos tenet
Animosque plebis: utor hoc ego, non fruor.
Quanto fluebat vita liberior mihi,
Cum corde vacuo sequerer investis puer
Ab Abrahami pecore demissum gregem,
Vbi lætæ Sicimûm pascua attondent oves,
Et amœna gemino clauditur tellus jugo.
Dedêre victum, non sibi magno placens
Ambitio mensæ, floribus sed se inserens

Mandragora dulcis, & nihil quamvis gravi
Onerata fætu palma. pellebat sitim,
Non rutila Meroes vina, non Nilotica
Expressus humor fruge quem Zythum vocant:
Sed sponte saliens ex humo majoribus
Potata nostris vena. pro sistris erat
Compacta ceris canna, quæ Syrios modos
Æquans, canebat Orbis artificem Deum.
Si tunc patris sub ore, germanos prope
Solos videntem, livor invênit tamen,
Potentiaque, sera quæ vênit mihi,
Nocturna imago tam fera innocuum in caput
Concivit odia, nunc quid exspectem, advena
Memphiticæ telluris, in fastigio
Adeo eminente positus, ut cunctos premam?
Et est Phari gens aspera, & cives quoque
Cervice dominos sæpe non facili ferens:
Quo major est hæc fræna moderari labor.
Peccant remissæ, nec minùs rigidæ manus.
Vult mitis adici lenitas pondus sibi,
Modestiaque comite majestas eget.
Sunt ista per se gravia: sed gravius tamen
Accedit aliud. Cùm ratem pelago sua
Fert aura, cursum regere mediocris valet
Puppis magister: artis eximiæ est opus,
Cùm dubia ventos inter incertos hyems
Flagellat undas, vique nimborum vadis
Commotum ab imis surgit in montes mare,
Reperire fluctus per procellosos iter:
Qualis fatigat sæva tempestas tuos
Ægypte fines, spem bis agricolæ suo
Mentita culmis fruge cariturus seges,
Periculosum semper imperiis malum.
Retinere quippe nescit obsequium fames,
Nullosque sentit vulgus impastum metus.
Rerum parenti maximo grates ago,
Laudesque summas, quod Phari trepidis volens
Consulere rebus me voluntati suæ
Legit ministrum, fataque inscripsit meæ
Ventura menti. pensat ubertas prior

Quod deest, & annos larga nunc steriles alit.
Nec munere una vivit Ægyptus meo:
Et Syria nostram postulat supplex opem.
Hanc summus Orbis dominus invênit viam,
Missis ut olim somniis faceret fidem.
Bis fame subacti genua ad ignoti mea
Cecidere fratres: ipse miserandas preces
Bis mihi per illos genitor allegat senex,
Et quæ parentis implet extinctæ vicem.
Ego illud astrum, cujus auratum jubar
Hyades quaternæ, Pleiades septem colunt:
Inclinat & cui Luna cornigerum caput,
Titanque radios ipse submittit suos.
Ego, ira fratrum mihi quod intendit necem,
Meque illa mercem fecit & duram dedit
In servitutem, deleo ex animo omnia,
Ad lenitatem natus, à sancto patre
Ad eam institutus, & malis exercitus.
Sed ne quod illis sedeat in præcordiis
Male expiatum virus antiquum mali,
Pia cura me remordet. huc sollertia
Tota advocanda est, cordis ut pateant mihi
Arcana, multa tegere quæ nubes solet.
Huc pertinebat & quod hesternæ dapis
Ætate minimus maximas partes tulit,
Scire ut daretur ore & oculorum notis,
Ferrentne fratrem sanguine ex toto meum,
An veteris odii pectore hæreret cinis.
Necdum satis liquebat: instandum amplius.
Servile fictum crimen, atque inde imminens
Puero periclum, deteget siquid latet.
Non recta semper sulcat adversum mare
Carina: prodest sæpe prolato pede
Sinuare cursum & vela in obliquum dare.
Est & probandis usus interdum dolis.
Spero, reperiam: sin minus, faciam bonos.
Ades Manasse, si tibi quondam viro
Pars se aliqua regni credit, Ægyptus tibi
Sit patria: sic est merita. benefactis data
Remunerare. proximum numen Deo

Regem putato: prima ſit legum, illius
Obſequia juſſis pendere, & rebus fidem.
Tum faſtus abſit, mentis inflata tumor.
Res eſt poteſtas fragilis & regum favor.
Supermicantem ducibus in planum levis
Tulit hora. paulum ſæpe ab imperio intereſt.
Ad ſupplicantum verba & alienos pedes.
Si dignitas tua læſa, ſi damnum datum,
Da facile veniam. Prona gens labi ſumus
Homines, quod olim primus oſtendit ſator,
Furtiva vetita poma cum tetigit manu.
Dat ipſe ſe facilibus exorabilem,
Suaque lege quemque metitur Deus.
Suprema virtus atque virtutum omnium
Perpetua cuſtos & triumphatrix necis,
Pietas habenda eſt. otium ſemper fuge,
Vitiis amicum. Vult honos ſeſe coli.
Nam fulgor ex quo gentibus monſtrat virum,
Vt magna non ſit fama, vitari nequit;
Sed ſit decôra an turpis, hoc in te ſitum eſt.
At nunc eamus viſere obſcuros ſpecus,
Quibus urbs recondit magna Cereales opes,
Mandata fidei nequa pars noſtræ labet.

CHORVS.

FAcundis domini feſſa profatibus,
Noctis damna die certa rependere,
Aſnethe nitido ſola jacens thoro,
Ne ſomnum ſtrepitus turbet amabilem,
Nos ſtare ariſonas hîc jubet ad fores:
Quas illi famulas miſit ab ultimis
Nubarum populis, quos Niger alluit,
Rex Chuſi genitus ſanguine nobili,
Torta, non acubus, fluminis in modum,
Sed Phœbi radiis conſpicuas coma;
Depreſſas patulis naribus & cutem
Signatas nimium contigua face;
Craſſis labra quibus ſepibus obtegunt
Candorem niveum dentis eburnei.
Fortunata domus, quam parili fide

Indivulsa regit copula conjugum.
Fert vultu soboles patris imaginem:
Gaudet casta suo teste puerpera:
Nec vir barbaricæ more potentiæ
Noctes multiplici federe dividit,
Litesque atque odium seminat in domum:
Vnam totus amat. pectore tam bono
Externis locus est nullus amoribus;
Quos pridem juvenis vincere noverat:
Cùm servus domina liberior sua
Flagrantes oculos mentis adulteræ,
Nudatosque sinus, verbaque mollia,
At mox imperii jure minacia,
Contemsit, veluti dura solet silex
Spumosos pelagi spernere vortices.
Vis ne, inquit, triplici me scelere obligem,
Vt, matrona, tibi dedecus adferam,
Et frangam domino, quam pepigi fidem,
Et sancita Deo federa polluam?
O qui siderei tramitis arbiter
Iusta lege vices temporis ordinas,
Vt nunc purpureis ver niteat rosis,
Nunc messem segeti Sirius excoquat,
Nunc vini laticem palmite cærulo
Autumnus pariat, nunc subiens hyems
Tellurem gelido sidere temperet,
Idem cur pateris colla nocentium
In sublime caput ferre, bonos premi?
Stuprum corde ferens femina, corpore
Insontis spolium, sæva libidine
Frustrata, juvenis vincla paciscitur,
Translatoque virum crimine decipit,
Corrumpens animum judicis osculo.
Illum, quem triplici muniit aggere
Formæ rara comes candida castitas,
Sævus carcer habet. sanctus & innocens
Veros inter agit mixtus adulteros.
Ast illic etiam, quanta sit, edocet
Leges connubii fallere feditas.
Miratur juvenis verba senilia,

Morataque decus frontis, & os probum,
Atque injecta oculis fræna pudentibus,
Vinctorum populus. carceris occupat
Consors, officium judicis: illius
Vitam quisque videns, se peragit reum.
Vt non tota fugit nos ratio Dei,
Sic nec tota patet. non habet is suos
Laxe, non nimium molliter; ut bonus
Dux virtute sui militis utitur,
Indicitque operas; sic pater omnium
Vult durare malis quos amat, & cavet
Ne marcore situm pectora contrahant.
Verum non inopes interea tamen
Solatî patitur, dans animos suis,
Sustentansque hilari spe patientiam.
Sic noster tenebras inter & horrida
Ferro claustra domus, juris erat sui,
Servabatque alios; ante cupidine
Intactus, trepidi tunc domitor metus.
Qui pulchro dominam corpore ceperat,
Captivos animi cepit honoribus,
Custodemque loci. plebs miserabilis
Vnius fidei creditur: accipit
Hinc præsaga suis fascibus omina,
Regnumque in medio carcere possidet.
Quo solis radii vix penetraverant,
Lux divina venit, seque sub illius
Puro corde locat: sontibus explicat
Nocturnos monitus: commodat os Deo:
Huic pœnam, veniam nuntiat alteri.
Sic fluxere dies temporis asperi,
Donec Rex pavidus noctis imagine
Frustra Niligenas consuluit magos,
Frustra, quid struerent fata novi, polo
Inter sidereas quæsiit orbitas:
Vatemque immeritis suppliciis levans,
Induxit manibus gemmea vincula,
Et byssi niveo tegmine vestiens
Præfecit dominum gentibus alterum,
Et dextrum solio constituit suo.

ACTVS SECVNDVS.

RAMSES. IVDAS. RVBEN.

RAM. *Et me tua miserescit ætatis, puer,*
Quem trahere magnos ad Sophompaneæ lares
Manibus revinctum cogor. at ratio imperî
Non constat aliter, nosque lex jussis heri
Iubet ministros esse, censores vetat.
IVD. *Si patere Ramse, pauca pro puero loquar.*
Si non sat illum liberat tali probro
Ingenua species oris, atque anni doli
Vixdum capaces, pende quod factum dies
Hesterna vidit. hoc quod adstrictis boum
Tergoribus aurum publica cusum nota
Abdiderat error vester, in Syria fuit,
Vbi vindicare nemo, nec poterat queri:
Retulimus ultro: munera addidimus soli,
Exigua fateor, balsama, & mortalium
Imitata digitos poma, & haud uni malo
Medicamen herbas, quodque de myrrha fluit,
Apumque nectar atque amygdalinas nuces.
Si majus isto ferre potuissent onus
Nostra quadrupedes, jam puto nos diceres
Non esse avaros, improbos multo minus.
RAM. *Inanis horas perdere in voces labor,*
Res quas refellit. Quod datum pretium modò
Pro Cerere, clausum sarcinis vestris fuit,
Omitto: plena talium nostra est domus.
At patera, pueri juncta quæ rebus fuit,
Est illa, dominus ipse quâ vitis solet
Libare laticem, cùm preces rerum patri
Pro se domoque fundit, & pandi sibi
Poscit futuræ sortis e cælo notas.
Nam magnus illum sæpe dominator poli
Omnes latentis conscium arcani facit.
IVD. *Si arcana novit, nos quoque haud dubie sciet*
Esse absque noxa. RAM. *pectoris vestri sinus*
Excutite. verum rectiùs dicet tibi,
Quam tu ipse nemo. sed cave te judices
Ex parte: vita tota, quanta illa est, tibi

Spe-

Spectanda series. non repræsentat sua
Supplicia semper, lentus irasci Deus:
Sed vetera cernens vitia cumulari novis,
Gravitate pœnæ temporis pensat moram.
Impune scelera sæculi tulerant diu
Veteris gigantes, antequam cœlum mari
Confudit undas, & suas cœlo mare
Vndas regessit, summaque in juga montium
Saliere nullis clausa littoribus freta.
Diu superba dicta & in superos minas
Iactarat ætas illa, cui concordiæ
Rupere fedus vocis ignotæ soni.
Post multa sero facta sævitiæ trucis,
Vltraque sexum veneris inventas faces,
Incendit urbes imbre sulfureo polus.

IVD. *Ferale Dothan nomen & vasti specus*
Immane præceps, tuque avara Arabum cohors
Parata quidvis emere, quam nunc memoria
Ad vos recurrit tristis & cor verberat.

RVB. *Monuisse memini sæpe, ne tantum nefas*
Admitteretis. hæret hoc animo recens
Miserum rogantis vultus: illæ nos premunt
Cœlo receptæ, fratribus surdis, preces.

IVD. *Alios monere facile. si propriam tibi*
Inspicere vitam cura, non deerit nefas.

RAM. *Quis oris iste turbidi inter vos sonus?*

IVD. *Syriæ repetimus clara quæ nostri loca*
Tenuere patres, omnibus circum inclita
Bonitate noti, dexteras magni quibus
Iunxere reges, & probaverunt fidem:
Quorum hospitale pectus & mores probos
Grata celebrat laude, Iordanis vadum
Quæ terra & undas inter Euphratis jacet.

RAM. *At non propago semper in laudes patrum*
Succrescit. Est cùm degener proles probro
Libidinoso, perfidus pactis, fero
Facinore, turpat generis auctores sui.

IVD. *O pars nostri sanguinis, ævi*
Primo vernans in flore puer,
Donum infelix ætatis habes,

Nescite

Nescire quibus mergare malis.
O dulce rubens gratia vultus,
Permixta velut purpura lacti,
Aut nascentis lux prima rosæ:
Tuque ô Libyco concolor auro
Coma, deliciæ lenibus auris:
Quis te diri stipitis ictus,
Aut, si poterit mors dura fugi,
Horrida quæ te specus exspectat?
Aut qua, nobis & patre procul,
Regione jugum famulare feres,
Heu non tales natus ad usus,
Regum sociis generatus avis.
Non te varia veste decorum
Latus cernet cursare pater:
Non armentum pascere fessis,
Cùm sol medium transegit iter,
Properata feres prandia nobis.
Et forte aliquis (namque malignis
Tellus animis non ulla caret)
In te rursus crimina finget,
Cùm te cernent inopem, externum,
Vindice nullo.

RAM. *Laudo, propinquo sanguinis vinclo tibi*
Quod amas ligatum. Discrepant mortalium
In multa mores: scita sunt aliis locis
Alia, ut voluntas sceptra tractantum, aut sua
Cujusque patriæ & gentis utilitas tulit.
Lex ista ubique est, quæ nec in tabulis cedri,
Nec in ære pendet sculpta, nec stat marmore,
Sed corde in ipso est scripta communis manu
Auctoris: illam qui fugit, sese fugit.
Feræ quoque ipsæ genere consortes amant.

IVD. *Ipsos dolores tangis, ut nequeas magis.*
Sed ecce densis præses Ægypti venit
Stipatus armis ad laris limen sui.
Quæ nunc neganti, quod putant certum, fides?
Quæ confitenti venia? vim sapientiæ
Mihi demit omnem, nec sibi vultum sinit
Constare culpæ conscius veteris pavor.

RAMSES. IOSEPHVS. IVDAS.

RAM. *DEprensa noxa est. salva res. illum penes*
Sacrifica latuit patera, quem vinctum vides.
Vnum retraxi: sponte grex fratrum it comes,
Monstratque luctum vestibus ruptis suum.

IOS. *Quæ vos cupido misera, quæ fiducia*
Ad hoc adegit facinus? an vobis ego
Ignotus adeo, plenus afflatu Dei
Cui monstrat animus quicquid abstrusum latet,
Et alia vates perspicax prudentia?

IVD. *Magnanime princeps, proximum regno caput,*
Ad tua voluti genua, quæ jam possumus
Reperire pro re verba, quem fandi modum,
Quo nos tueri teste, quos peragit reos
Deus ipse? Sed tu gentium domitor doma,
Quod maximum, iram: nec velis quantum potes.
Munus tuum tuere: quam contra famem
Vitam dedisti, rursus ex pœna eripe.
Hominem facit res una contiguum Deo,
Servare lapsos. Sume nos nexos tibi,
Hunc patera sub quo sedit, & fratres decem.

IOS. *Mos ille multos tenuit & multos tenet*
Populos Eoi generis, ut pœnas vetent
Intra nocentes stare, sed contagio
Patres eodem, liberos, fratres trahant,
Et quinque culpa non sua involvant domos.
Me præside aliud jus in Ægypto viget,
Et ut per omnes vigeat ætates, precor:
Sibi quisque peccat: longius non it metus,
Quam facinus: hæres nemo suppliciis venit.
In quo repertum est crimen, is servus meum
In jus abito. Cæteri immunes malo
Repetite, qui vos avidus exspectat, patrem.

IVD. *Quanquam loqui me terret & noster status,*
Et oris illud specimen augustum tui
Regi secundum, si vales in nos graves
Suspendere iras, pauca non dura precor
Vt aure capias verba, contemtus, miser
Quæ fundo, sed quod ad preces satis est, homo.

Quo tempore ad te prima nos duxit fames,
Interroganti nostra respondi tibi,
Nos patre genitos qui supra humanæ modum
Ætatis annis vinceret sæclum senex.
Illi esse natum, nos decem præter, novo
In flore vitæ, gaudium & lumen patris:
Quippe editum curricula cùm circum ultima
Senis iret ætas, deque genitrice unicum,
Carente pridem luce quem quondam alterum
Idem pepererat uterus. hunc duci tibi
Puerum imperabas, ut foret quem tam potens
Benignitate gratiæ impleres tuæ.
Ad ista nobis profuit contrà nihil
Dixisse, vitæ fila rupturum patri
Divortium animo pignoris cari suo.
Nam tu negabas copiam nobis tui,
Nisi adveniret ille, conspectus dari:
Quæ dura postquam verba percepit senex,
Sedit silens lachrymansque, canitiem sacram
Et ora fœdans pulvere ac turpi luto.
Consumta cùm jam tota deficeret Ceres
Quam ripa Nili dederat, & trepidi invicem
Obverteremus ora, vicinâ fame,
Iremus alias quærere Ægypto dapes
Senior monebat usque. nos obtendere
Tua jussa non flectenda: si parvus domi
Frater maneret, spem cibi nullam super.
At mœstus ille: filios peperit duos
Nostro fidelis socia conjugio Rachel.
Horum prior de latere discessit meo
Nunquam videndus. ejus heu miseri truces,
Ita nuntiastis, membra lacerarunt feræ.
Si nunc ab oculis alterum rapitis meis,
Et aliquid illi eveniat (in multos enim
Humana casus vita perpetuo patet)
Respicite canis oro quid fiet meis.
Luctu peresus, tabe tristitiæ fluens
Abibo luce ejectus ad mortis loca.
Nunc te per illum quæso, si fas est, senem,
(Fuit & tibi olim genitor) atque animam illius

Quæ tota puero pendet ex isto, levi
Fugitura motu siquid inciderit grave:
Causam senilis mortis asscribi tuis
Ne patere titulis, magne servator Phari.
Vicarium me sume servitii, precor:
Onus domorum est tener & invalidus puer:
Mea major opera. me patri feci vadem.
Ne cogar illum aspicere violata fide,
Ne me gemitibus atque lachrymarum imbribus
Accuset, & cùm fuerit in terræ sinum
Condendus, ipse crimen ibi condam meum.

IOS. *Nec cuncta quæ tibi dicta, nec credo nihil.*
Qui constituere properat, ingreditur viam
Ad pœnitendum. Videro mox amplius.

IVD. *Felix nimis Iosephe, si extinctus jaces;*
Quod ista jam non patere nobiscum mala;
Si vivis, ipse quod tuas injurias
Non sinit inultas ætheris magni parens.

CHORVS.

QVà nascentes solis radios
Videt Ægyptus, tellus juxta
Pharussa jacet, quam gens hominum
Meritis partes novit in ambas,
Dubiam magis an prosit, an obsit.
Pulchra inventis fama Taautæ,
Quicquid pelagus tellusque vident,
Quicquid cæli mobilis orbes,
Et qui Totum colligat aër,
Quicquid Toti par mens hominum
Reperire valet quater id senis
Omne legendum præbere notis.
Sed gens eadem, quasi non morbi
Satis atque feræ raperent hominum,
Quique obsedit latro Niliacas
Crocodilus aquas, genus addentes
Ad fata novum, rate cœperunt
Fragili fluctus sulcare maris:
Nec conspicuum radere littus:
Sed quà medium pelagus terras

Effugit,

Effugit, auſtros Vrſamque ſequi:
Non ut populis poſſent longe
Ferre remotis quæ naturæ
Pauca petentis poſtulat uſus,
Sed ut æquoreos tincta cruores
Humeris regum lana niteret,
Vt gramineum dites ornans
Digitos vomeret gemma virorem.
Facit hæc auri maleſana ſitis.
Hæc, quæ docuit ſpernere cæli
Pontique minas, tenuique animam
Credere ligno, dira cupido,
Hominem in quæ non crimina cogit?
Hinc illiciti licitique procul
Diſcrimen abit. nulla rapinas
Prohibet pietas: placet ex omni
Quæſita loco præda, nec ipſis
Parcitur aris.
Felix ætas prima parentum,
Cùm divitiæ fraga fuerunt,
Et quos manibus conſita nullis
Sponte ſapores protulit arbor:
Lex una fuit, neſcire nefas,
Vitaque ſimplex & caſta ſatis
Corpore nudo.
Poſtquam vallum facta pudori
Tunica, & jam vi pendere fruges
Terra coacta eſt, fas ruperunt
Sanguinis iræ: præſcidit ævi
Curſum fratri fraterna manus.
Non hic hominum conſtitit audax
Labor: ima fodi ſenſit trepidans
Viſcera tellus, meliuſque latens
Duri chalybis vena reperta eſt.
Non trux ultra ſingula carpſit
Corpora cædes: ferrum magnos
Vna populos meſſuit hora,
Et vis ſcelerum, belli titulo,
Tanta ſecuta eſt, quantam haud ultra
Tolerare valens maris in ſe undas

Terra

Terra vocavit, nec minus illo
Aliud cælo mare delapsum est,
Quali sese fremitu Pharius
Cautibus altis dejicit amnis.
Sed nec succum profuit uvæ
In spumantes pressisse lacus.
Damna accepit tunc magna pudor.
Natis patrum risa senectus:
Peperit patri nata nepotes.
Quid non reperit fœda voluptas?
Tibi gens Mesoris multum & nostro
Gratulor ævo, cujus culpas
Quam datur arcto fine coercet
Dux egregius, vitium resecans
Lege severa: sed & ipse suo
Magis exemplo certat sanctos
Reddere mores.
Placet hic morari: magna res cœpta est: libet
Videre tandem quem sit habitura exitum.

ACTVS TERTIVS.

NVNTIVS. IOSEPHVS.

NVN. *QVæ pars feroces maxime populos habens*
Rubrum vetat coire Carpathio mare,
Tota est in armis. quisque jus dicit sibi,
Spretoque magni regis imperio furit.
IOS. *Grave: sed frequens jam gentibus Phariis malum.*
Sed non medenti sufficit, quali lues
Flammetur æstu nosse, quam partem premat,
Quibusque sese suscitet stimulis dolor.
Noscenda morbi causa. tu nobis quoque
Edissere, ex quo fonte manârit malum.
NVN. *Prima a nomarchis causa, qui jussis tuis*
Inobsequentes, dum nimis lucro student,
Pretioque magno farra trans finem vehunt,
Parce dederunt ruris habitanti loca
Alimenta plebi: deinde mox minus & minus.
Vitam diu protraxit aliena fame
Opulentus emtor: tradidit panem manus

Egena: tanto major erat auri fames.
Postquam per agros tota defecit Ceres,
Pecori invidere cœpit & stratum solo
Virgulta & herbas vulgus in ventrem tulit.
Nec in eo videbat turba quid faceret mali.
Nam vacua simulac terra graminibus fuit,
Periere nigra tabe lanigeri greges,
Bovesque & hominum quicquid in pastus dedit
Natura. miseri, ruris excubias canes
Ibimque & alia fœda contactu quoque,
Vertêre in epulas. quis putet? multi aspides
Venantur, & venena prudentes edunt.
Stat turpis ore pallor & fluitat cutis,
Abactaque intus lumina atque artus hiant.
Pressit querelas gemitus infelix diu.
Tandem unus alterque otio soliti pigro
Traducere ævum, lævaque ausi etiam priùs
Iacere in potentes verba, dum vesper polo
Obducit umbras, dum color rebus perit,
Colligere cœtus, atque ibi veteres novis
Aggerere culpas: aut ubi thura, ut pios
Faciunt miseriæ, populus adolebat Deo,
Captare turbam. Quem sibi esuries modum
Hæc sperat, ajunt: nostrane hoc patientia
Exspectat, ut sit pugna quis cujus prior
Discerpat artus, natus ut patris veru
Coquatur, atque redeat in matrem puer?
Potentiam timetis? hæc nihil est, nisi
Inane nomen, quod parit segrex pavor.
Quicunque terret singulos, cunctos timet.
Hæc quisque semel audita, quoquo advenerat,
Profert & auget. parva pars ad te preces
Suasere mitti, victa quorum auctoritas.
Pars magna ut œstro tacta plus motoribus
Insanit ipsis. Impetu quanto ruunt
Per inane venti, montis & rupti latus
Iactant & alta robora excutiunt solo:
Sic conglobata rapitur agrestis cohors,
Sudes præustas saxaque & fracti ferens
Partes aratri. mille vox linguis sonat:

Petend-

Petenda Coptos ſede dominantum potens :
Ibi panis : ibi vindicta. Capit exercitus
Vires eundo: plurimi, quà tranſitus,
Numerum ſtupent faciuntque. Cum ventum prope,
Et urbs in oculis, clauſtra portarum petunt
Flammante tæda. traxit acre incendium
Abies, & ingens Eurus adjuvit faces :
Sparſus propinquas ignis invaſit domus :
Volitant favillæ : piceus ut cælo globus.
Dumque urbis illuc populus accurrens parat
Remedia flammæ. ruris hoc uſa agmina
Pavore, muri parte neglecta irruunt,
Statimque rapta publicis penetralibus
Arma induuntur, & vibrant enſes manu.
IOS. *Solos nomarchas iſta ſeditio petit,*
An latiùs vagatur, & diſcrimine
Sontes remoto miſcet innocuo gregi ?
NVN. *Rabies in ipſos prima rectores furens*
In fruſta multos carpſit, atque horum nihil
Tumulo reliquit. profuit paucis fuga,
Quos nunc ferarum deviæ latebræ tegunt.
Mox horrea invaſere. quæ potuit Ceres
Servata rectè, temporis longi famem
Arcere populo, rapta ſine lege ac modo,
Mali diebus attulit paucis moram.
Primordia hæc fuere. ſed non vis ſtetit
Quà cœpit, ire in pejus ut morbi ſolent.
Quæ clara pendent dona templorum tholis,
Quæ publici uſus gaza, privatis ſua
Quos arca cenſus ſervat, in prædam venit.
Nec ignis avidas arcet inhiantum manus :
Diripitur ardens Coptos. ingenuam quoque
Pubem, viroſque nobiles captos trahunt,
Pretioque ſervos barbaro mittunt ſolo.
IOS. *Quis auſus emere liberi juris genus ?*
NVN. *Arabum regentes arva biſſeni duces.*
IOS. *Gens iſta mores Agaris injuſtos refert.*
Sed in urbe capta nunc quis imperii modus ?
NVN. *Non una manſit forma : ductorem ſibi*
Legêre ſummo jure : diſplicuit cito.

Imp

Impositus armis alius, & vincta additis
Sociis potestas: sed nec hoc mansit diu;
Datumque turbæ regimen. ibi sententiæ
Clamore certant, imperatque audacia.
Contenta verbis nec manet discordia:
Vulneribus agitur: ipse conflictum trucem,
Motasque vidi mutuam in cædem manus.
IOS. *Spondent paratam quæ refers victoriam.*
Ramse, properiter quot potes turmas rape,
Cincturus urbem. Fecero justæ brevi
Adsint cohortes, & per infernos specus
Qui mœnia intra militem obscurum locent:
Nec deerit aries horrido incussu gravis,
Nec capite tecto vineæ serpens opus.
Per hæc potitus urbis, armatum gregem
Imbuere Phario sanguine aut præda cave.
Exspectet a me commoda & pretium suo
Miles labori: sufficit rex omnibus:
Ne civium dolore sibi quæstum parent.
Civile regimen da nec opulentis nimis,
Qui multa habentes semper in majus tamen
Sua vota mittunt, tamque nil parentium
Populo volunt licere quam nil non sibi:
Nec contra egenis, quippe cor quorum exedit
Inimicus æquo livor, insociabilis,
Aliena cernens lumine infesto bona.
Quod civitatem continet, medium est genus,
Luxu remotum, sorde contemta vacans.
Hinc, quæ per omnes lance distribuas pari,
Alimenta mittam. Quicquid aspiciens Cyprum
Littus, rubentes inter & fluctus situm est,
Qua parte Pharius limes extrema sedet
Tellure, denso turrium obtentu tege.
Venient favente tempora æthereo patre
Meliora, cùm gens sentiet vires Phari
Nabatæa, nostris quæ frui gaudet malis.
Tenebricosus servet imperio male
Usos nomarchas carcer, atque illos simul
Quibus inquinata cæde rectorum manus,
Quamvis nocentum, more non tolerabili

Et hoste pacis. Illa terrebunt magis
Supplicia, quæ non ira constituet recens,
Sed amica gravibus tarda consiliis mora.
Veniam ferunto, qui satis delinquere
Habuere tantum jusserat quantum fames:
Non quorum avarus sese in alienas opes
Immersit animus. At quibus popularium,
Ludibrio quæstuque libertas fuit,
Nunc jura pœnis sentiant ipsi suis
Quæ repprererunt: terra viventes premat:
Ibi per laborem tempora, erepta die,
Dimetientes compedem duram trahant.
Sed & hi tamen pascantur: & quam facinore
Læsere diro patriam, exemplo juvent,
Spectaculoque miseriæ prosint diu.
Fac ista cures. Quæ domum spectant meam
Iam pauca ego intus conjugi fidæ loquar.

IVDAS. SIMEON.

PRoh, qualis iste, Simeo, vir! quam provide
Cuncta ordinavit, quam peræquavit bene
Supplicia meritis, juris ac recti tenax!
SIM. *Talem diu jam video, pro vobis ego*
Dum servor obses. Sæpe conspectus mihi
Sedere, & æquus, partis utriusque, arbiter
Audire patiens dicta: nec verbo levi,
Nec ore motus prodere indicium sui.
Valebat illo, testium, sub judice
Fides magis quam numerus: & testis locum
Implebat antè vita quæ fuerat rei.
Legum studebat persequi normam, nisi
Suaderet aliquid tristibus clementia
Detrahere pœnis, non tamen sic lenitas
Nimis ut soluta demeret vitiis metum.
IVD. *Quid esse dicam, quod Sophompaneas, heri*
Nos hospitali largus excipiens dape,
Hoc, quem dedit natura, dissposuit loco?
SIM. *Mihi crede, quod tu, frater, eximium putas,*
Minimum est in illo. magna vis illum Dei
Inspirat, &, quæ non valet mens assequi

Mo-

Mortalis, intus spiritu ætherio monet.
IVD. *Quæ se ista tanto porticus spatio explicat,*
Amplexa totam latere tergemino domum?
SIM. *Istam petitis littore usque ab Ionio*
Fieri columnis jussit in amicum suum
Rex non avarus. IVD. *intus aspicere an licet?*
SIM. *Licet, & juvabit. namque & hîc multo litas*
Colore tabulas, opera sollicitæ manus,
Rex jussit addi, quæ Sophompaneæ decus
Et acta monstrent hospitum conspectibus,
Vt ipse famæ vivus intersit suæ:
IVD. *Eamus ergo. Ne time: non, Benjamin,*
Te deseremus. non tuos fratrum chorus
Effugiet oculos, ilicetque aderit tibi,
Simulatque magni præsidis cardo strepet.
SIM. *Hæc opera visu, quam potes, propero rape.*
IVD. *Quid ista sibi vult femina iratum rubens,*
Quæ crine vulso lacera & humectans genas
Chlamydem simul fugientis a tergo rapit?
SIM. *Matrona forma simul & imperio potens*
Stimulis negati sævit in castum stupri,
Regeritque crimen, scelereque obvelat scelus,
Mendacioque pignore hoc quærit fidem.
IVD. *Video nigrantem carceris sævi domum.*
SIM. *Hoc ille clausus crimen alienum luit.*
IVD. *Quis de racemo triplice tres uvas premens*
Geniale regis fundit in phialam merum?
SIM. *Non gesta res est. sed Sophompaneæ fuit*
Qui vinculorum socius, hanc somno datus
Imaginem conspexit; &, Phœbi jubar
Simul extulisset tertiam cœlo facem,
Se rursum ut ante regiæ poclis fore
Mensæ ministrum, didicit illo interprete.
Vocem secutus exitus vatem probat.
Heu quam brevis memoria factorum bene!
Ex carcere illo pristinum indeptus locum,
Insignis opibus, gratia clarus, potens
Honore, mansit cultæ amicitiæ prius,
Præsagiorumque & sui pacti immemor,
Donec suum bis signa per bis sex iter

 Sol

Sol explicaret, & Phari sapientibus
Obscura regis quæreret vatem quies.

IVD. *Est alia tetra tristis in caligine*
Species. Canistra plena regalis tria
Mensæ paratu lancinant rostris aves,
Epulasque dulces unguibus fœdis trahunt.

SIM. *Et ista somni forma, quam vidit miser*
Captivus, olim regiæ structor dapis:
Sicutque vatis dixerat vox præscia,
Cùm tertio purpurea curriculo diem
Proferret Eos, horrida pendens cruce
Avidas volucres artubus pavit suis.

IVD. *Septem superbas corpore eximio boves*
Niliaca profert unda, quas ripam gravi
Pede metientes graminum pascit viror.
Sequuntur aliæ, pigra quas genuit palus,
Macie juvencæ squallidæ, numero pari;
Quæ simul ad eadem repserant ægre loca,
Illas opimas lurido rictu vorant.
Septem beatæ pondere in terram suo
Vergunt aristæ: flavus est illis color.
Totidem sed alios video contiguos solo,
Sitiente culmos mergite, exsuccos, leves,
Quos æstuosus solis exhausit vapor.
Et virus horum nobiles spicas necat.
Quis iste in ostro talia aspectat jacens?

SIM. *Rex ipse: namque huic fruge felici uberes*
Septem, atque septem segetis infaustæ notat
Annos latente noctis effigie Deus.
Sed nemo nodos potuit hos evolvere,
Nisi ille, quem rex carcere eductum horrido
Ob id secundum culmini fecit suo.

IVD. *Agnosco pictum byssino cultu: trahit*
Eburnus illum currus: in læva micat
Radiatus adamas, torquis insigne aureum
Dependet humeris: pronus in faciem jacens
Adorat illum populus & laudes canit.
Sed quæ illa triplici classe distincta agmina?
Succincta tunicis prima pars: pars altera
Sudat sub armis: carbaso pars tertia

A capite ad imos candida tegitur pedes.
SIM. *Quoscunque populos claustra regnorum Philæ*
Cohibent, & ingens Nilus & Nili mare,
Hos docuit ille in genera partiri tria,
Et distributas singulis artes novis
Auxit repertis. En aratores habet
Sors prima, & operas vita quarum usu viget.
Monstravit ille spumeam vim fluminis
Attollere in sublime circuitu rotæ
Non constituro mobilis vestigio.
En rursus alii, hospitibus admirabile,
Tractant farinam pedibus & manibus lutum.
Secundus ordo miles. hunc alto otio
Agitare bellum docuit. Hi vallum ferunt:
Currunt in armis alii & in palum graves
Meditantur ictus. pars equi non mitibus
Vrgent lupatis ora & in gyrum trahunt.
Currus at aliis regere falcigeros labor.
Pars justa castris spatia dimensi parant
Munire fossis & superjecto aggere.
Hos contus ingens armat: his nervo sonans
Sinuatur arcus. hi securigera manu
Ferire discunt. cernis in dextram modo,
Modo in sinistram tota versari agmina?
Modo explicatur frons, modo in cuneum coit.
Dicata sacris tertia est hominum cohors,
Quam gaza regis oneris exsortes alit:
Nec hos, Sabæos crede tantum altaribus
Adolere odores. Quin Sophompanea duce
Quærunt vagantes quid retro stellas agat,
Cur Cancri ad orbem longior soli mora,
Idemne semper ursa destiterit polo:
Quæ causa cœlum siderum partu novo
Fæcundet: & consilia rimantur Dei
Per omne Mundi, quanta natura est, opus.
Formas quoque illas pulveri inscriptas vides?
Ibi triquetrus disputant quantum ambitus
Contineat æquor: orbe sit quanto minor
Quæ media fines linea attingit duos.
Tum quicquid egit fortiter bello Pharos,

Aut pace placide: quicquid Ægypto utile
Sanxere leges, Memphide & regnantium
A Mesore primo nomina, & populi truces
Motus in alta mole pyramidum notant,
Rerum exprimentes signa, non vocum sonos.
IVD. *Quid illa sibi vult tabula, generosi ducis*
Vbi plebs ad aulam pallida ac trepidans coit?
SIM. *Res magna regis agitur. Vt primum fidem*
Segeti abnegavit annus, esurie exciti
Mancipia vendunt Cerere, quam rex horreis,
Dum larga messis fuerat, abdiderat suis,
Hoc vate monitus. Sævior postquam fames
Momordit artus, adferunt pretium boves,
Et quicquid herbis pascitur lætis pecus:
At mox & agros: deinde jus etiam sui.
Sic cuncta magnus arva quæ Nilus videt,
Demtis sacrato dicta quæ fuerant choro,
Hominumque vênit turba sub regis manum:
Quos ille (namque id columen imperii fore
Dux æstimavit) linquere a proavis diu
Habitata jussit arva, & aliena in loca
Misit colonos. IVD. *Proh viri sapientiam,*
Sive illa ab usu, sive de cælo data est.
Sed ne illa nobis obsit, haud frustra mihi
Cor timet. ab ipso multa nesciri velim.
SIM. *Spatium quod ultra porticus tergum domus*
Spectans recedit, nil habet, te quod juvet
Inspicere. sæclis cuncta quæ populo Phari
Venient futuris fata, mens ibi præscia
Disposuit. illa mersa nunc caligine,
Intelligentur cùm fidem faciet dies.
Et jam diu nos pavidus exspectat puer.

CHORVS.

Nile, seu Siris potiùs vocaris,
Sive te nostri melius parentes
Astapum dicunt, vaga cujus unda
Fontis ignoto veniens ab ortu,
Vasta quà squallent loca se profundas
Abdit in terras, hominique nata

Rursu

Rursus emergit, scopulique ab alti
Lapsa bis saxo violenta murmur
Iactat horrendum; bifidoque cursu
Lambit Ægyptum latere ex utroque.
Donec immensis procul evoluta
Ostiis findit mare; quid profabor
Virgo, doctorum grege dissidente,
Sæpe qui magni ducis advocati
Ad dapes aures tetigere nostras?
Quas tibi dicam nocuisse causas,
Quod Pharum quondam solitus rigare.
Imbris ut fusi nihil indigeret,
Sirio quamvis toties vocante
Vincere octonos cubitos recusas?
Solis an junctis veniens ab astris
In modum crevit calor auctiorem,
Et sitim tellus mea sentit altrix,
Nec suas amni pluvias refundit?
An tuos natum vegetare cursus
Mercurî velox hebetavit astrum
Stella Saturni pigra? num gelatus
Occidens vernos Zephyros retentat,
Qui tuum toto pelago retundunt
Flumen & cogunt superare ripas?
An cadens in se vetera abnegavit
In tuos cursus alimenta tellus,
Dum quod Atlantis juga pulsat omnem
Ambiens Mundum mare per cavernas
Abditas cæco vetat ire fluctu,
Aut via labi prohibet latente
Qui tibi furtim sociantur amnes?
Ista, ni fallor, nimium periti
Quæritis frustra. Deus orbis auctor
Ipse, cùm terris male mixtus humor
Littore & ripis didicit teneri,
Fecit & Nilum, propriaque vinxit
Lege, quam culpas hominum perosus
Mutat, & monstris mala sæcla terrens
Tentat in rectum revocare gentes.

ACTVS QVARTVS.

IOSEPHVS. IVDAS. BENIAMIN.

IOS. *Abripite puero vincula, ut respondeat*
Liberius : & vos corporis comites mei,
Et fida famuli turba, vosque ò Nubides
Abstate. Sunt quæ solus hospitibus loquar.
Vivitne genitor ille, quem dixtis, senex ?
IVD. *Vivum reliqui, regna cùm peterem Phari.*
IOS. *Quot ejus ætas annuos cursus habet ?*
IVD. *Orbes peregit prope ter & decies decem.*
IOS. *Ætasne tam declivis a morbo vacat ?*
IVD. *Mœrore demto nullum habet morbi genus.*
IOS. *Hunc ergo puerum mœret abductum sibi ?*
IVD. *Est alius etiam qui senem torquet dolor.*
IOS. *Licetne scire ? nam senex pater & mihi est.*
IVD. *Dixisse memini. filium amissum dolet.*
IOS. *Quæ sæva patri filium sors abstulit ?*
IVD. *Id scire oportet cuncta cernentem Deum.*
IOS. *Testem invocasti rite, quem fugiat nihil.*
IVD. *Certum docere nemo nos hominum potest.*
IOS. *Permulta sæpe ignota detexit dies.*
IVD. *O si ulla præstet hoc quod optamus dies.*
IOS. *Velletis illum forte restitui patri.*
IVD. *Si liceat emere hoc morte, non faciam moram.*
IOS. *Adeone patris proximus cordi fuit ?*
IVD. *Vt nullus ullum genitor adamarit magis.*
IOS. *Animo probo quod esset, & nulli invidens ?*
IVD. *Et quia bonam spem dederat egregia indoles.*
IOS. *Quid visa vobis regna pollentis Phari ?*
IVD. *Nihil illa cedunt optimis Syriæ locis.*
IOS. *Etiamne regimen placet & imperii modus ?*
IVD. *Miranda vero cuncta, te imprimis duce.*
IOS. *Velletis & vos his locis considere ?*
IVD. *Ob multa : primum ne ingruat rursum fames.*
IOS. *Et vos quid ergo cogit hinc discedere ?*
IVD. *Domi relictus, non relinquendus, pater.*
IOS. *An huc & ipse posset adduci senex ?*
IVD. *Illius est statuere : parêre est meum.*

IOS. *Amore forte filii huc poſſet trahi.*
IVD. *Nam carus illi fuit & hic ſemper puer.*
IOS. *Quod nomen illi genitor impoſuit, rogo.*
IVD. *Iuſſu vocari Benjamin patrio ſolet.*
IOS. *Dextræ potentis omen iſtô in nomine eſt.*
IVD. *Quid hoc? Hebrææ percipis linguæ ſonum?*
IOS. *Et ipſe veſtris adfui quondam locis.*
IVD. *Huc quæ tulit te cauſa, ſi fas quærere eſt.*
IOS. *Iniquus in me livor, inclemens fera.*
IVD. *Non illa noſtro peſtis ignota eſt ſolo.*
IOS. *Vendine & illic liberum corpus ſolet?*
IVD. *Hoc mos & acri ſcita ſupplicio vetant.*
IOS. *Sed multa fieri video, quæ leges vetant.*
IVD. *Sed quæ, niſi homines puniant, punit Deus.*
IOS. *Iam dic quod illi nomen amiſſo fuit.*
IVD. *Ioſephus. hoc egregius impoſuit parens.*
IOS. *Veſtri quid illud voce ſermonis notat?*
IVD. *Significat incrementa felicis domus.*
IOS. *Res ſæpe reſpondere nominibus ſolet.*
IVD. *Sed hoc inane nomen eventus docet.*
IOS. *Ne temere deſperate. nîl durum Deo.*
IVD. *Vtinam ſed inſperata det nobis Deus.*
IOS. *Dedit & dabit. reſpicite me fratres mei.*
Ioſephus ego ſum. nomen Ægyptus mihi
Impoſuit aliud. quam meam ſortem auxerit
Fautor Deus, videtis. Ex animo procul
Dothan, minæque mortis, & triſtis ſpecus,
Et Arabes, abeant. Somniis conſtat fides.
Satis hoc: nec aliud majus a vobis volo.
IVD. *Generoſe præſes: non enim fratrem audeam*
Vocare, quia nos conſcius culpæ pudor
In te arguit feciſſe fraternum nihil:
Iterum veluti, ſupplices, miſerabiles,
Ad tua jacemus genua: non ut te fami
Noſtræ, ſed ut te tumet opponas tibi.
Ignoſce. longis feſſus ærumnis pater
Hoc te ipſe, ſi vis, poſtulat: ſi vis, rogat.
IOS. *Abjicite curas. poſcitis ſera prece*
Quod impetratum eſt. Hoc quoque eſt nimium leve
Donare culpam. frater ut fratres amo,

Cùm Benjaminem video ſincera fide
Vobis amari, ſcire quod noſter diu
Per flexuoſas quærit ambages labor.
Ne cruciet hoc vos, exitus felicitas
Meretur. eſt cur gratias vobis agam,
Per quos honores proximos regno tuli.
Qui cuncta fecit, cuncta qui vigili Deus
Oculo intuetur, nilque ſine cura ſinit,
Et eminus conſilia diſponit ſua,
Vobis futurum ſoſpitatorem ac patri
Præmiſit huc me. Quod Pharum torquet fames,
Alique Pharia fruge qui circum ſolent
Populi, ſecundæ tempus æſtatis fugit.
Aliæ ſuperſunt quinque non ſteriles minus.
Ite ergo, patri fata deflenti mea
Portate læti nuntium inſperabilem,
Quem credidit periiſſe, non me vivere
Tantùm, ſed alta ſede ſublimem, inclitum
Sedere lateque opibus aggeſtis frui.
Potentiæ omnes eſte participes meæ.
Felicitatem referat acceptam mihi,
Cui debeo ortum. veniat & videat parens
Deſideratum pectori natum ſuo.
Opima veſtris paſcua armentis dabo,
Herbiſque Phariis creſcet Iſáci pecus.
Quam veſtra fratres colla, non viſi mihi
Totos per annos bis decem, amplecti libet:
Tuaſque ſimiles Benjamin caræ comas
Contingere, innexumque cervici manu
Hærere utraque: gaudio manant genæ,
Hilariſque fletus vocis occluſit viam.

BENI. *Salve, Rachelis dividens mecum genus,*
Reperte frater mihi nec optanti quidem:
Tuere me, puerum vir, afflictum potens:
Quali Pharum regis arte, germanum rege:
Et hos amoris, quæſo, non ficti indices
Permitte fletus collo ut infundam tuo.

IOS. *O mihi nunquam ſperata dies*
Gaudia per te quam magna fero!

BENI. *Iam me nec iter longum Sicimis*

Vectum

Vectum ad Nili pœnitet urbes,
Nec percussum crimine falso
Vincla innocua gessisse manu.

IOS. *Fratrum in te animus mihi non certo*
Notus in hos me compulit astus.
Doleo tibi quod mala, quodque metum
Tulit illorum spectata fides.

BENI. *Magnum est fratres purgasse suos.*
Isto pretio mihi cuncta placent.

IOS. *Iam vita mihi dulcior, ex quo*
Fratres licuit reperire pios.
Non illa mihi tam læta dies
Quo deserui carceris umbram,
Quo me patrem rex ipse suum
Memphisque simul tota vocavit.

BENI. *Bona cùm specto tua, mi frater,*
Sentio lætos pectore motus.

IOS. *Mea quæ cernis, tua sunt, frater.*

BENI. *Hæc quam noster gaudeat unà*
Spectare senex!

IOS. *Veniet, veniet: nec longa mora est.*
Ibitis illuc cum magnifica
Missi pompa, ducis excelsi
Quæ legatos fratresque decet.
Sed his fruendi gaudiis longum satis
Tempus sequetur. hora nunc mea me vocat,
Qua soleo regi dicere affatu brevi
Quæ digna sciri quæque portavit dies.
Adeste nostrum quos amat comites latus.

IVDAS. RVBEN. BENIAMIN.

IVD. *QVamquam carere me jubent omni metu*
Pietas benigni fratris & constans fides;
Tamen innocentis vultus ipse habiti male,
Animusque diri facinoris nondum immemor,
Adeo stupori tradidit me exterritum,
Vt verba post non multa, quæ vix extudi,
Nihil valuerim tempore in tanto loqui.
Nunc te precamur, ille quem imprimis amat
Vnius uteri germen, insontem, probum:

Illum propitium fratribus præsta, & pium
Placamen esto. te ille respiciens, tibi
Favens, peracti fida bibat oblivia.

RUB. *Quæ verba Iudas dixit, ea crede omnium.*
Si quid tibi unquam fecimus fratres boni,
Id nunc repende: munus hoc facile est tibi,
Magnumque nobis. da quod æternum juvet
Meminisse. sic te videat incolumis pater.

BENI. *Nihil est opus, ceu video: sed nostram tamen*
Desiderari fratribus caris opem
Non patiar: ita me instituit abeuntem pater.
O nate, nullos oderis: sed ames tamen
Summè, inquiebat, sanguine advinctos tibi.
Hos ut retineas fac, nec officiis modo,
Sed & ferendo. Patruus talis fuit
Lotho Abrahamus: quippe quem captum ut fero
Eximeret hosti, prælio objecit caput,
Et spolia regum quattuor retulit domum:
Litemque fugiens finium, toto procul
Ortu relicto petiit occiduum latus.
Sic Ismaelem ventre servili satum
Sibi gravem patienter Isàcus tulit.
Vt me quoque addam, cùm truce ingenio minax
Iugulo immineret frater Esavus meo,
Totos per annos bis decem erràvi vagus,
Extorris, exsul, temporis longi ut mora
Lassaret iras; & redux, quanquam innocens,
Donis & humili lenii tumidum prece.
Hæc monita patris optimi non memoria
Tantùm fideli colere, sed factis volo.

IUD. *Egregia certe pignora enixa est Rachel.*

CHORUS.

RVmor candidus ad meas
Aures protinus advolans
Inventos modo præsidi
Fratres nuntiat undecim.
Gaudet pontificum genus
Magni filia Putiphræ
Claram nosse viri domum

Ortam

Ortam ſanguine nobili :
Quorum olim veteres avi
Illis progeniti locis ,
Euphrates ubi diluens
Glebæ ſumen, & alitis
Teli præveniens fugam
Tigris, bis ſociant aquas.
Illa ſumſerat ex humo
Limum, quem Deus ad ſuam
Ductum finxit imaginem,
Patrum qui fieret pater ,
In quo gens hominum ſui
Cenſus terminat ordinem.
Tunc ſenos operis dies
Clauſit, rebus & ultimam
Factis impoſuit manum,
Majus nil meditans Deus.
Illi namque animum ſuo
Flatu largus & os dedit
Quod cæleſtia cerneret.
Mox, ut progenies diu
Multa in ſæcula viveret ,
Partem de latere eripit :
E qua ſe exhibuit viro
Pulchri femina corporis.
Hanc cernens, ſimul ut ſopor
Mollis membra reliquerat,
Flammari ſibi vir novis
Senſit corda caloribus.
Hinc eſt conjugii fides
Omni fœdere ſanctior :
Proles unde venit, patri
Semper nomen amabile,
Maternoque bibens puer
Venam lactis ab ubere.
Fratrum proximus eſt amor ,
Ortus ſemina quos ligant :
Quales comparibus ſuis
Colludunt celeres equi :
Aut commune jugum trahunt

Nexu individuo boves.
O ſi me impoſitum ſuis
Pennis cinnama olentibus
Cæli pura per æquora
Phœnix avehat, unica
Mundo ſemper avis, ferens
In Solis nimia face
Succenſa Æthiopum loca,
Fratres ut videam meos.
Sed ecce ditis dominus Ægypti venit
Et Solis æquat igne prælato jubar.

ACTVS QVINTVS.

PHARAO. IOSEPHVS. IVDAS. CHORVS.

Tibi gratulatus, nunc & uxori tuæ
Affinitatis decore cumulatam domum
Volo gratulari. Nulla par meritis tuis
Poteſt referri gratia. auxilio tuo
Curis levatus, libere regno fruor.
Tibi ſalutem debet Ægyptus ſuam,
Et ego quietem. cuncta quod non a viris
Deſerta ſquallent arva, quod terris nova
Spes manet aratri, muneris totum tui eſt.
Ideoque honores ad tuos addi volo,
Vt more Eoæ gentis, aſtriferæ plagæ
In ſpatia venias nominis titulo tui,
Grandiſque meriti grande monumentum ferat
Agricola taurus arce ſiderea micans,
Sicut propinquas arietis ſtellas tenet
Inſcriptus Hammon Meſoris antiqui pater.
IOS. *In me tot atque tanta congeſſit tua,*
Rex magne, bonitas, ut magis demi velim
Quam pondus addi. Cur adhuc aliquid tamen
Cogar precari, cauſa ſunt fratres mei,
Et, quem relicto fine telluris Syræ
Optem huc venire fratribus comitem, pater.
Agitare pecudes patrius eſt illis labor.
Non procul ab urbe cui ſuum nomen ſator

Dedit

Dedit diei, læta graminibus jacet
Regio, virenſque pabulo ſemper novo:
Goſena vocitant accolæ Peluſii.
Hæc tota periit uſibus mortalium
Huc uſque tellus, inde quod populi tui
Diſpliceat animis cura verſandi gregis.
Hæc vacua noſtro prata ſi generi dabis,
Promitto id ipſis utile ac Phariis fore.
Iamque ecce & ipſos, quod ego te verbis rogo,
Geſtu rogantes, corpora inſtratos ſolo.
IVD. *Vivat beatus dominus opulentæ Phari.*
PHA. *Surgite: dabuntur herbidi ſedes ſoli;*
Et qui parentem, qui domum totam vehant
Currus quadrijuges, quoſque iter poſcit cibos,
Quæque optima edit arborum partu ferax
Niliaca tellus, dona longævo ſeni.
IOS. *Patere hoc ut addam. Liberos homines vides;*
Qui ſponte veniunt in poteſtatem tuam.
Ne ſacra patribus tradita & generis ſui
Mutare ritus, longa quos ætas probat,
Cogantur unquam. Tum, migrare his finibus
Si libeat, aut quòd aliquid acciderit grave,
Aut quòd vocet ſpes melior, id nemo vetet.
Ita purus aër ſemper Ægyptum beet,
Iuſtumque ſervet Nilus augmenti modum,
Multaque matres prole tellurem impleant,
Et ſceptra nunquam poſteris abeant tuis.
PHA. *Iuro potentem cuncta moderari Deum,*
Meumque caput hoc obligo & ſeros mei
Generis nepotes; ſemper Hebræis ſui
Arbitria ritus, exitus tutos fore.
Hanc ſiquis olim rex Phari rumpat fidem,
Nilus cruentas turbidus ſpumas agens
Pelagus coloret. turpis animantum lues
Naſcatur, undis pariter & terræ gravis.
Morbi furentis virus exanimet greges:
Herbis viror decedat: urantur ſata:
Nec arbor umbras ulla, nec fructus ferat.
Vlceribus homines torridis vexet dolor.
Obſideat atra, quantaque inferna eſt plaga

Caligo;

Caligo, cœlum: noxque, non medio die,
Noctem sequatur. Prole populata, domos
Eat per omnes luctus. id si non sat est,
Nereus quoque ipse legis exsorti vado
Ruat, atque totos sorbeat populos mare.

IOS. *Non erit Hebræos hospites nullum tibi*
Habuisse pretium, terra locupletis Phari.
Nam dum pium Deoque dilectum genus
Clemens fovebis, cuncta tibi votum fluent
Supra, tuisque se dabit famulam usibus
Natura. Venient sæcla, cùm nostra inclíti
De gente reges Memphidos sedus colent,
Inque Israëlis sceptra matre Ægyptia
Quæretur hæres. rursus in regnum Phari
Stirpe ex Hebræa, mœnia implentes nova,
Aderunt coloni. Pòst ubi lapsus polo
Tot ille vatum dictus ante oraculis
Reparator orbis atque pietatis parens
Mortalium res viset, hìc tutos sibi
Quæret recessus, fidaque exsilio loca.
Leges Hebræis ille communes meis
Nilique populo ponet, & miscens sacra
Docebit uno more venerari Deum.

CHO. *Veniet & ad nos tam grande bonum:*
Et cœlestis melior Phœbo
Calor Æthiopum corda perurat.

FINIS.

HVGONIS GROTII

CHRISTVS PATIENS

TRAGOEDIA.

INTERLOCVTORES.

IESVS.
CHORVS IVDÆARVM MVLIERVM.
PETRVS.
PONTIVS PILATVS.
CAIAPHAS.
IVDAS.
TVRBA IVDÆORVM.
NVNTIVS PRIOR.
NVNTIVS ALTER.
CHORVS ROMANORVM MILITVM.
IOSEPHVS ARIMATHENSIS.
NICODEMVS.
IOHANNES.
MARIA MATER IESV.

ACTVS PRIMVS.

IESVS.

Qui futuræ sortis immensæ arbiter
Rerum potente fata moliris manu,
Supreme mundi genitor, & genitor meus
Mundo prioris, omnia æquavi hactenus
Imperia factis: si quid ulterius jubes
Paratus asto: cuncta quæ timeo feram:
Hac lege veni. Quem tamen finem gravi
Statuis labori? Nulla me vidit dies
Secura: crevit ipse dum fertur labos,
Maloque patuit semper in pejus via.
Paterna summi templa deserui ætheris
Nec natus exul. pauperem pressi casam
Stabulique prima turpis incunabula
Male notus infans: parvus, infelix, miser
Iam dignus hostis rege Iudæo fui.
Nondum annus alter ierat, ætati parum,
Nimium tyranno, dirus Ephratias nurus
Orbavit ensis: turba puerorum cadit,
Dum quæror unus, meque dilapso fuga
Cruentus error perdidit tantum nefas.
Centum per orbem cognitus miraculis
Patrem probavi. Livor adversum furit,
Et ipsa virtus pejus Herode nocet.
Pater quid istud? semper agnoscor tuus,
Semper recusor. Persa me coluit magus,
Et ante parvos jacuit infantis pedes,
Suoque Mithræ prætulit sidus meum.
At Abrahami gens ab æternis tibi
Seposita sæclis, priscaque Isacidûm domus,
Excussit omnem mente degeneri Deum.
Hinc contumaces bella Pharisæi movent
Pietate fallax turba: at hinc in me trahit
Legum magistros dira pontificum cohors:
Illinc profani secta Sadoci minax
Regalis aulæ purpura invisum premit.
Fidei quid ultra restat? ad nutus meos

Natura rerum cessit & fassa est Deum.
Vndæ liquentis ebrios potus bibit
Galilæa pubes. depuli alienam famem;
Meam subegi: bisque vicenos dies
Iejuna nullis ora violavi cibis.
Inter secantes dexteras crevit Ceres:
Satiatus ingens populus, & toto tamen
Plus est relictum. flabra compressit notus,
Et æstuantis ira detumuit freti.
Durata siccos unda transmisit pedes.
Ferale morbi virus & membris grave
Arti negatum cedere humanæ malum
Vox medica vicit. longa caligo fugit.
Meaque cæcus dexteræ debet diem.
Auditur ille qui nec audivit prius,
Silentiumque rumpit in laudes meas.
Quid illa sanctis semper adversa & Deo
Hostilis Erebi dira pallentis lues
Non pulsa nostris legibus mortalium
Habitata linquit pectora & vocem tremit?
Post opera tanta non satis Christo fuit
Prodesse vivis. victor ingenti manu
Fregi silentum regna, & infernum chaos.
Terris & astris & triumphato mari
Restabat orcus: per sepulchrales specus,
Per operta terris jura & umbrarum domos
Imperia misi. funeris laceri calor
Animavit artus: mortis expulsum gelu,
Retroque in auras manibus patuit via.
Renatus ipso vivit ex tumulo cinis,
Meumque munus spirat. at Mors arctius
Regnare jussa, nec solens damnum pati,
Queritur retexi fata, nec census sui
Constare numerum. pro tot umbrarum grege
Egomet reposcor victima horrendæ neci.
Ergone tristis hora venisti tamen,
Qua pereat orbis auctor & lethum premat
Vitæ datorem? ruit in exitium meum
Ferale tempus, quæque nunc umbrat polum
Nox, dum citatos agitat astrorum choros,

Breves

Breves fugacis invidet vitæ moras.
Quæcunque tandem vim parat capiti meo
Sors dura parcat trahere, ducentem ſequor.
Impenſa generi poſt tot humano mala,
Post frigus, æſtum, lachrimas, luctus, famem,
Accedat unum, moriar : alienæ reus
Culpæ peractus ſpiritum feſſum exuam,
Caſtuſque terras tingat ingratas cruor.
Iam vanit ingens anima : jam mortem meam
Mercatur atrox infularum factio,
Scelerique pretium dicit. Exacta eſt mei
Bona pars laboris : omne præſenſi malum,
Et quicquid atra nox tegit vidi tamen.
Mens ante corpus pendet. horreſco nefas,
Preſſumque venis ſanguinem exſudat timor.
Quo priſcus ille cordis abſceſſit vigor
Diumque robur ? feror in ærumnas, feror.
Heu morte dura durius mortis genus
Animique triſtis languor, an totus perii,
An ſpes ſalutis reſtat ? Atque utinam patrem
Liceat precari. Lachrimis certe meis
Nihil negare ſolitus aliquantam mali
Partem remittat. fas ſed æternum Dei,
Et præſtitutus ordo venturi vetat.
Tot ante ſæclis fixa totque oraculis
Cantata vatum neſcit in finem ruens
Flecti voluntas. Sed quid infernæ moror
Calcare echidnæ virus & torti vagum
Draconis agmen terere ſublimi pede ?
Primi parentis morte ſanandum eſt ſcelus.
Morbum furentem ſanguinis largus mei
Piabit imber. Gaudeat dira nece
Genus ſuperſtes : gaudeat mortalium
Quodcunque buſto reſtat, & gentis piæ
Cineres ſepulti. viximus viventibus :
Moriamur in commune. Non poſſunt mea
Perire clades. cuncta debemus mala
Promiſſa terris, vincula & flagra & crucem
Titulumque ſacræ mortis & faſtidium
Gentis ſuperbæ. Turbine infeſto tonet

In me

In me parentis ira dum parcat meis.
Ne pereat orbis pereo : terrarum omnium
Succedo pœnis. Quisquis extremum colis
Vtriusque Phœbi littus, aut recta face
Æstiva medius regna quæ torret dies,
Quique in remota noctis immensæ plaga
Glaciale plaustri sidus Arctoi vides,
Favete sacro. poscor aris hostia,
Et majus agno Pascha. nostro sanguini
Donabit iras cæde placandus pater.
Iam plena sacrum Luna post verna citat :
Æquata lucis spatia : plus aliquid die
Dies tamen videbit & perdet diem.
Excors Iüda, tu licet valida manu
Venias Quiritum cinctus & noctis metu
Adversus unum, non tuis capior dolis :
Prodis scientem : sponte festino mori.
At vos magistro lecta socialis cohors
Adhuc fidelis turba, post festas dapes
Lymphasque heriles, mystico carmen sono
Sacrate : dumque ad nota properamus loca,
Vbi multa tacitis leniter suspiriis
Respondet arbor, quas ego ad sedes vocer,
Quæ lex amoris, quam favens vobis Deus
Audite euntes. interim vigiles meam
Durate noctem : cedat ex oculis sopor,
Cælo supremas donec admoveo preces.

CHORVS IVDÆARVM MVLIERVM.

IAm vehit præceps per aperta noctem
Mundus, & pronæ properant tenebræ
Auream cælo redhibere lucem.
Non tamen ductor celeris choreæ
Phosphorus clarum revocavit agmen,
Mane nec primi roseum rubentis
Buccinæ signum crepuere nostra.
Nos apud magni penetrale templi
Noctis insomnes vigilamus horas,
Discat ut sanctis precibus piatum

Craſtinam pectus celebrare Phœben,
Qua jubet fruges meminiſſe raptas
Memphidos regi metuendus exul.
Hoc ſacrum totas viduabit urbes,
Quaque Iordanes toties novatos
Ambitu certat ſatiare curſus,
Quaque ſe ripis negat & ſolutus
Stagna piſcoſæ ſibi miſcet unda.
Ire miratur Solymam colonos
Dactylis fœtum nemus & fragrantis
Balſami ferrum fugiente vena,
Vnde non longe lituis avorum
Sponte concuſſi cecidere muri,
Monſque nimboſum caput æquat aſtris
Conſcius fato ſenis irreperti.
Perdidit cives prius orbe merſo
Cepheos regnum, ſacra fabuloſæ
Dercetûs mutans meliore ritu.
Huc Palæſtinas properare gentes
Vidit Azotus geminæque Iämnes.
Non Idumæos Caparorſa clauſit,
Non ſuos Lyddæ tenuere muri,
Non decem princeps populis Damaſcus,
Non brevi nobis ſociata regno
Impii nutrix generis Sebaſte.
Venit & dictus populis dediſſe
Prima ſcriptorum monumenta Phœnix,
Quem Tyros regum pretioſa luxu
Edit in lucem genitrixque Sidon.
Venit & ſiquis Syrus inter amnes
Audet intactos violare piſces,
Nec vaga numen metuit columba:
Belus & quorum vada concolori
Turbidus vitro lavat, & vetuſtis
Finium bellis dubitatus Arnon:
Et quibus limo vada ſulphurato
Peſtifer donat lacus. hic inertes
Spiritus nullos patiuntur undæ.
Non tulit pinnas pelago natantes,
Non tulit remos mare verberatum.

Odit

Odit hoc omnes animas profundum
Et vetat mergi, nec odore quicquam
Sævius vastum minitatur æquor.
Ille depastus segetem veneno
Præripit messes : abit in favillas
Omnis autumnus : cinis hausit arva,
Nequa non olim meminisset ætas
Vindicem flammam, piceoque cœli
Imbre damnatas periisse gentes,
Cum sale infelix mulier gelato
Sensit in saxum riguisse venas.
Impie caros miserata muros.
Misit æternam sine prole gentem
Littus Essenum, quibus una virtus
Fœta commendat viduum cubile.
Omnis in culpa Venus : omne lucrum
Æqua paupertas. nimis o beatus,
Qui suum nunquam numeravit aurum
Publico tantum vigil. ille nostris
Major ærumnis vitiisque major
Lege communi socialis aulæ
Postulat partem famis & laborum.
Quot fugis sparsos in utrumque solem
Posteros sero patris Abrahami
Colliget vesper? tamen heu triumphi
More solennem feriemus agnum.
Ipsa libertas semel ut recessit,
Quam dies primus dedit Azymorum,
Non redit, quanquam jugulo petita.
Pars tenet Batti steriles arenas,
Corniger gentes ubi fallit Ammon :
Pars ubi Nili Macetes ad amnem
Victor auroræ stetit. an tacebo
Carcerem nostri generis vetustum
Coctili cinctam Babylona muro,
Culta vel Tauri, dominumve Tybrim?
Quisquis extorris decora alta gentis
Nescit oblitus, neque sæcla confert
Immemor, longo mala mollit usu.
Justius sortem queritur malignam,

Qui

Qui domi servit. misera tenemus
Semper Ægyptum, patriamque nunquam.

ACTVS SECVNDVS.

PETRVS.

INimica nostro Romuli pubes Deo,
Profaniorque turba sacrifici gregis,
Quaque innocentes non refugistis manus
In me venite vincula. en ultro reum
Vereque sontem. quicquid est actum hactenus
Merui videndo: si quid est ultra mali
Merui timendo. me petenti non face
Vincenda nox est, non Latina unum in scelus
Miscenda templi cum satellitio manus,
Non dux emendus, perfidoque amplexui
Ponenda merces: dabitur hoc gratis caput.
Huc huc adeste: stabitis, nec turbine
Collapsa subito terga percutient solum.
Dabo retorta sponte nodis brachia,
Et ipse plagis vultus occurret suis.
Sævire jam vacabit, an solæ placent
Cum scelere pœnæ? segnis est vester furor
Nisi in immerentes? ratio constat criminum
Vtrinque: vobis facta quod fateor mea,
Mihi quod negavi. Iudices sancti, quibus
Iurata testes venditant mendacia,
Audite facinus. Gente Galilea satus
Terras reliqui mariaque ut Iesum sequar.
Proles Tonantis vera res mortalium
Hæres paterno missus imperio regit,
Adestque cœlo liberator patriæ
Captivus ille vester, & sceptri potens,
Quem judicastis. impium agnosco genus,
Ferosque mores stirpis & proavos truces.
Sic providæ quietis & fati reus
Benignioris, impias fratrum manus,
Et dira pavidus ora respexit puer,
Qui mox vocanti Nilon impositus solo
Vtrisque sævam depulit terris famem.

Sic

Sic lapſa ab aſtris mella & ætherias dapes
Pertæſa fixis rupe Sinæa patrum
Seditio caſtris prætulit Moſi Pharum
Et ſervitutem. nemo vates entheo
Impune per vos corde concepit Deum:
Sed nemo inultus. Memphis, & rabies locis
Incluſa vaſtis, inque ſe armata tribus
Adeo exciderunt, mox peregrini jugi
Mutata toties jura, & Aſſyria domus,
Aquilæque Magni, rupta cum templi ſacra,
Mediaque victor æde Romanus ſtetit?
Pejora reſtant. hac miniſterio manus
Vtinam placeret. vertere infidas libet
Sedes, & omni ſueta ſceleri viſcera
Eruere ferro. Teſtor infauſtum nemus,
Cui luctuoſas Chriſtus affudit preces,
Quæſiſſe cædem, mixtus ut veſtro Cedron
Iret cruore. tela compreſſit mea,
Cui tela tenui, verbaque exemplo juvans
Sanavit hoſtem. Pavidus, ut partem ſui
Sine ſe jacentem ſenſit, huc vertit faces,
Viſaque Malchus aure, vindicta minax,
Et ſæva quatiens vincula, incurrit manum
Notam medelis: tactus aufugit cruor,
Rediitque trunco priſtinum capiti decus.
Nocuiſſe Chriſto profuit tantum. Sed o
Scelerata turba, vulneranti parcitis,
Trahitis medentem. Tu quid omnes per reos
Te, Petre, differs? ſi magiſtrum vindicas,
A te inchoandum eſt. Ille tu ſemper ferox;
Cunctas laceſſens pectore invicto minas,
Primos ad ictus cumque fortuna fugis.
Rebellis & deſertor & fluxa fide
Quid non patraſti? Robori quiſquis ſuo
Spes credit altas, nec dolos animi timet
Fruſtra placentis, perfidis ſed viribus
Incumbit, huc reſpiciat, exemplum grave
Sortis caducæ, quamque ſint fragili loco
Humana: primos uſque ſed punit ſuus
Error ſuperbos. Quid meis reſtat malis?

Abominando scelere fœdavi dapes
Potus & undas. hocne, quod tantum nefas
Iurare potuit, ore gustavi impio
Veneranda mensæ sacra? Proh pietas, & hos
Ergo fugaces Christe lavisti pedes?
Quis me nivosis despuens Libani jugis
Gemino citatas capite Iordanes aquas
Satis piarit? Tune Callirhoes liquor,
An vos alumnum poscitis patrii lacus?
Non ipse Nereus, quem super Nilus ruens
Cærulea turbat ore septeno vada;
Non illud olim quod stetit proavis fretum
Rubente crimen abluat fluctu meum.
A me petendus imber. Heu cessant adhuc
Lamenta? lachrimis contumax vultus fluat.
Sic sic eundum est. verbere illiso sonet
Crudele pectus. hi decent ictus manum.
Miserande debes hæc tuis Cepha malis:
Quid das magistro? non ferunt luctum parem
Quæ facio quæque patior. ut totam occupet
Nox ista vitam seque flendam per meos
Dispenset annos, spiritus medios tamen
Gemitus relinquet, nec satisfaciet malis,
Interque luctus anima deficiet suos.
Iam fletis oculi? flere vos decuit modo,
Tunc cum precandi tempus: at vos languido
Captos veterno vetitus oppressit sopor:
Certe, priusquam staret hostile ad forum,
Ac ter negantis ora respiceret reus,
Alesque lucis crimina occineret mea.
Quæ me recondet regio? qua mœstum diem
Fallam latebra? quæro nigrantem specum,
Qua me sepeliam vivus, ubi nullum videns;
Nulli videndus lachrimas foveam meas.

PONTIVS PILATVS. CAIAPHA

TArpeie superûm rector, & magni pater
Mavors Quirini, quosque nunc melius colit
Vrbs domina rerum, gentis eversæ Phrygum
Prisci Penates, quando continget mihi

Vestras ad aras trahere votivos greges,
Vbi tecta cœlo paria & auratas trabes
Gemmis rigentes, quaque plausu personat
Populus subactis jura qui populis dedit
Theatra cernam, teque terrarum arbitrum
Magnanime Cæsar, sive præsentem colit
Tua Roma supplex, proque toto quem dedit
Te poscit orbe, seu togatis cœtibus
Te molliora regna Teleboûm negant.
Ego nunc amicis heu procul, patria procul,
Honestus exul jubeor invisam polo
Frænare gentem, quæ superbo nomine
Pietatis odium moris humani tegit,
Scelerisque mundum damnat, & falso metu
Vnius omnes pariter abjurat Deos.
Lex una legem nolle: non patitur regi:
Infensus aliis error & discors sibi,
Simul rebellis turba jactavit jugum
Tam sueta vinci quam domari nescia.
Non sponte nostra, testor & fas & fidem,
Toties per urbes fluxit Hebræas cruor:
Sed vim proterva gens & insociabilis
Ni patitur audet. regna tractantes manus
Sævire ratio sæpe & invitas docet.
Sed ibo visum quid sacerdotum velit
Sibi turba, quorum trepida relligio sacro
Instante nostris pollui tectis timet.
Quis ille, quem tot vincla totque homines premunt,
Ipso verendus ore nec sontem ferens?
Tu fare Solymi Caiapha princeps chori:
Quæ nuntiatis scelera, quod fertis nefas?
CAI. *Custos Latinæ pacis, a summo duce*
Nobis secundum nomen, adduxit sacer
Reum senatus. scimus, haud nostrum putas
Objicere pœnis posse non meritum caput.
Sed hic magistra quos vetustas edidit
Ritus, retroque longa defendit dies,
Convellere ausus intulit mores novos:
Nec illud almæ sedis arcanum timens,
Templo ruinam cantat, & plenis Deo

Minatur adytis. ſeptimæ lucis ſacram
Turbat quietem, faſque de cœlo datum,
Totumque Moſem legibus calcat ſuis.
Nec ſtetit in illis: ſidera inceſsit furor
Summumque numen, plebe cùm vili ſatus
Palam Tonantem vindicat patrem ſibi.
Hæc ſunt piari morte quæ vates jubet,
Qui jura tabulis ſcripſit in geminis decem.

PON. *Poſtquam ira belli mater atque auri fames*
Artes nocendi reperit, & placidos ſuo
Præſtare poterat nulla ſecuros quies,
Infirma per ſe vita communi metu
In fedus homines traxit, alternam docens
Opem paciſci: mœnia amplecti domos
Cœpere: majus inde præſidium bonis
Subiere leges: pœna reſpondet ſuæ
Æquata culpæ: redit ad auctorem malum:
Iuſtitia ab ipſo crimine exemplum petit.
Damno rapinas ulta, cædem ſanguine,
Vt facere metuat quiſque quod metuit pati.
Majora pœnis peccat humanis, Deum
Quiſquis laceſsit: magnus hunc vindex manet
Quem lædit: ipſe fulminanti dextera
Tremendus orbi cur ſuas mortalibus
Mandaret iras? eſſe nec datur impio
Impune: vecors mentis attonitæ pavor
Exagitat illum: ſentit ipſum quod negat,
Et cogitur timere vim non creditam.
Non peragit unus tale ſupplicium dies.
In hoc jubetur vivere, ut nomen necis,
Necique ſiquid reſtat horreſcat diu:
Sin patria quiddam jura diverſum ſonant,
Commiſſa veſtræ vocis arbitrio luat.

CAI. *Quamvis avorum placita quod nobis manent,*
Donum fatemur eſſe Romanum, tamen
Omnis redacta juris eſt noſtri necem
Citra poteſtas. tu, cui magnus ſuas
Tradit ſecures gentis Auſoniæ pater,
Ius imperî tuere. Quem trahimus reum,
Modò jam relicta ſede natalis ſoli,

Vbi ſervat unda Cæſaris nomen tui,
Hac uſque ad urbis tecta populorum agmine
Stipatus ibat, vulgus in bellum ciens,
Nefaſque clamans liberam Latio premi
Gentem tributo. carminis magici nefas
Stygiumque fedus aſtruit fraudi fidem.
Nihil quietum patitur: excantat rogos,
Et ipſa turbat buſta ferali ſacro:
Queis capta monſtris turba novitatum ſequax
Dominum ſalutat, illius laudes canit,
Præfertque eunti nobilem palmæ comam.
His ille ſtudiis fretus addicit ſibi
Poſſeſſa quondam ſceptra Davidis domo.
Motu ex rebelli, quid niſi cædes viros,
Flammæ penates, vaſtitas agros manet,
Cum juſtus in nos ſæviet Romæ dolor?
Vnum perire ſatius, an populum putas?
Quin hic piamen omnium culpæ datus
Cruore gentis redimat exitium ſuo.
ON. *Ambigua prudens cauſa conſilium expetit.*
Intro eſt eundum. Vos foris, quando libet,
Reſtate. vinctum milites ſiſtent, ubi
Auditus à me jura pro factis ferat.

CHORVS IVDÆARVM MVLIERVM.

SOlymæ turres regnumque vetus,
Cui victa tulit terra tributum,
Qua Niliaci finibus Iſthmi
Procul Aſſyrium tendit ad amnem,
Cum procubuit tibi fuſcus Arabs,
Mirata tuas cum venit opes
Decolor uſtæ regina plagæ:
Tuæ certarunt fœdera magni
Ambire duces, celſa Canopi
Qui ſceptra tenent, & Chaldæi
Late domini gentis Eoæ,
Virtuſque mari Sarrana potens:
Nunc heu quali ſub ſervitio
Nihil, externis niſi præda, jaces!

Vni tellus desponsa Deo
Quoties quoties mutavit heros,
Ex quo auspiciis non cœpta bonis
Nova creverunt mœnia templi,
Populusque inter vincula natus
Secum rediens sua fata tulit!
Scelus Antiochi patrumque nefas
Sedet in nostra cervice, sedet.
Ætas quid enim dira refugit,
Quæ cælestis potuit flammæ
Prima silentes spectare focos,
Fusoque suum sanguine fecit
Sacra iratum meritura Deum?
Ergo Ionios scelerata hominum
Commenta Deos turis acervo
Placans jacuit nostra juventus?
Fratrum post hæc tempora cædes,
Toxica manibus mista maritis,
Matrumque dolos, & quæ nemo
Credere posset Iudæa tulit.
Bis Romanis cessimus armis,
Bis victores nostros victor
Perculit alter: dominis tantum
Fortuna levis, nos jam toties
Transit eosdem.
Deerat nostris hoc nempe malis
Iuga cognatos diversa pati,
Dum pars Italas metuit virgas,
Partes alias regnat uterque
Fratrum proavis domita nostris
Ortus Idume.
Tu spes lapsis unica rebus,
Columen patriæ, genus Abrami,
Quem fatidico pius ore parens
Sperare suum jussit Iudam,
Quem regis avi nablia cantant,
Vindex populi tibi sacrati,
Clausure tuos non frangenda
Pace triumphos, tunc cum leges
Feret unius Iudæa tuas

Inter famulas libera gentes,
Quando nobis quando toties
Promissus ades?
Si nos vatum, quorum miseris
Constat multa jam clade fides,
Nunquam in lætis carmina fallunt,
Non tu longe. Per te sancti
Limina templi, per juratum
Patribus nomen, quod lingua loqui
Nostra veretur, consanguineos
Respice luctus. propera, propera
Sancte precamur, votisque piis
Tandem præsens disce vocari.

ACTVS TERTIVS.

IVDAS. CAIAPHAS.

QVicunque puras scelere servatis manus,
Me fugite longe. fugiat & qui non nisi
Credenda peccat. Iste vultus polluet
Etiam nocentes. Vos quibus fas & nefas
Discreta, quos non tota migravit fides,
Quibus est amicus, filius, frater, pia
Quos mentis ullo nomine affectus tenent,
Occludite aures. nesciat commercia
Tam dira mundus. solus hoc nôrit nefas
Qui vendidit, quique emit. Vbi nunc pontifex,
Vbi dicta sacris turba, digni qui suis
Mactentur aris? Impium cerno gregem,
Quo pejus æther me videt demto nihil.
Audite vocis præsules notæ sonos:
Gratis loquemur: sive testem quæritis,
Habete verum: sive sontem quæritis,
En confitentem. prodidi vobis ego
Animam immerentem, prodidi sanctum caput,
Plusquam magistri. scelere non possum manus,
Præda levabo: munus ad dominos redit:
Habete lucro perfidi pretium doli.

CAI. *Meritone culpes temet ac peragas reum,*
Te stabit intra cura. nec nos crimina

Aliena tangunt : nec tibi partas opes
Recipimus : a ſe nam cruentos reſpuit
Quæſtus ſacrato gaza Corbona ſinu.

IVD. *Hoc fas & æquum veſtra ſi pietas docet,*
Probare facinus, execrari præmium,
Ibo ibo ad aras & nefando munere
Templum impiabo. nil ibi fruſtra Deum
Pro me precabor : vos ſed ut culpa pares
Par pœna teneat. debita haud ultra moror
Supplicia : diræ mortis ad nigros ſpecus
Dux ille veſter praeo, vos æquum eſt ſequi.
Cœli imperator, ſi nec ignavus vides
Humana, nec te fulmine armatum truci
Fruſtra timemus, terra quid meruit tua,
Quod tale monſtrum portat, aut Sol, quod videt?
Si vetera credi genera pœnarum jubes,
Accedat unum. littus eripiant mihi
Demiſſa cœlo maria : me fluctus premant,
Et fiat hominis pœna quæ mundi fuit.
Liquefacta tædas aſtra ſulphureas vomant,
Quantumque cœlo eſt ignis, hoc una caput
Feriat ruina. quinque non tantum nefas
Fecere populi. pandat arcanos ſinus,
Et inferorum clauſtra magnum juſtius
Non ulta Moſem terra. Iam quicquid mali eſt
Tuus in minora ſcelera conſumſit furor.
In vindicando filio lentus pater,
Exitia machinare terrifica, horrida,
Nondum reperta. Facis? an hæc faciet manus
Quod tu recuſas? Dira cœligenûm exulum
Feralis acies nata punire impios
Et facere, quid me hoſtile circumſiſtitis,
Quid territatis? Iamne apud manes mea
Decreta pœna eſt? venio. quam partem ſui
Mihi ſævus aperit carcer? hanc, ubi ſontium
Pater ille, cujus non litanti dextera
Frater recentis quarta pars mundi jacet?
An illa poſcit regio, noſtrorum ducum
Vbi turba major, quos ſuper mole eminet
Socer infidelis, qui ſuo ferro incubans

Intr

Invidit hosti regia cadis decus?
Placet ante cunctos ille, qui rapto pat ri
Solio superbus, perdidit moriens humum,
Vltrice rutilas arbore implicitus comas.
En digna sese monstrat ad lethum via:
Sequor hunc: Iësum praeo: supplicio par
Anima anteverte sceleris eventum tui.

PONTIVS PILATVS. TVRBA IVDÆORVM.

Horresco totus: nec quid aut sileam aut loquar
Decernit animus: liberant leges reum;
Invidia damnat. Fateor, offensam timens
Plebis patrumque crimen optavi datum:
Nullum repertum est. quicquid objecit sua
Satis ipsa prodens odia conjuratio
Silentio revicit. En illa inclita
Pharisæa pietas: quia sub exesi fame
Pallore vultus & supercilio gravi
Vano calentes ambitu ac cupidos opum
Animos retexit, fit nocens, spretor Dei,
Sacrilegus: hinc tot illa scelerum nomina
Regnique crimen. Scilicet maris accola
Inops inersque vulgus, & Galilaïdum
Grex feminarum, spiritus facient duci
Tantos? ad istas Roma trepidabit manus?
At ipse regem se negat terris datum,
Regem fatetur: unde non ullas sibi
Pugnasse dextras cum lacertos stringeret
Popularis hostis: sed feris mortalium
Odiis patentes traditas partes sibi
Verum tuendi: studia quos eadem juvant
Paucos magistra vocis imperium sequi.
Seu vera sunt hæc, liceat impune eloqui;
Seu temere jactat falsa, quis mendacium
Capite expiavit? seu furit, pœna est furor.
Sed & ipse quem nunc annui cultrix sacri
Structum parenti traxit ad templum dies,
Qui juncta fini regna Agenoreo tenet,
Fama stupenda facta narrantis fidem

Frustra requirens, imperi civem sui
Habuit satis sprevisse, nec ludibrium
Damnavit ultra: dictus Herodi æmulus
Fulgente ab ipso cultus ornatu redit.
Sed innocentem bis repertum sævior
Premit ira, metuens, credo, nequicquam scelus
Quærens in illo, ne suum amittat scelus.
Animo semel præcepta proh quantam movet
Vindicta rabiem! talis ereptam furit
Recipere prædam notus in silvis leo.
Pudet, at metus subegit æquum ut fraudibus
Vellem tueri, jusque furarer dolis:
Ceu contumacis impetum pelagi timens
Obliqua fluctus navis oppositos secat.
Mos est vetusto, si qua Iudæis fides,
Veniens ab ævo liberum quo turgidas
Æstate ripas fugit Iäcobi genus,
Quoties renato vere Titanis soror
Pleno refulsit orbe, populi gratiæ
Vnum e nocenti plebe donari caput.
Ego jam soluta non merenti vincula
Spe destinabam: sed meæ clementiæ
Elusit artes vis sacerdotum effera:
Quorum incitatu turba latronis petit
Vitam Barabbæ. prima miscendo manus
Semper tumultu, sanguine humano calens,
Insontis odio factus insons, publicum
Meruit favorem. Nunc & ancipitem metu
Non vana caræ visa turbant conjugis,
Quam nocte tota tenuit irrequies sopor:
Meque illa jam per sacra, per superos rogat,
Ne jura violem, nilque peccantem hostium
Gratificer odiis. Ergone Hebræos patres,
Et studia temnam tradita gentis mihi,
Et una vilis anima tot subito mea
Benefacta perdet? clausa nunc his mœnibus
Iudæa tota est: advenas quos ultimo
Ab axe misit orbis haud capiunt domus.
Quid si arma vulgus sumit, & cœptas semel
Non ponit iras? scilicet judex pius

Magnum

Magnum merebor pace turbata decus.
Meliusne morti dabitur? at culpa vacat.
Quin ista magna est culpa, quod fieri potest
Materia belli: ne periclo succubent
Imperia, sæpe valuit in crimen timor.
Spes una restat: terga jussis milites
Secuere flagris, si truci spectaculo
Se forte plebis satiet irata furor.
En qualis adstat! sanguine & vibicibus
Rubent lacerti: vulnere exhaustum latus:
Humeros cruentos concolor vestis tegit
Mendacis ostri: proque serto regio
Vtrunque tempus aspera sentes premunt.
Spectate miserum. TVR. *Tolle & hoc purga solum*
Visu nefando: fige devotum cruci.
PON. *Vestrumne regem?* TVR. *Nulla consortem sui*
Patitur potestas. juris humani arbitrum,
Quem Roma monstrat, colimus: unum Cæsarem
Dominum fatemur: Cæsari regnum eripit,
Regnare quisquis sperat: atque adeo tuas
Res intuere. quam fidem præstas hero,
Si te timendum præside exemplum incipit,
Impune magni læsa majestas ducis?
PON. *Crescit tumultus: sæviunt procerum simul*
Plebisque voces: murmur incertum fremit,
Littorea qualis saxa ventorum fragor
Primus pererrat, cum procellas parturit
Cœli latentis ira: diffidit polo,
Totoque trepidus nauta decedit mari.
Notus mihi iste strepitus. hæc subitam mala
Poscunt medelam. Vos piatrices aquas
Huc ferte famuli. Testor hos puros ego
Vndæ liquores, & meas testor manus,
Quas sordis expers imbre perfundit latex,
Nil sponte facimus: quod carens culpa perit,
Mea culpa non est. Iste vos teneat cruor.
TVR. *Securus esto. quicquid hujus pendere*
Cædes meretur, sentiat nostrum caput,
Nostrique generis sera posteritas luat.
PON. *Ergo hic, ubi inter nobilis crustas soli*

Surgit tribunal, juris augusti locus,
Sedens profabor. Trahite damnatum cruci:
Servile rex Iudaus exitium ferat.

CHORVS IVDÆARVM MVLIERVM. IESVS.

TE te miserum plangimus omnes,
Tibi cum fletu lamenta damus:
Seu tu nigra cura volucris
Raptus in altum flammante rota
Sentis dominos rursus iniquos:
Seu captiva quondam patria
Sero nimium credite vates
Lachrimas fatis reddis iisdem:
Seu qui nuper, post Iordanis
Puro lotas flumine gentes,
Nihil incestos veritus regum
Culpare toros, morte luisti
Saltatricis vota puella:
Seu priscorum quicunque virûm
Idem atque alius redditus orbi
Merso vitiis consulis avo,
Sanctus certe; tua quod virtus
Et facta probant. non tu posthac
Denso comitum stipante choro
Niveos mores & clara poli
Regna loqueris: non te aspiciet
Cacus sibi vix credulus ipsi
Vultu ignotum cernente diem:
Non clementes fugiet tactus
Omnibus herbis invicta lues,
Non te vires prabente tuas
Auctu tacito totidem panes
Hominum totidem millia pascent.
Vera exacti regula moris,
Prope plus vita quam voce docens,
Modo sectatrix quem turba premens
Angusta nimis littora questa est,
Montesque sua plebe minores:
Modo cui vestes, cui vincentes

Pondera

Pondera ramos substravit ovans
Festo cantu nostra juventus,
(Quid non possunt fortuna levis
Rerumque vices?) deserte tuis,
Prodite sævo duceris hosti,
Vindice nullo.
Non ita dudum spes afflictis,
Vnaque cunctis medicina malis
Vinctæ loro cessere manus.
Per quem muti potuere loqui,
Nunc ecce taces. Repetit plagas
Aperitque novo verbere sulcos,
Nobisque suas venditat iras
Romana cohors. en membra fluunt:
Nulli proprius dolor est parti,
Sed confusos abit in rivos
Vnum toto corpore vulnus.
Fatine etiam tute minister
Pœnæque tuæ portitor ibis?
Quis migrantes habitare domos
Consuetus Arabs, regnansve cava
Rupe tyrannus tam dira jubet?
Necet o utinam pressum ligni
Feralis onus, membra fatiscant,
Rumpatque labor tenui hærentem
Limite vitam. votum fuerat
Sic posse mori. quantis eheu
Servare malis! Fers ipse crucem
Quæ te quæ te miserande feret.
IES. *Ne Iudææ ne me nimium*
Plangite matres. vestro generi,
Vobisque istas Solymæ lachrimas
Servate nurus, quibus exitium
Triste minatur funesta dies.
Venient annis tempora paucis,
Cum fœcundos uteri mulier
Questa tumores, dicet solas
Esse beatas, quas maternos
Nulla liquores pignora poscunt,
Cupiet tota cum rupe tegi

Misera & magnos sidere montes.
CHO. *Eheu dira victima morti*
Non nos iterum visurus abis.
Non te lethi porta remittet,
Qualis nuper tibi clamatus
Sensit sensus esse reversos,
Venasque tua voce solutas
Iterum ferme riguisse metu,
Simul oblitum venit in orbem
Nigro surgens Lazarus antro:
Cum Sadoci domus errores
Malesana suos certo vidit
Teste refelli.
Pauci raro munere cœli
Potuere aliis reddere vitam,
Se nemo sibi.

ACTVS QVARTVS.

NVNTIVS PRIOR. CHORVS IVDÆARVM MVLIERVM. NVNTIVS ALTER.

TAndem execranda, barbara, infanda, impia
Facinora fugi, nec satis fugi tamen:
Quodcunque vidi sequitur, & totum scelus
Oculis oberrat. CHO. *Testis an certus venis*
Supplicia vatis dira Galilæi ferens?
NVN. PR. *Si qua est sub oras gens relegata ultimas,*
Quæ cœlum & astra mariaque & terras Dei
Ignara cernit, pellit ubi cædes famem,
Et mensa similes ponit epulanti dapes,
Non ista faceret. CHO. *neminem insontis viri*
Igitur misertum est: nemo ad hæc gemuit mala?
NVN. PR. *Sane misertum est: sed magis fera non fuit*
Sævitia quam dum parcit. Vrgebat nimis
Exangue corpus pondere attritum suo
Infamis arbor, morsque jam steterat prope:
Sed lenis ille militum populus vetat
Miserum perire. socius ærumnæ datur
Libyes creatus urbe Theræa Simon.

Non

Non illum amata ruris angusti quies
Defendit : urbis vitia fugientem, premunt
Vrbis furores : tractus ergo non suo
Succedit oneri, nequis ambigeret trahi
Et immerentes. CHO. *Pande jam totam simul*
Faciem malorum. fare quis pœnæ modus,
Quas vis dolorum rupit in voces. cupit
Animus quod horret scire. ne parce auribus.
Timor ipse finxit quicquid audiri potest.
NVN. PR. *Quæ pars ab urbe frigidis Boreæ patet*
Projecta flabris, cognitum bellis iter
Et certa semper cladibus nostris via,
Hæc ipsa dirum Golgothæ tollit jugum.
Non flore collem pingit herbescens humus,
Non læta obumbrat arbor : albens ossibus
Taboque sordens squallet humano solum.
Iacent nocentum non sepultæ corporum
Putres reliquiæ. quisquis aut ferro impius
Iugulum parentis hausit, aut matri suos
Fœtus regessit, quisquis in fratris necem
Legit venena, quisquis ignotum hospitem
In nemore solo pabulum posuit feris,
Hanc morte sedem meruit. agnoscunt suos
Tot scelera manes. Hæc ubi infausta in loca
Vir Nazarenus languidum erexit gradum,
Præbetur ægri pectoris solatium
Qui lachrimosis editus myrrhæ comis
Latex amarus dulce condivit merum.
At vix Iësus ore dignatus suo
Inane munus, respuit pœnæ moras,
Luctuque forti totus incumbit malis.
Iamque ecce ruptis pervios venis pedes
Ferrum premebat : brachia in partes duas
Diducta : gemino vulnere adstrictæ manus.
Dum tanta patitur monstra, dum tellus abit
Surgente trunco, deque sublimi rubens
Destillat imber, nulla tormentis viri
Donata vox est, donec infixus solum
Stipes momordit. Tum, velut cœlo suo
Sic propior, ora pariter atque oculos levat,

Et positus inter tanta (quis credat ?) mala
Miseratur alios, & magis flendos putat
Quibus ista licuit facere, proque ipsis timet,
Reusque veros falsus absolvit reos :
Ignosce, clamans : magna delinquunt, pater ,
Sed inscientes. Militum interea ferox
Et sueta prædæ turba, non visu trucis
Pœnæ moveri : nescius flecti rigor
Expulerat hominem. spolia nunc etiam petunt :
Nec opperiri fata morituri vacat :
Viventis & cernentis exuvias juvat
Secare : magna pars voluptatis feræ
Spectator ipse est. ludit in parvo furor,
Virique cultus pauperes in quattuor
Ivere dominos. una textu simplici
Quæ se tenebat dividi vestis negans,
Adjudicanda sorte, casus arbitri
Munus pependit. Non minus pœnâ fuit
Et hoc, tueri compares pœnæ duos,
Quos sæpe sera nocte prædonum duces
Timuit viator devio abstrusos specu.
Hos inter ipse positus ambiguum facit,
Illisne major debeat populus necem,
An sibi salutem. signat illos cædium
Numerosus index. tale de medio nihil
Cum turba legeret, quærit & scire expetit,
Quod culpa nomen, pœna quem titulum ferat.
Stabat super pendentis obliquum caput
Triplices tabella vocis ostentans notas,
Inscripta quales charta quæ Solymos docet
Cæleste sacrum crescit in dextrum latus,
Quibusque sollers Græcia in famam suas
Dimisit artes, & quibus leges datas
Mundus Latinæ prædæ virtutis tremit.
His sensus idem : nomen & patriam ferunt,
Ipsumque regem gentis Hebrææ vocant.
Postquam dolentis ore se pavit diu ,
Huc torsit oculos sæva gens antistitum ,
Et reperit aliquid tanta patienti mala
Quod invideret. tollat adscriptum decus

Præses rogatur, ne vel ipsa vindicet
In morte regnum, seque privatum neget
Occidere verbo factus imperii potens.
At ille durus perstat, atque hominis modo
Donare vitam facilis hoc tandem negat.
CHO. Dum misera longos vita cruciatus trahit
Quo populus adstat ore, quis circum sonus?
NVN. PR. Non una facies: dissonæ voces strepunt.
Pars mœsta vultu ac corde defixo stupet:
Pars morte lenta fruitur, & quantum potest
Extendit iras. motuum discordia
Alit ipsa motus: namque miranda vice
Tristes acerbos lachrimæ risus movent,
Risusque lachrimas. Fine Galilæo procul
Comites secutæ limen ad templi sacrum,
Modò quas ministras vita, nunc testes habet
Mors sæva amici, quo licet solo, fidem
Præstant dolendo. Lacerat hæc vestis sinus,
At hæc capillos, alia nudis ubera
Plangit lacertis: illius longe cavis
Resultat antris gemitus: hanc fletus rigant.
Stat ante cunctas moris exemplum pii
Pudica mater, lachrimas cujus tenet
Cernique prohibet dolor ineluctabilis.
Quo vertat oculos nescit: an figat solo?
Qua misera mente sanguinem aspiciat suum
Terra fluentem? levet in altum lumina?
Dira videbit peste convelli ac trahi
Quos peperit artus. cernere alterutrum timens
Vtrunque cernit, seque permittit malis.
Propius parabat ire & amplecti arborem,
Sed hæret ægrum corpus, & medios gradus
Pedes relinquunt. Ipsa vox frustra exitum
Quærit, potestque prope videri tristior
Pendente nato. claudit huic sanctum latus
Bis sex sodales inter adamatus pio
Iuvenis magistro. Triste ut aspexit jugum,
Animasque dulces non minus vita sibi
Dum vita mansit, sentit ille aliam crucem,
Graviusque torquet ille spectatus dolor.

Sed

Sed utroque tandem fortior longi moras
Rumpit silentî. Sume depositum meum
Vterque : natum mater hunc pro me tibi
Posthac adopta : tuque Zebedæi puer,
Quæ fuit amici nunc tuam matrem puta.
Hæc fatus iterum flexit in pœnam caput.
At parte in alia verticem miles quatit,
Nostræque gentis vulgus & gentis patres.
Tune ille, clamant, qui sacram rueres manu,
Idemque terna luce relocares domum?
Ostende vires. Ipse si tanti facit,
Suamque sobolem magnus agnoscit pater,
Nunc opifer adsit, spesque confirmet tuas.
Per te data aliis ecquid auctorem suum
Salus refûgit? rumpe ferrum & vincula,
Descende trunco : petitur hæc regni fides :
Iam te sequemur. Nec satis scindi probris
A stante turba fuerat. Est qui stipite
Suspensus, animum nunc quoque homicidam probat,
Nec fieri in ipsa desinit pœna nocens,
Ac sic profatur : Ille si credi cupis,
Quem Deus Hebrææ gentis elegit ducem,
Nos teque serva. Non tulit vocem impiam
Culpæ necisque socius, & tandem ferum
Ponens latronem : nondum, ait, disces Deum
Et fas vereri, justa quem legis sacræ
Vindicta deprehendit? Et peccas adhuc
Iterum luenda? Nostra debent crimina
Quodcunque patimur. Iste quid fecit mali?
Versusque ad ipsum : parce, te, misero, precor.
Mihi rex mihique dominus, & lætum tua
Cum te tenebit aula, sis nostri memor.
Ille annuit benignus, eque ipsa cruce
Largitur astra : Mecum, ait, mecum sacros
Tenebis hortos, veris æterni loca,
Beatus hospes, antequam lucis parens
Aurora referat crastinum terris jubar.

CHO. *Quid hoc? repente subsilit motu solum,*
Et stare tellus nescit. auratos tegens
Sol ipse vultus limite ignoto fugit,

Et ſæculorum lege contemta diem
Abrumpit æther, noxque luci debitas
Invadit horas. Dira quas portant minas
Prodigia? quanto eſt omnibus majus malum,
Quod nec ſui meminiſſe naturam ſinit?
Sed feriit aures curſus haud longe pedum.
Tu quiſquis ille es, quem ſatis noſci vetat
Caligo mundi, tam graves imple metus,
Aut ſolve. NVN. AL. *Periit, habuit eventum furor*
Damnatus aſtris, quemque, ſi poſſit, velit
Et terra fugere. CHO. *Nil queror. Lucem tibi*
Cælum remitto. Tu tamen, quando loqui
Nobis relictum eſt, mortis effare ordinem.
NVN. AL. *Vt creſcere umbras juſſit, & medio ætheris*
Curſu peracto longius Titan ſuos
Reſpexit ortus, ignea ſenſim comæ
Periere: nulla nube præductum caput
In ſe receſſit. quarta reſtabat polo
Iam pars diei, ſi tamen fuit hoc dies:
Audita vox pendentis, haud qualem halitus
Inter necem vitamque deprenſus daret,
Sed fortis & ſonora: Quid Deus o tuum
Me derelinquis? turba crudeli joco
Hoc ultimum fruitura, Theſbitæ peti
Auxilia vatis ore mentitur fero,
Iamque adfuturum quantus aut ignem aut aquas
Cælo popoſcit. Ille ſed contra nihil:
Tantum cruore exhauſtus & fractus malis
Sitim fatetur. Vaſe defuſus latex
Amarus avidos ſpongiæ laxat ſinus:
Premit fluentem purus hyſſopi viror,
Quem levat in altum dextera adſtantis viri
Protenta arundo. Tincta ferali mero
Ille ora rurſus aperit & clarum intonat:
Habuere finem cuncta: nunc animam hanc tibi,
Tibi hanc ego animam magne commendo pater.
Hæc dum profatur, ſpiritus verbis comes
Prorumpit una, nilque ſenſuros cruci
Artus relinquit. Ille jam liber tenet
Quamcunque ſedem ſortiter miſeris Deus

Ad-

Adſcripſit. at nos perdito orbis ſidere
Infamia agitant monſtra : nos peragunt reos
Superi inferique. namque & umbrarum vaga
Curſat per urbem turba, quam ſedis ſuæ
Incerta tellus intimo ejecit ſinu :
Laxata hiatu ſaxa deformi patent ,
Latumque functis fecit ad vivos iter
Compage rupta tumulus : unum manibus
Cœlum ſepulchrum eſt. rediit antiquum chaos
Non legis æquæ gnara, non patiens vicis ,
Sed qualis ante conditam lucem fuit,
Nox atra populos intulit terris ſuos.
CHO. *Sed inter hæc portenta quæ circum crucem*
Mens plebis ? Ecquis vultus aſtantum fuit ?
NVN. AL. *Lamenta fletu mixta femineo ſonant.*
Tum ſiquis ipſi notus & vitæ comes
In morte adhæſit, ingemit tenebris diu ,
Piaſque cœlo tendit erepto manus,
Queriturque, tantum facere dum licuit nefas,
Manſiſſe ſolem. magna nec vitæ ſatis
Sibi certa turba eſt : parſque ſe, pars mortuum,
Pars luget orbem. cecidit Auſoniæ furor
Sævus catervæ : pacis ignaræ manus
Torpent, & arma gelidus excuſſit pavor.
Dux ipſe centum ſolitus imperio viros
Frænare, iniqua jurat extinctum nece
Heroa, cujus ipſa ſe tellus neget
Perferre pœnas horrido motu gemens,
Quem luce caſſum lucis æternæ fuga
Cœlumque mœrens aſſerant cœli genus.
CHO. *Quis iſte turbæ curſus ad limen ſacrum ?*
Nam cauſa in illis qualibet credi poteſt,
Niſi ſola pietas. hiſne tam impuris Deo
Litare ſperant manibus ? NVN. AL. *Horrendum, nova*
Prodigia & iſtuc vulgus attonitum trahunt.
Nanque ille pendens trabibus auratis tapes
Multiplicis oſtri, ſciſſus in partes duas
Totus receſſit : prodita eſt ſacri fides,
Vacuumque Hebrææ gentis arcanum patet.
Fatalis illa gentium quondam tremor

Generata

Sacrata Mosi cista, cui denas datum
Servare leges, gemina quam volitans super
Vmbrabat ales, quemque fecundo cibum
In castra rore fudit exemplo novo
Docens quietem septimâ nubes die,
Et virga cujus flore compresso ambitu
Sibi victor Aron cidaris asseruit decus,
Templi illa veteris decora quæ fuerant prius,
Periere dudum: magno in adyto cernitur
Nil præter adytum: quicquid ignotum magis
Timuere sæcla, panditur: flammis micans
Facibusque templum parte seposita sui
Admisit oculos, sive relligio feros
Pertæsa mores fugit & cerni dedit
Penetrale nudum, sive contemto loci
Horrore sola mente vult numen coli.

CHO. *Positone pœnis fine quem mors attulit*
Natura tandem valuit, & tellus parens
Exanima placido corpora exspectat sinu?
An nuda pendent membra & aspectu impio
Sacra profanant vesperam noctis ducem?

NVN. AL. *Animos feroces sera relligio subit,*
Ne non paratos pravia insignis sacri
Deprendat hora. Pontium accedunt ducem:
Laceros cruentis deripi crucibus rogant
Artus, priusquam victima Ægypti memor
Festaque puras poscerent epulæ manus.
Reis duobus, media queis vitæ ac necis
Hærebat anima, crura sævis ictibus
Illisa: dirus ossium mugit fragor,
Simulque tenues spiritus rumpit vias.
Nec magis Iësu fatâ jam functo sua
Cohors pepercit Latia, sed vita vacans
Tremente miles lancea incursat latus.
Patuere ferro viscera & apertis aquas
Venis micantes mixtus effudit cruor.
Sublata postquam corpora & vacuæ cruces
Stetere, vultu turba non uno fugit,
Pars mœsta, pars attonita. quo ruitis viri?
Mactandum ad agnum? vilis hæc nimium hostia est:

Macta-

Mactastis hominem. CHO. *Fallit ambiguus dies,*
An triste vulgus tueor, & muliebribus
Laniata palmis pectora & flentes genas?
At inde tardo miles Ausonius gradu
Trepidans ad altos præsidis tendit lares.

CHORVS ROMANORVM MILITVM.

O Qui perpetua vectus in orbita
Curru flammifero tempora dividis,
Ad cujus radios noctivagus chorus
Vultu diffugiunt sidera pallido,
Qua nunc parte poli luminis arbiter
Interceptus abes? qua tenebris via?
Quis surgit medio vesper ab æthere?
Nondum te Tyriis navita Gadibus
Stridentem Hesperiis fluctibus audiit:
Non cœlo rutilas surripuit comas
Nubes imbriferis fœta madoribus:
Non interpositis Luna jugalibus
Fraternis hodie visibus obstitit,
Quæ furtiva procul lumina colligens
Pleno circuiit cornua circulo.
An captum magico carmine Thessalæ
Te vinxere nurus? quis Phaethon novus
Ignaris manibus frena regens equos
Egit signifero tramite devios?
Quod factum scelus est, quo meruit diem
Nondum nocte data perdere sæculum?
Vt cum visceribus viscera condidit,
Implevitque suis pignoribus patrem
Iejuni soboles effera Tantali:
Aut cum sacrificæ filius Iliæ
Terrarum domini conditor imperî
Cum vita pariter funera perdidit
Divisus lacero corpore centies.
An præscripta polo tempora finiit
Natalis superûm qui fuerat dies,
Et quo stare prius desierant loco,
Hinc nunc astra negant currere longius?

Quæ natura tui pœna placet tibi?
Quo moles rapitur tanta? quis exitus?
Seu terras iterum fluctibus obruis,
Seu flammis dabitur vasta licentia,
Ibit quo pelagus quod feret omnia?
Supremos cineres quis cinis hauriet?
Quodcunque est solitum quod novat ordinem,
Non est hoc hominis, non populi malum:
Aut mundus patitur triste periculum,
Aut mundi dominus. Rursus an impia
Titanum rabies fulmina provocat?
An Pythone malum sævius exstitit,
Lernæaque draco peste feracior
Cœlo vipereas opposuit minas?
Ecquis nunc patrio fletur in æthere
Pressus morte Deus progenies Dei,
Donatore meri largior Euio,
Prosternente feras fortior Hercule,
Intonso medicus major Apolline?
Nobis præcipue nox gravis incubat.
Gratus quippe Deo sanguis & innocens
His fluxisse locis creditur. hoc fuit
Quod tellus tremuit, quod puduit diem.
At tu summe parens ætheris artifex,
Iratus vitiis, nec rigidus tamen
Confessos venia pellere supplices,
Humani generis crimine perditum
Mundo redde diem. Par semel omnibus
Vnum flagitiis quære piaculum,
Quod non Threicia relligio Sami,
Intellecta feris non cecinit lyra,
Non glebæ soboles fatidicus puer
Tyrrhenos monuit doctor aruspices.
Idem nostra cruor crimina diluat,
Quem nullo meritum crimine fudimus.
Hoc placatus ades sanguine mitior,
Et pro tot populis sontibus unicum
Insons sume caput. non potuit dari
Aris ulla tuis dignior hostia.

ACTVS QVINTVS.

IOSEPHVS ARIMATHENSIS, NICODEMVS.

SPectate cives: Pontii munus fero:
Vt condat hominem terra & humana manus,
Prece obtinendum est. nescit Ausonium genus
Vel sponte recte facere vel gratis male.
Omne est in usu facinus: his mortem imputant,
Illis sepulchrum. NIC. *Parce vanis vocibus*
Iosephe, vel, si justa tam dulce est queri,
Dimitte Romam, quare propiores reos.
Quem plangis, hunc non Romuli occidit genus,
Sed Abrahami. Vera quis sensa explicet
Oraculorum & legis e cœlo data,
Quem mente tota major inspiret Deus,
Quis dux perennes certior monstret domos,
Pilatus ista curat? an Latio innocens
Sub teste cecidit? criminis falsi artifex
Italûm senatus, an sacerdotum fuit?
Iudicio in isto Cæsarine an Cajaphæ
Obtemperatum est? transferas culpam licet,
Iudææ certe corda & ora, oculi quoque
Homicidium fecere: quod superest nefas,
Hoc est Quiritum. Quam bene Hebræis Deus
Manibus pepercit! hoc quoque Italo militi
Invidit aliquis & scelus mallet suum.
Servire adhuc nos querimur? en cædem impiam
Impune licuit facere. quid facere, inquio?
Licuit jubere. IOS. *Nicodeme unis ego*
Devoveo diris Iliæ & Saræ genus.
Pereant utrique. Tam diu quid fulmina
Cessant & imber piceus & mare pestilens?
Quid Sodoma tantum meruit? Haud ultra tui
Me patria miseret. Sævior Babylonio
Victore victor veniat & castris premat
Vrbem cruentam. bella si non sunt satis,
Fœcunda morbos seminet morbis lues,
Interque damna crescat. accedat fames;

Nullis

Nullos recuſet impotens rabies cibos :
Cunis in ipſis vagiens ferrum tremat
Infans paternum : redeat in matrem puer.
Dum verberantur mœnia incuſſu gravi,
Quæratur hoſtis intus, & diſcors ſibi
In ſe arma vertat populus, in templum faces :
Cognata dirimat agmina obſeſſor ferus,
Flammiſque & enſe Solyma vaſtet mœnia,
Trahatque domina compede Iſacias nurus :
Nec vincla ſolvant ſepties anni decem :
Populos per omnes miſer & immiſerabilis
Captivus erret populus : hunc juris ſui
Nulla ora, reducem nulla conſpiciat dies.
Hæc firma maneant vota. nil moror hoc ſolum,
Quod ne premam ultra nulla tam gravis eſt fuga
Quam non capeſſam : vel ſi Hyperboreo procul
Subjecta plauſtro littora extorrem vocent,
Quæ refuga fluctu Tethys ambiguo ferit.
Erit ille patria qui patet vero locus.
NIC. *Hic inter alios fœdus humanum genus*
Inſedit error. facta quis culpat ſua?
Aliena quis non? magna pars non crimina
Damnat, ſed homines, diſpari ſententia,
Aliis ſeveri judices, faciles ſibi.
Nos, quia profana voce non addiximus
Morti immerentem, jura nec contra & fidem
Scripſit cruentum noſtra decretum manus,
Nobis placemus, magna ceu virtus foret
Non eſſe magni conſcium ſceleris ſibi.
At ſi fatemur vera, quis forti virum
Defendit ore, quiſve corrupta arguit
Livore ſævo judicum ſuffragia?
Quis commodavit legibus vocem ſuam?
Sic victa pietas faſque, dum ſanctum caput
Illi loquendo, nos tacendo prodimus.
Cum nil timentes feminæ illius palam
In nomen irent, nos magiſtrum agnoſcere
Segnes pavori noctis umbram obtendimus.
Ioſephe, tandem noſtra ſeſe aperit fides,
Sed in peremtum. IOS. *Vera tu, fateor, mones.*

Sed ille rapiens redditum vesper diem
Cura peragere justa nos vigili jubet.
Non longe ab ipso Golgotha infamis jugo
Subter virentes arborum tegitur comas
Purum recensque rupis excisa cavum,
Nondum occupata manibus sacris domus.
Tumulum senecta nuper electum mea
Nunc melior hospes habitet. insignis viri
Notet sepulchrum magnus hiscenti lapis
Oppositus antro. Quis scit an mox sanctior
Adveniat ætas, turba cum hanc sedem frequens
Et flexa regum capita pro templo colant,
Dignamque credant & mari & ferro peti?
NIC. *Aqua pura fontis, vosque odoriferâ è plaga*
Cari liquores, sæva quos tumuli fugit
Tabes edacis, tingite hos vultus pios,
Intrate penitus ora. Non Deus hoc sinat,
Non fata, morti liceat ut quicquam amplius
Istos in artus. Siqua relligio inferis,
Non fœda tabes ossibus nudis fluet,
Nec corpus illud ulla dissolvet dies.

IOHANNES. MARIA MATER IESV.

VEneranda virgo, certa progenies ducis
Sub jura cujus ivit, Euphratis vadum,
Quicquid, rubentes inter & fluctus jacet,
Vtcunque casus asperi mentem premunt,
Evince luctus, sume avitos spiritus
Regum ille sanguis: Fata te in tuto locant.
Fortuna vires ipsa consumpsit suas
Toties nocendo. post patrum raptas opes,
Translataque olim sceptra in externas manus,
Quod te vetaret esse securam fuit
Res una, natus. ille te absolvit metu:
Timere jam nil orba paupertas potest.
MAR. *Lugere vobis forte Iohannes novum est:*
Ego nata in hoc sum: ter decem annis amplius
Non aliud egi. nulla me species mali
Fefellit: ex quo casta cœlesti satu

Detus

Detumuit alvus, dira mihi; dira omina
Cecinere vates : vidit hæc Simeon senex,
Imaque in anima vulnus aspexit meum.
Cum lancinatos inter infantum greges
Peteretur unus regio ferro puer,
Nondum ille tantis fecerat miraculis
Sese invidendum : perfidos nondum dolos,
Et ficta quicquid turba Pharisæi tegunt,
Ipse arguendo traxerat caput in suum :
Spretor sacrorum, civica armorum tuba
Nondum audiebat : una adhuc erat illius
Culpa, esse natum. non tamen me terruit
Ferus ille dominus & suis etiam nocens :
Non similis hæres, cujus instruxit dapes
Cervix recisa vatis, & amori impio
Donatus oculos pavit incestos cruor :
Non plebs recusans liberas voces pati
Et mille manibus saxa jaculatus furor.
Instare nullum credidi nobis malum,
Quo majus esse poterat. exemplo carens,
Quod nulla genitrix timuit, hoc solum fuit
Ego quod timerem. Misera, num voces meo
Quæram dolori, potius an luctus premam?
O magne (nanque hoc credo nunc etiam) Deus,
Cur ad minora regna venienti mea
Tibi placuit alvus? cur ego ad pœnam tibi
Electa mater? nulla certe femina
Quæ peperit hominem, quæ virum fecit patrem,
Tam sæva passa est. nulla progeniem parens
Melius adepta est, nulla pejus perdidit.
IO H. *Quis major aures planctus assuetas ferit?*
Quod corpus istud, Tyria quod velo tegit
Candente sindon? ille quis venas senex
Adhuc fluentes imbre odorato rigat?
Quis adstat alter? impetu quanto ruit
Muliebre vulgus? Fallor & mæstos genis
Subitò micantes lachrimæ vultus gravant.
An vera video? Mater, illi artus tui,
Tuus ille sanguis. i, rape extrema oscula:
Imple parentem : filii hoc restat tibi.

MAR. *Anima heu longis defessa malis*
In majores suffice luctus,
Dum crudeles apud exequias
Suprema dolor munera solvit.
Liceat niveum tollere peplum,
Carosque semel cernere vultus.
Tune ille miser? talemne tuus
Mihi te populus nate remittit?
Talem Solyme spectare jubet,
Solyme cordi dilecta tuo?
Video fossum mucrone latus,
Et trajectas vulnere palmas,
Et qui ferro patuere pedes.
Melius melius Phœbe latebas:
Quid ad hæc nobis monstranda redis?
Gens ætherei conscia motus,
Vosque imprimis, quorum pietas
Partus olim venerata meos,
Cœli inversas cernite leges:
Illum mecum lugete magi,
Quem signavit nova lux genitum,
Tenebræ occisum docuere novæ.
Spes afflictæ sola parentis,
Quo non piguit vivere vivo,
Nobis rediit modò rapta dies,
Te demersum nox alta premit.
Vtinam planctus, utinam notas
Matris lachrimas nate videres.
Ego sum thalamis intacta parens,
Quæ te verbo fæcunda tuli,
Onus ignotum cum virginei
Stupuere sinus, mirique novem
Crevere tuo pondere menses.
Ego sum cujus jam maturo
Ventre labores lare sub tenui
Regis proavi patria vidit.
Hoc tibi fluxit de fonte liquor.
Hoc sedisti sarcina collo
Pelusiacis advena regnis,
Pharos exiliis cùm fida tuis

Veteris culpa probra redemit.
Iuda ſoboles Memphide pejor,
Si jam finem cepit rabies
Et te noſtri miſerere poteſt,
Longas mortis mihi deme moras:
Aut ſi natus nondum ſatis eſt,
Adjice matrem.
O nate nate, quicquid hic oculi vident,
Hoc quod pependit, quod mori potuit, meum eſt,
Meumque totum: nullus in partem venit
Genitor, nec alter vindicat quicquam tui.
Ergo omnis uni pectori incumbit dolor,
Quod te aluit & te geſſit. Ingratus bona
Neſcivit orbis, damna nec ſentit ſua.
Inops & indefenſus obiiſti necem,
Et nunc jaces inultus. ex illis quoque
Te dante greſſus qui receperunt ſuos
Nemo accucurrit: ipſa nec turba aurea
Ignara lucis ante contactus tuos,
Ad te videndum venit: atque aliquis cui
Per te redivit vita te patitur mori.
IOH. *Vera iſta quereris, vera. nos toto cohors*
Electa mundo filii comites tui
En unde, quo decidimus? in nobis ſcelus
Omne eſt repertum. noſter eſt qui vendidit,
Et qui ejeravit: nec notâ quiſquam vacat:
Fugere cuncti. Doctor o veri unice,
Amore nobis frater, imperio parens,
Ignoſce lapſis: ille ego ante alios tuus,
Ego quem ſacrato nox recumbentem ſinu
Heſterna vidit, ſi quid affectus habes
Veteris per illum, domine, te affectum rogo:
Perque hanc parentem, cujus in curam tibi
Ego dictus hæres. hanc ego ex æquo miſer
Solandus ipſe ſolor ut poſſum tamen.
Iam parce mater luctibus juſtis quidem,
Sed temperandis, & tuis fulci bonis
Animum labantem. Laudibus crevit tuis
Antiqua vatum charta: te caram Deo
Terras per omnes nulla non ætas canet.

Senioris ævi decora, quàm longe tibi
Cessere matres? nulla sic genuit parens,
Et nulla tantum. Fœta in ætate ultima,
Quæ temere risi sensit oracli fidem,
Et illa genitrix, cujus in Pharia puer
Projectus alga vincere undarum minas
Iam didicit infans, prole non certant tibi.
Exigua loquimur. Ipse te observat polus:
Festæ tenebras noctis irradians face
Cœlestis aulæ turma parienti adstitit,
Cunasque adorans igneus superûm chorus
Genitale cecinit carmen, & nixus sacros
Imitatus æther astra parturiit nova.

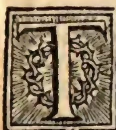
MAR. *Fugiunt dolores. lætior præcordia*
Subit ille motus, quem pudico pectore
Puella sensi, cum mihi interpres Dei
Spopondit úterum, fataque extimuit diu
Tam magna matrem gerere vix docilis pudor.
Majora jam prospicio, & ante oculos meos
Omne est futurum. Nate tu vadis pias
Nunc inter animas major: assurgit tibi
Sanctus parentum populus & cœlum suo
Debet nepoti. Iam tuos mors pallida
Sequitur triumphos, dum remolito novus
Exis sepulchro. non diu terris tamen
Spectandus, en mox totus ad patrem redis.
Inde ex superna sede pacatis bonus
Das jura populis: mille te linguæ colunt:
Nec meta regno: trans & Oceanum tonat
Phœbumque nomen: ferrum & hostiles nihil
Nocent furores: vincis, ac magni duces
Augusta pedibus sceptra subjiciunt tuis.
Quin tempus illud meta sæclorum prope est,
Cum nube in alta tot sedebis gentium
Quæsitor, orbe cum reformato manet
Nox una sontes, una purgatos dies.

FINIS.

HVGONIS GROTII

SILVÆ SACRÆ.

HISTORIA IONÆ
Paraphrastico Carmine.

Empore quo cunctas præ se contemserat urbes
Fortunâ famulante Ninos, partæque rapinis
Divitiæ luxu contra certante furebant,
Ipse pater, vindex scelerum, sed lentus ad iram
His Amithaoniden dictis affatur Iönam,
Os cui veridicum dederat, mentemque capacem
Fatorum & positum longe spectare futurum.
I citus Assyrii tumidam rectoris ad aulam,
Et quæ vasta rapax defendit mœnia Tigris.
Immersum vitiis populum clamoribus urge,
Cujus sancta mihi dudum versantur ob ora
Et pœnam commissa petunt, scelerumque nefanda
Implevit terras, nunc scandit ad æthera moles.
Hæc refer atque minas verbis & jurgia misce.
At miser, heu, sperans complentem numine cuncta
Effugisse Deum (nec enim mandata placebant)
Ad Cilicum terras vicinaque littora Tauro
Funestum molitur iter. Iacet inclita portu,
Summa Palæstinæ tellus ubi desinit ora,
Vrbs vetus, Andromedes quæ vincula jactat Iöppe.
Huc male sanus abit vates, & forte carinam
Invenit ad liquidi properantem flumina Cydni.
Addit se nautis comitem, pretioque soluto
Hospitium capit infelix & numinis almi
Desertor fragili mavult se credere ligno.
Principio faciles auræ, sperataque Tarsos
Non procul. at subito fatalis inhorruit aër
Pontum omnem turbante Deo. sonuere procellæ
Et fudere novum nubes mare. nec super ullum
Discrimen rebus: cælum nox una salumque
Miscuit: ereptam reparabant fulmina lucem.
Nec temere insani perdunt sua murmura venti:
Circum vela fremunt: & se jacit omnis in unam
Tempestas collecta ratem. jamque hiscere credas
Compagem fractamque trahi sub fluctibus alnum.
At trepidi nautæ & pallentes morte futura
(Heu gens indocilis veri, fictaque parentum

Relligione nocens) partiti numina votis
Inclamant gemitu frustra precibusque fatigant
Quos homines fecere Deos : hic Belon, at ille
Astarten, squammisque insignem corpora multis
Dercetin : at patrios alii, nunc sidera, reges,
Iasiden totamque domum, generumque volucrem
Horrida gestantem Phorcynidos ora Medusæ :
Atque hunc præcipuè, dotali ut sede profectos
Incolumes det posse suam contingere Tarsum,
Tarsum pennigeræ referentem nomina plantæ.
Quin etiam merces, auri spes una parandi,
Cujus amor tantos docuit perferre labores,
Iactantur pelago, navem ne verteret omnem
Accedens ventis onus & demitteret alto.
Ille autem intereà tantorum causa malorum
Ima puppe jacens somnum capiebat Iönas :
Seu pavor abstulerat sensus, nec corporis ægri
Illa quies, sed torpor erat, seu talis imago,
Hoc agitante Deo, sua magna oblivia vati
Objecit, pressumque animum graviore veterno.
Non tulit hoc rector trepidæ ratis, & tibi, dixit,
Nunc unde iste sopor ? quin nosti tu quoque si quem,
I, supplex venerare Deum, rituque parentum
Sollicita, si forte aliis clementior ille
Respiciat miseros & fata instantia vertat.
Nec dubitant nautæ cæli quod suscitet iras
Esse caput secum, culpamque unius in omnes
Ferre necem. motis quin ergo quærimus urnis,
Exclamant omnes, quem pœnæ fata reposcant ?
Quis nunc præcipiti volvi putet omnia casu,
Ac non lege data ? certum sors missa peregit
Arbitrium, vereque reum damnavit Iönam,
Et vates de vate fuit. tum quærere nautæ,
Quis genus, unde domo, cur & quibus adsit ab oris,
Quod vitæ sectetur iter, quo crimine sontem
Incusent superi, quæ tantæ causa procellæ ?
Sic illi instabant. sic contra Amithaone natus.
Gens Hebræa mihi. studium fuit (atque fuisset
O utinam semper) rerum servire parenti,
Qui cælum movet & cæli stellantia signa,

Cujus

Cujus opus terra est pontique hæc mobilis unda.
Obstupuere viri majusque per ima cucurrit
Ossa gelu. subigunt sontem delicta fateri,
Spretaque magna Dei mandata, fugamque rebellem.
Tum quid opus facto rogitant, quave arte parandum,
Sideret ut tumidis infensum fluctibus æquor,
Crescentesque minæ: cum jam nihil ille precatus,
Tollite me me, inquit, quem vestris fata periclis,
Quem toto petiere mari. me mergite ponto:
Iam pacatus erit. merui, nec ferre recuso:
Exsolvam insontes & navem morte piabo.
Certavere quidem connixi remige multo
Eluctari undas proramque advertere terris:
Nequicquam: longe littus fugit, undaque contra
Insurgens nullam patitur sperare salutem.
Cessit turba malis, tuque o justissime, dixit,
Parce Deus nobis hanc velle asscribere cædem
Prædamnatæ animæ, nec leto ulciscere letum.
Nil male de nobis illum meruisse fatemur:
Nec nocet ira viro, nec habendi cæca cupido,
Sed motæ non sponte manus. tibi reddimus illum
Quem repetis. cogit tua nos invicta voluntas.
Talia vix fati summa de puppe volutum
Præcipitant. simul ille cadit, simul omnia cœlo
Nubila diffugiunt. positis quoque fluctibus unda
Detumet & lenes veniunt ad suppara venti.
Perculit attonitos divina potentia nautas,
Atque ejurato falsorum horrore Deorum
Supplicibus votis æternum numen adorant:
Hunc & muneribus placant & sanguine fuso.
Interea sulcans immani corpore pontum
Bellua missa Deo vivum deprendit Iönam
Fluctibus in mediis & vasto sorbet hiatu.
Ille in visceribus monstri (mirabile dictu)
Illæsus manet & pelago novus incola fertur.
Sentit & incumbens capiti mare, sentit & æquor
Impelli tranante fera. quis credere possit
Captivam tantis animam durasse sub undis?
Duravit tamen, & tam dira sede morantem
Tres interpositis Soles videre tenebris.

*Hoc tunc navigium misero carcerque domusque,
Hoc templum fuit. hinc calidas effudit ab imo
Corde preces, cecinitque hæc tristia carmina vates.
Quanquam terrificis me fata ultricia monstris
Exagitant, vitamque traho vix anxius ultra,
Spes tamen est has me interea non perdere voces.
Hinc etiam cælo dabitur via. piscis in alvo
Conditus, infami tumulatus membra sepulchro
Verba loquor supra nubes & sidera supra
Exaudita Deo. tu me his, rex magne, nocentem
Mersisti tenebris, ubi me premit alta vorago
Vndæque fluctusque tui, mixtique profundo
Gurgite longinquis procul è regionibus amnes.
Et merui ereptus superis amittere lucem
Aspectusque tuos: tamen hæc fiducia mæstum
Solatur, fore me Solymas ut sistat ad aras
Læta dies festosque adytis instauret honores.
En tot aquæ circum rapidisque intorta fluenta
Vorticibus: tum multa caput circumplicat alga.
Vix spirare datur. tellus super urget acutis
Hærentem scopulis & duris vectibus obstat:
Quin etiam æquoreæ redituro in sæcula rupes
Præclusere viam. tu spes super unica restas
O Deus, e mediis animam tu faucibus orci
Eripies reddesque diem. cum perdita sese
Quæreret, in mortis regno cum vita jaceret,
Dulce fuit meminisse tui. cælestia templa
Perrupere preces felixque audacia voti.
Vos nunc ite, quibus pietas errore profano
Circumventa perit, quorum sibi quisque figurat
Sponte metum, & mendax in vanum cura laborat,
Seque bonis spoliat contemto auctore bonorum.
Me juvet æterno grates persolvere regi,
Votivumque adolere sacris altaribus ignem:
Ille pater bonus, ille hominum tutela salusque.
Talia dicentem toto vehit æquore pistrix:
Ac tandem undisono multum spatiata profundo
Littora summa legit, propiusque adnavigat oræ.
Hic sese immenso patefecit bellua rictu,
Numinis imperio magnisque exercita fatis.*

Ejectumque virum vastæ penetralibus alvi
Imposuit terræ. Tum sic bonus arbiter orbis
Edoctum sua jussa pati compellat Iönam.
I propere celsasque Nini pete nuntius arces,
Et mea fer totam late mandata per urbem.
Ille iter accelerans præcepto paret herili,
Assyriasque domos spatiosaque mœnia tangit,
Quæ non ante citis circum sit passibus ire,
Quam ter Sol oriens ter merserit æquore currus.
Iamque emensus erat quantum via siverat urbis
Lucis ab exortu supremam ad vesperis horam,
Tristia perculsas referens oracula ad aures.
Intra bis decies geminatæ tempora lucis
Corruet excidio Ninos & disjecta jacebit.
Submisere Deo trepidantia pectora cives,
Responsoque habuere fidem. tum triste celebrant
Iustitium, nulloque sibi discrimine cuncti
Indixere famem: nec sueto gaudet amictu
Turba, sed hirsutis indurat corpora velis.
Ipse Nini dominus, quem circum mille tuentur
Excubiæ, cui tot pendunt famulare tributum
Ignotæ gentes, cujus victricia signa
Terrarum pars tanta timet, simul horridus aures
Nuntius impulerat, solio descendit avito,
Vnde triumphatis Asiæ regnator opimæ
Iura dabat populis, trabeaque exutus & auro
Cyniphiis præfert horrentia tegmina setis,
Et tellure sedens inspergit pulvere membra.
Adjicit exemplo legem, procerumque vocato
Concilio jubet hæc populis mandata referri.
Ducite turba Nini longo jejunia luctu.
Ipsa etiam mœsta in stabulis armenta dolores
Testentur nostros, & equorum bellica proles
Balantumque greges. non ulla aut graminis herbam
Attingat quadrupes, aut fluminis hauriat undam,
Dura sed in nudo sedeant velamina tergo:
Idem homines, idem pecudes exæquet amictus.
Inclamate Deum findentibus æthera votis:
Sed simul exactæ damnantes crimina vitæ
Et longas scelerum furias, insistite rectæ

Mentis iter, fœdaque manus purgate rapina.
Quis scit an avertat nobis quod triste minatur
Exitium Deus & posita deferbeat ira?
Spem probat eventus. peccati pœnitet urbem,
Suppliciique Deum. vidit namque omnia facta
Omnipotens, vidit pertæsas crimina mentes,
Nec jam sustinuit decretas sumere pœnas.
Sed non tam clemens animi indignatur Iönas
Stare Ninum, cupiens immensis cladibus emtum
Esse ratas diro tulerat quas carmine voces.
Ergo bile tumens & amaro percitus æstu,
Hoc erat, exclamat, tua cur mandata subire
Defugerem, hoc patria mecum tellure loquebar,
Hoc & Corycia peterem cum littora terræ.
Noram ego quam clemens & quam placabilis esses,
Quàm veniæ largus facilisque ignoscere lapsis
Protinus & culpas precibus donare priores:
Non odii retinens, omni sed suetus ab ævo
Humanos placida miserari mente labores.
Nunc quando Assyriæ visum tibi parcere genti,
In me verte minas: atque hanc, precor, eripe vitam
Quam vix æger ago, qua mors mihi lætior ipsa est.
At pater omnipotens, quin hoc te expendere, dixit,
Æquius, an justo temet mœrore fatiges,
Et tibi qua causa tanto cor fluctuet æstu.
Exiit invisam proles Amithaonis urbem,
Nec procul a muro, qua Titan parte reducit
Matutinus equos, parvo sibi culmine tectum
Exstruit, exspectans urbem quæ fata manerent.
Hic sedet, hic umbras & frigora captat opaca.
Nam Deus hac ipsa stirpem regione locarat,
Quam cici dixerunt Eoo nomine gentes.
Hæc amplexa casam sinuosaque brachia latè
Protendens rapidos arcebat frondibus ignes,
Dulcia turbato præstans solatia vati.
Postera sed cum se roseis aurora quadrigis
Tolleret, exiguo succedens corpore serpens,
Sponte Dei, certo radicem vulnere lædit,
Vitalesque trahi succos vetat: illa recisis
Procumbit foliis demisso languida collo.

Interea primo procedens Phœbus ab ortu
Igne coquit terras : Phœbo Deus addidit Eurum
Omnia pestifera torrentem flatibus aura.
Atque ea flamma poli nudo dum vertice vatem
Vrit anhelantem, fracta vi corporis omni
Marcidus extremam sibi questibus advocat horam.
Et quid adhuc, clamat, quid adhuc miser ille moratur
Spiritus ? invideo fatali sorte peremtis.
Pontus ubi ? mala cur toties in tanta reservor ?
Tum rogat omnipotens, merita num percitus ira
Æstuet, ereptam repetens clamoribus umbram.
Ille refert, magnis incendi pectora causis ,
Et, si vota juvent, votis accersere mortem.
Tum pater : Vsqueadeo vili pro caudice pugnas ,
Huic parci fas grande putas, quem non tua sevit
Dextera, non olim sumti coluere labores,
Quem genitum nox una dedit, nox abstulit una ?
Tu florem Assyriæ, tu plenam gentibus urbem
Me servare vetas ? si non te armenta movebant
Pro frutice iratum (mihi sunt tamen hæc quoque cordi)
An nihil & decies hominum bissena putabas
Millia, materno pendentes ubere natos ,
Aut modò desertis reptantes denique cunis,
Indociles dextrum quod iter, quæ semita lævo
Calle ferat pravique & honesti noscere fines ?
Conticuit vates jam se quoque judice victus ,
Et sua mansuris commisit crimina chartis.
Hoc monitore, Dei sanctos audire vocatus ,
Quisquis es, & lapsus non desperare memento :
Vtque feras veniam, veniæ placabilis esto
Tu quoque, nec vitiis succense longius æquo.
Fer casus durosque animo constante labores,
Crede revicturos artus morituraque mortis
Imperia. hoc superis iterum donatus Iönas
Monstrat enim, Christi tumulo redeuntis imago.

AD CHRISTVM.

CHriste caput rerum, vitæ melioris origo ,
Immensi mensura Patris, quem mente suprema
Miratus sese Genitor de lumine lumen

Fundit.

Fundit, & æquali se spectat imagine totum:
Cujus ad exemplum Mundus, tutelaque Mundi
Factus homo: sed enim ferus hic & sponte rebellis
Perdiderat sublime decus, pressusque jacebat
Criminibus, pœnaque reus, semperque jaceret,
Ni Pater æterno gentem miseratus amore
Te prius arcana secum sub luce latentem
Donasset populis, non jam per somnia verum
Prodere, non vatum commotis mentibus uti,
Sed vivam terris cupiens ostendere legem,
Fœdus & immotum tanto sponsore pacisci.
Humanos igitur vultus, mortale subisti
Corpus & hos artus: sed non te fœda voluptas
Progenuit: castæ sed virginis edidit alvus
Cælesti virtute satum. si purpura non te
Excepit de matre novum, si spicula nulla,
Nullus eques, nullæ puerum cinxere cohortes:
At genus ætherium cives stellantis Olympi
Non desunt illic, aulaque augustius omni
Excubiis præsepe tuum, cantuque celebrant.
Stant pecudes circum, stat circum innoxia turba
Pastorum, pauper, sed rege beatior omni,
Cui te nosse datum. terris novus advena cælo
Monstrabare tuo. sydus non ante notatum
Expavere magi: quis tantus nascitur, ajunt,
In cujus laudes nova sydera parturit æther?
Signiferi cedant ignes, & credita septem
Perpetuas miscere vices vaga sidera: cedat
Dux Helice Grajis, Tyriis Cynosura carinis.
Per varios rerum fluctus, incertaque vitæ
Hæc dat stella viam, quæ non Babylona superbam
Regibus Arsacidis, validas non Tybridis arces,
Non Solymæ turres, sed pastoralia signat
Limina, Bethlemique casas: ne quærite regem,
Iudæi lituos inter strepitusque tubarum,
Quæque humana sibi rabies circumdedit arma.
Nescitis miseri quam sit res proxima cælo
Paupertas, quam dulce pati. vos dicite Parthis,
Dicite Romanis, Herodi dicite vestro:
Det cæco spectare diem, det currere claudo,

Det ſurdis audire ſonos, det reddere mutis :
Tartareas pellat peſtes, morboſque tenaces
Non herbis, ſed voce fuget : freta mota tacere
Imperet, & fluctus : modica dape millia paſcat,
Seque diu nulla : jubeat remeare ſepultos,
Vino mutet aquas, ſiccuſque perambulet æquor.
Hæc faciant quos gemma tegit, quos claßica cingunt :
Hæc pauper meus ille poteſt. nec corpora tantum
Ille, ſed & mentes obſeſſaque pectora purgat,
Fœdaque corruptis adimit contagia ſæclis ,
Verum ingreſſus iter, cum nec diffidere lapſos ,
Nec ſtantes turgere ſinit. quis in æthere motus ,
Quive labor rerum, dum tot cumulata bonorum
Congerie, tibi ſupplicium crudele reponit ,
Non Scytha, non Nomades, non dura civis ab Arcto,
Sed ſoboles Abræ cunctis e gentibus una
Gens delecta tibi. tantum valet atra malorum
Ambitio, quoties odiis accenſa ſuperbis
Sub ficta pietate furit. nec ſimplice fato,
Latronum ſed morte peris, tu purus & inſons,
Vt noſtras pœnas & crimina noſtra ſubires.
Quicquid ad hoc ævum prima peccatur ab hora
Adamus vetita cum carpſit ab arbore pomum,
Cunctorum te facta premunt. nos illa manebant
Vincula, nos ictus, actæque in tempora ſentes ,
Nos trahere in pœnam lictor, nos figere clavi
Debuerant, noſtriſque cruces inſurgere membris,
Et mortis differre moras. Patris iſta voluntas
Et tua : ſic placuit facilem miſcere ſevero.

EVCHARISTIA.

MYſtici ſecreta ritus, priſca relligio ſacri ,
Cœtibuſque ſancta ſemper Chriſtianis Orgia ,
Addo me vobis Epopten, totque poſt ſuſpiria
Perfruor deſiderato candidatus gaudio.
Munus agnoſco tabellis Chriſte legatum tuis
Proximum pergentis ire mortis ad periculum.
Hæ dapes ſunt funerales, hoc ſacrum Propter-viam :
Cœna jam mori parantis inque procinctu data.
Ipſe tu, quanquam ſupremo triſtis in convivio ,

Ipſe

Ipſe panem dividebas, ipſe libabas merum,
Et ſalutis liberali porrigebas dexterâ.
Hic, ais, ſanguis ſodales; hoc ais, corpus meum:
Corpus hoc vobis jacebit: ſanguis hic vobis fluet:
Hic bibendus: hoc edendum: grande mnemoſynum Dei.
Ergo cum cœleſtis aula me procul raptum ſibi
Non ſinet coram tueri, panis & vinum mei
Semper erga vos amoris eſto teſtimonium.
Hâc ero præſens ſub arrâ: nec citatus pignore
Deſtitutos vos relinquam: nec Chaos nos dividet
Illud immenſum, quod alto dividit terras polo.
Ritui ſic indicato Principis juſſum ſui
Perſequens Apoſtolorum præfuit collegium,
Et vicem functum magiſtri Chriſtianorum choros
Ad ſacras epulas vocavit, & propinavit merum,
Et ſacrum ſolenne ſeris tradidit nepotibus.
Hæc initia quiſquis ambit, ante diffidat ſibi,
Seque damnet ipſe judex, teſtis, auctor, & reus,
Nec niſi gratis favente ſperet abſolvi Deo:
Hoc precatus, immerentis ut necem nati pater
In ſolutum ſumat almâ largus indulgentiâ,
Et fide jubente Chriſto nomen accepto ferat,
Cujus inſonti cruore deleatur cautio,
Cautio quæ tanta, quantam nemo ſolvendo fuit:
Ne Dei dirus ſatelles, ille noſter carnifex
Debitores in profundum carcerem nexos trahat.
Creditumque perſecutus ducat addictos ſibi.
Gentis humanæ redemptor mancipatos inferis
Noluit ſervire pœnis Ditis ereptos jugo,
Noſque liberos abire juſſit, & miſit manu.
Menſa teſtis eſt herilis, cujus exſortes prius
Arrogati filiorum more nunc accumbimus.
Hinc procul, procul profani, quos vel error credulus,
Vel ſuperſtitioſa veri fallit ignorantia,
Quique trunco, quique ſaxo funditis ſurdo preces.
Ite quotquot à catervâ transfugæ deſciſcitis,
Et repudium Chriſtiano nuntiatis cœtui:
Augures, aruſpiceſque qui futura venditis,
Quique Circeæ tenetis artis horrendum ſcelus,
Quique ſupremi negatis eſſe nos curam Dei,

Et quibus juris superstes nulla jurati fides.
Ite Regum perduelles, & quibus vivax pater,
Aut nimis longæva mater: impia lingua procul
Ite, & ite factiosi, nata dißidiis cohors.
Ite ventres, ite turpi serva gens libidini,
Cumque mœchis ebriosi; vosque turba pestilens,
Vos cohors morbosa nostris exsulate finibus,
Qui simultates fovetis, hosticoque spiritu
Impotenter æstuantes quatitis irarum faces.
Ite queis jus est in armis, dexteras innoxiis
Cædibus contaminati, quosque ditant fœnora.
Ite fures & rapaces, & quibus nîl est satis,
Et deest quod poßidetis, aleæque lubrico
Qui datis census, & horas cariores censibus.
Ite quorum nos puderet: ite quos nostri pudet:
Hæc nefas arcana vestro pollui contagio:
Hæc triumphis destinati tessera est exercitus,
Quam Sacramento ligati militari poscimus.
Hinc notis arcemus istis partis adversæ duces,
Atque diris exsecramur omne Titanum genus,
Arma divino moventum claßico contraria,
Donec ad meliora versos, deditosque, & in fidem
Publicam cernat receptos sacra vexillatio.
Nos Deo culpam fatemur, criminum quos pœnitet,
Vtque condonet precamur: hæret, hæret intimis
Oßibus labes avita, cujus heredes sumus,
Vrimurque blandientis carnis impetigine,
Pullulante semper Hydrâ: nec potest radicitus
Virus evelli repugnax, & vetustiscens malum.
At Dei tamen renati spiritu genitabili
Calle cedimus sinistro, nec pedem casus frequens
Cogit infirmum referre: semper emersus luto
Gressus in dextrâ reponit semitâ vestigium,
Nitimurque pervicaces ire virtutis viam,
Hoc viatico refecti, robur ut crescat, cibo,
Quem dapi primæ parentum Christus antidotum dedit,
Addiditque potionem liberantem viscera
Pristino Lethes veterno præstitis medici manus.
Alter hic Melchisedechus sempiternus Pontifex,
Pacis hic, æquique princeps Abrahami posteros

Læta gestantes opima pane donat & mero.
Hæc dat ambo signa nobis Paschatis prisci loco
Ille nostrum Pascha Christus, fœderisque symbola,
Fœderis quod immolatus sanxit ipse sanguine.
Panis hic est illud olim Manna lapsum cœlitus,
Quo reliquit Israëlem sæva deserti fames.
Longa solvunt Christianis mentibus jejunia
Succus ambrosiæ salubris, nectarisque poculum,
Quo semel perfusa largè corda dediscunt mori.
Cœna lotis est parata: post aquam discumbitur:
Ipse nam modimperator, ipse rex convivii
Iussit hunc ad apparatum corrogari singulos,
Amne quos puro rigatos lustricus vidit dies.
Væ superbè contumaces, væ recusantes sequi,
Quotquot excusationi, cum vocet rex optimus,
Vel boves emptos, vel agrum, vel thorum prætenditis.
Pœna nec minor manebit vos, ad hæc qui fercula
Veste non purâ venitis impudenter sordidi.
Dulcis hæc medela vobis, nobilisque mattya
Cedet atrox in venenum, cujus infectas lue
Vret arcanus medullas ignis ut Nessi cruor,
Mortis æternæ minister. Durat hæc sente:tia
In caput prolata vestrum: quadrupedem constringite,
Et profundi ferte tristes in tenebras Tartari,
Quâ resultant ejulatus, horridum dentes crepant,
Et vetat semel perire semper occidens dolor.
O mihi grex sancte salve: magnus upilio tibi
Pabulum, potumque præbet: ille te regit pedo,
Ille quondam læta Olympi pollicetur pascua.
Ille nec fures ovilis, nec lupi rictum fugit:
Obvius currit periclis, sanguinisque prodigus
Dum gregem possit tueri non timet pastor mori.
O cohors conviva Christi (namque te mysterii
Compotem, sacraque fecit ipse cerimoniæ
Patris æterni sacerdos) corpus hoc ipsum cape,
Corpus, infelix quod arbor gessit affixum cruci,
Mole quod jacuit sepulchri nocte binâ conditum
Et, subactâ lege fati sponte surrexit suâ,
Nos ut exemplo doceret, lucis hæc ad limina
Perditæ retro patere morte defunctis viam:

Inde porro visuique tactuique obnoxium
Rebus humanis perire nesciens interfuit:
Hinc in alta nube raptum sede in excelsa tenet
Dexteram rerum parentis. Sanguis hic idem datur
Qui cadens infame pœnis Golgothæ tinxit solum,
Cum sarissa militaris mortuum fodit latus.
Panis animæ vi recoctus, & caloris fomite
(Quem resartorem perennis corporum dispendii
Addidit Natura mater) omnibus succos viis
Dividit late fruendos, inque partem vertitur,
Seque transformans in artus sustinet vitæ fugam:
Sic alit mentes Iësu corpus æternans cibus,
Spiritusque quo vegemus, dante defusus Deo
Insito fervore Christo nos facit concorpores,
Et coacta membra membris jungit, & membris caput:
Vt jugali temperata partium concordia
Spiret immortale puram sacra compages diem.
Cor Lyæi mitis haustus ut perurit gaudio
Cum per exta dulcis imber serpit, artus humidi
Flammeos halant vapores, & voluptatem bibunt:
Vulnerum sic ille Christi, qui pedes per & manus
Perque costas purpuranti rore manarit cruor,
Pectoris secreta nostri permeante spiritu,
Intus occulti madoris fumigat suffitibus:
Perque fibras, perque venas, ipsa per præcordia
Pervium sibi tenorem sanguinali tramite
Imbuit, piâque mentes incitat temulentia.
Carne pasti quotquot hujus sacra mensæ carpimus
Hospitem Christum precemur, ebriique sanguine
Maximi nato parentis supplicemus gaudiis,
Carminumque duplicata conferamus jubila.
Mutuo fraterni amoris copulati vinculo
Ad suprema templa cœli mentis unanimi gradu
Ite concordes ad unum: proque turis polline
Gratias adolete regi, qui clientes sospitat,
Qui saluti civitatis universi mortuus
Vivit, & largitione publica nos educat.
Ipse panis est alebris, nulla quo pastum semel,
Nulla temporum sequentum vexat esuritio:
Ipse potus, quo rigatos nulla distorquet sitis.

Ipse cum spectandus illo, quo cibamur, corpore
Pendulis scandet tribunal stare jussum nubibus,
Ipse præses jura dicet, assidebunt Angeli,
Cumque sex labor dierum sæculorum termino
Ibit orbis in favillas, & rogum perdet rogo,
Cum cadaverum citatrix clanget accensi tuba,
Ipse nos solvet sepulcri compeditos nexibus
Parte secretos ab unâ: nam sinistros ordines
Turba complebit reorum, criminum pœnas pares,
Et suos passura manes. Nos sequemur principem
Qua super Phœbi meatus & dierum patriam
Menstruique incerta motus, totque palantes globos
Purioris ora cœli lactis ostentat viam,
Ætherisque candicantis ducit ad palatia.
Turbo non versabit ultra sortis humanæ vices:
In locum sæcli fugacis, inque momenti locum
Illud æternum subibit, & perennis circulus.
Nos beati, nos profundâ luce vibrantes domos,
Et reformati colemus Totius pomœria,
Extimi flammata mundi septa, rerum verticem,
Luminis campos patentes, & quietis libera,
Nox ubi nunquam timetur, consciusque gaudii
Dulce vernanti sereno blandus arridet dies:
Tecta per gemmantis aulæ spargit immensum jubar
Dîa Majestas, nec ullo passa se fastigio
Mentis attingi, nec ullo vocis æquari sono,
Et sui vultus corusco pectus afflatum beat.
Musicos inter canores, cœlites inter choros
Detinebit feriatos pervigil tranquillitas.
Tunc Iesu præbitore contubernalis cohors
Cum Cherubino senatu fulta sublimi thoro
Non dato felicitatis fine convivabimur.

PARAPHRASIS
in Psalmum LXXXII.

FOrmidare deum discite judices,
Qui magnis procerum cœtibus interest,
Et suffragia regum
Pendit consilantium,

Secre-

Secretusque foro præsidet arbiter.
Quo tandem nocuos sine fovebitis
Auctores scelerum, nec
Cedet gratia legibus?
Quisve injustitiæ stat pudor, aut modus
Venales animæ dicite: cernitis
Vt vos præda superbi
Actoris vocet orbitas;
Et simplex pueri fallere nescii
Ætas fraudibus obnoxia divitum
Nullo vindice? tandem
Pupillis & egentibus
Gratis jura date, & pauperis exteri
Causam justifico solvite calculo.
Quin illum sine labe
Fortuna tenui gregem
Crudeli dominorum eripitis jugo;
Assertumque sui jus inopi datis
Turbæ? Saucia vestram
Libertas ad opem fugit,
Sevæ ludibrium triste potentiæ.
Sed surdis canimus: quippe animos tenet
Alta inscitia legum,
Et socordia pertinax
Defendit triplici pectora nubilo.
Densatum tenebris est iter: horridæ
Vis caliginis atræ
Cæcâ mentem agitat viâ.
At res se interea publica consili
Expers mole suâ præcipitat: ruunt
Fundamenta: soluta
Compages patriæ labat.
Sic est: vos, fateor, gloria nobilis
Terrarum dominos evehit ad deos,
Heroesque supremi
Auditis soboles poli
Rectoris: veniet mors tamen ultima
Rerum meta. pari lege necessitas
Plebem deprimit imam,
Et regum pueros: sua

Nec servat tumidos purpura principes.
At tu magne Deus, tu potius veni
Iudex, & tibi dictas
Gentes imperio preme.

PARAPHRASIS IN TRES VERSVS POSTREMOS CAP. X. PROPH. IEREMIÆ.

QVod procul Assyria veniens exercitus ora,
Magne parens, versis in nos victricibus armis
Palmiferum nemus & valles populatur opimas,
Castrorumque minas circum sacra mœnia tollit
Auspiciis fundata tuis, jamque imminet urbis
Excidio, non hos Euphrate aut Tigride motus
Ille Semiramia secum devexit ab aula:
Non à coctilibus venit hæc fiducia muris:
Sed lapis ut quondam Balearide tortus habenâ,
Quos non ante habuit sub nubibus invenit ignes,
Sic Babylon, sic regna Nini quæ possidet heres
Nempe manus sunt tela tuæ: cælestibus itur
Imperiis. Nam sidereos qui temperat orbes,
Idem humana regit vestigia: quicquid ab alto
Imminet huc ultro tendens ruit obvia fatis
Turba, simulque venit supera cum lege voluntas.
Nos autem, quocunque vocas, meruisse fatemur
Omnia: pro populo pœnam non deprecor isto,
Qui toties divûm surdas prostratus ad aures
Impia thuricremis placavit marmora flammis.
Seu morbos sævire jubes, seu protinus atram
Mittis in arva famem, pluvios & subtrahis imbres:
Sive aliud quodcunque paras, præbemus ad ictus
Devotum caput: ipsa reis placet ultio: sed quem
Crimina nostra negant, tua det clementia finem.
Nam si dum justa furor in nos æstuat iræ
Ad pœnas & flagra venis; damnabimur omnes
Exitio, & pridem populis invisa profanis
Funus erit Iudæa sui. Sed parce precamur,
Nec totum ultorem nostris impende ruinis,

Sed multum miserantis habe. quanquam horrida poscunt
Supplicium peccata, pater tamen esse memento.
Vindictam venia metire, animoque tumenti
Pone modum : vel si nondum deferbuit ardor,
Materiamque petit, diræ sunt undique gentes,
Quas tua majestas, æternaque gloria nulla
Relligione tenent : cælum pars magna solumque
Artificis secura videt. Ferus ille tuosque
Marte premens, Belum pro te Chaldæus adorat :
Regumque exuviis, & nostra clade superbus
Mithræ sacra facit. Nullos misere juvencos
Ad tua templa magi : nullum cœlestibus aris
Assyrii fudere merum. Tamen ecce triumphat
Barbarus, & vastat populum tua sacra colentem,
(Dum te posse negat, quos obsidet ipse, tueri)
Impune, & campis tentoria figit in illis,
Per quos sanctus oves armentaque sæpe secutus
Bissenæ sobolis genitor, tua magna voluptas,
Et nemora & colles docuit resonare Tonantem.
Quin etiam depascit agros, & ovilia raptat
Isacidûm, nequa hinc Solomonis ad atria magnis
Victima ducatur solemnibus. Vtne perennes
Ergo foci sileant, Solymæque (o dedecus) arces
Armatum vacuis videant penetralibus hostem ?
Ah melius tales, si quid misereris, in ipsos
Ferte minas : nostri fiant medicina dolores.

ODE PRO INDVCIIS.

CHriste, quem cunis puerum jacentem
Impius toto procul orbe Mavors
Fugit, intacti scelerum, nec ulla
Cæde madentis
Imperî regem, satis o precamur,
Longa jactatæ per acerba belli
Gentis exemplum dedimus Batavi
Sanguine nostro :
Qualis ereptum nimis imminenti
Saucius dudum gladiator hostem
Vulnerum securus adhuc per omnem
Quærit arenam.

E *Dicat*

Dicat hoc nostrum mare, dicat æquor
Creditum solis relevare currus,
Dicat & septem vetitas tueri
Signa trionum
Qui colit terras habitator Indus,
Quanta crudeles satiarit iras
Militum virtus inimica nostris
Funera miscens.
Nunc Furor clausus, manibusque fœdis
Horridum Bellona tenens flagellum
Carceri immugit, nihil & paventes
Sævit in umbras.
Absit o tantum dolus & simultas
Fraudium cæcas meditata nubes,
Bisque pugnato graviora lustro
Otia Teucris:
Omnis ut mundi meritura famam,
Cladibus multis, totidem triumphis
Emta libertas, eat in nepotes
Munus avitum.

EVCHARISTIA.

PRocul profani, qui quod os & quod manus
Oculique monstrant, nec quid ultra creditis,
Queis una mens exsensa, ventri obnoxia
Humoque prona gens, & ut summam loquar,
Homines, nisi qua bestiis differt homo:
Quid has stupetis ad dapes? ejus quod est
Nihil videtis: quod videtis id est nihil.
At vos, quibus lux aurea & rerum color,
Quem sole fusum vultus hic noster videt,
Tantum paternæ lucis est radiatio,
Et oculus animi est hoc quod est animus Dei,
Audite Mystæ. Mundus hic unus triplex,
Incorpor, immortalis, & mortalis est,
Quæ sic vocantur, spiritus, cælum, solum.
Mundi sator divinus a summis Amor
Per media ad ima vênit: & variis modis
Hoc universum particeps fecit sui.
Sic esse cœpit quicquid est: simul exstitit

Persi-

Perfector, ima copulans mediis Amor.,
Et media summis, ut potirentur bono.
Sic coiit ingens circulus : sic omnia
Tum per Deum fuere, tum propter Deum :
Quæque alia fuerant, quia quod unum est non erant,
Vt facta ab uno rursus unum facta sunt.
Sed reliqua quod sunt hoc semel debent Deo :
Soli bis homines, quos creator perditos
Vt recrearet est Deus factus caro,
Caroque noster panis. Inverso ordine
Quare necesse est & recurrenti vice
Vt iste panis caro, caro fiat Deus.
Panis caducus, fragilis : at contra caro
Cælestis, immortalis : incorpor Deus,
Mens ipsa mentis unde spirant spiritus.
Mediumque principiumque cum fine est idem,
Caro Deus, & caro panis, & panis Deus.
Vtriusque sedis qualis in confinio
Locatus astri semilucentis globus,
Nunc quo corusci solis orbem respicit
Vultu nitescens deserit nigra abditas
n nocte terras : nunc ab inferna micans
Regione nobis candidum obvertit jubar,
nimica cernens lucis auctorem sua :
Sic noster animus corpori datus a Deo,
Hinc medius ipse lucis & caliginis,
Felix profecto, si quod est clarum sui
Tenens superne luce lucem respicit,
Altusque formam cuncta formantem videt,
Damnans tenebris hoc tenebrosum chaos.
Miser sed idem, jubare depresso Deum
i derelinquit, inque materiam cadit,
Quæ quantum abivit à bono tantum mala est.
i jure periit sanguinis nostri parens
imulatque in epulas à Deo descenderat,
Qui contra ab epulis ad Deum scandit, bonum
Esu recepit, sicut esu perdidit.
Nulla patescant sensuum nobis fores :
ntus vocandum est quicquid animo est virium.
Hebent amantum lumina atque artus stupent,

Quos entheatos sanctus externat furor.
Res tota mentis vertitur : sursum, viri,
Sursum est eundum. Vivere hoc nostrum est mori :
Nam caro per animum vivit, animus per Deum :
Ille animus animi, quo sine animus mortuus.
Terrena sic pars seque & ætheriam necat :
Nisi vita in ista, vita nascatur nova,
Quæ vita mors priorus, & mors mortis est.
Vita ipsa vitæ mortua hanc vitam dedit.
Quid illud ergo est quo creamur denuo ?
Aqua prima rerum mater. At quæ suppetunt
Alimenta natis duret ut vitæ tenor,
Et aucta virtus robur in solidum exeat ?
Panis, merumque. Sanguinem terræ, merum
Dixere veteres : farra sunt terræ caro.
Vt ergo fomes ille naturæ calor
Vitæ priori consulens, vultum novat
Faciemque rebus, unit & difformia,
Vinum ut sit homini sanguis, & panis caro :
Sic ignis alter iste, naturæ nihil
Leges moratus, nosque perficiens amor,
Vt intus hominem pascat, & vitæ alteri
Ministret auctus, transitu miro facit
De pane carnem deque vino sanguinem,
Carnem salutis, & salutis sanguinem :
Vt ille potus & cibus, qui corpora
Hominum solet nutrire; mentes nutriat.
Ita quod merum panisque carni & sanguini est,
Hoc jam caro sanguisque fiunt mentibus.
Antiquus hic est sermo : Mentis filium
Porum fuisse, cui madenti nectare
Permista Penia pignus ediderit sacrum,
Hunc esse Amorem. Scilicet natus Dei
Æternus ipse, mente ab æterna satus,
Pulchrumque princeps, forma vitalis boni
In quo refulget, & perennis gratia,
Exemplar universi, & exemplum patris
Species quod omnes continens unum facit,
Quo cuncta vis divina seque intelligit,
Hic ille dives, insita quem conscia

Priva-

Privationis nostra paupertas adit,
Vt ejus opibus ipsa, qua nil possidet,
Famem sitimque satiet. hæc verissima
Amoris est origo: sed nemo Deum
Amare possit quem Deus non ante amet:
Nam sicut oculus luce non tantum suâ,
Sed solis ipsum luce solem conspicit,
Idemque qui videtur & visum facit:
Adversus & nos sic Dei prior est amor,
Et causa nostri amoris adversus Deum.
Hic ut beetur quærit, ille autem ut beet.
Nos certe egestas nostra propellit, Deum
Non sua, tamen sua, quippe simulachri sui:
Dei est profecto, nostra non est copia,
Et nostra tamen est, cum sit in nobis Deus.
Quod amat in id quod amatur ipsum vertitur:
Deus homo factus, ut hominem faceret deum.
Ac sicut uxor virque consortes thori
Inter se amoris federantur vinculo,
Vnumque fiunt corpus, haud aliter Deo
Cœtus fidelis corpus est ipsum dei.
Fuere grana plurima, uvæ plurimæ
Qui panis est nunc unus, atque unum merum.
Quanquam caro olim fracta, panis frangitur.
Sanguisque fusus, funditur vinum, caro
Tamen una, sanguis unus, panis unus est,
Vnumque vinum: nec minus quorum usibus
Franguntur & funduntur, unum sunt & hi.
Rex unus, unus populus est: rex in suo
Populo: populus in rege, populus, rex idem.
Sed populus est ut corpus, & rex ut caput.
In capite mens est ordinatrix corporis,
Ita ut sit eadem tota toto in corpore,
Eademque tota singulis in partibus.
Vita prioris ille miserandus parens
Contaminatam posteris carnem dedit:
Hac pariter omnes a Deo discessimus,
Et ab altero alter, quodque fuimus non sumus,
Sed aliud ex uno, sed ex aliquo nihil.
Novæ sed auctor optimus vitæ, sua

Pura, innocenti carne donavit ſuos.
Hac reſtituti nos & uniti Deo,
Et alteri alter, quod fuimus iterum ſumus,
Et aliud unum eſt, & nihil factum omnia:
Conjunctus animus carne cum noſtra, facit
Vitam priorem, carne cum prolis Dei
Vitam ſecundam. Non amans tam ſe penes
Quam penes amatum eſt: unde non tam nos caro
Noſtra maculoſos, quam Dei puros facit.
Mors amor, & idem vita: mors idem domi
Foriſque vita: propter hæc noſtra mori
Nos carne decet, ut carne vivamus Dei.
Lex vetus amare nec nova aliud præcipit,
Primo Deum, deinde & effigiem Dei.
Deus ipſe ſeſe, Deus & ipſe homines amat:
Homines amemus igitur, ut amemus Deum:
Propter ſe amandus Deus; homo propter Deum.
Per multa amoris motus, at in uno quies:
Vtcunque late circuli patet ambitus,
Tamen omnis inde linea in centro coit.
Fructus hic amoris eſt voluptas maxima,
Terram colentes quæ ſupra cœlum locat,
Æternitatemque antevertit tempore.
At & hic amoris uſus, ex ſe gignere
Quod ſimile amato eſt: hoc in animo dicimus
Meditationem: noſtra mens igitur Deum
Figurat ipſumque imprimit pulchrum ſibi
Ligante vero. namque cognitio eſt duplex:
Illa eſt amoris mater, hæc eſt filia:
Sed matre multo filia eſt perfectior:
Vt illa pulchro ſimile, ita hæc pulchro eſt idem.
Si prima virtus mentis eſt ſapientia;
Eademque nobis ultima eſt felicitas,
Et ſapere cuncta eſt ſcire; felices erunt
Quicunque poterunt cuncta in uno diſcere:
Præſtare ſola quod poteſt ſapientia
Divina, per quam cuncta & in qua cuncta ſunt.
Beatitatem donat hanc nobis amor:
Quo noſter intellectus, is qui non capit
Formas quidem omnes, capere ſed tantum poteſt,
Pæi

Patique natus agere nil per se valet,
Fit purus intellectus, inque actum venit,
Vt cuncta agenti junctus intellectui.
Sic finis absque fine mentem perficit,
Idemque sine primordio primordium est.
Te nunc precamur optimumque & maximum,
Qui solus unus atque simplex es, quod es:
O causa causarum, & soluta necessitas,
Quies suprema, motus unde omnis venit,
Nihil ipse patiens, cuncta agens, primum, ultimum,
Mediumque, vitæ vita, lux lucis, bonum
Verum boni, natura naturâ prior,
Semper & ubique totus, immutabilis,
Vltra supraque mundum, at in quo mundus est:
Æterna tua mens hoc quod est intelligens
Sapientiam progenuit æqualem sibi,
Se mensa quanta est compari sub imagine.
At hinc videntem colligans visumque amor
Processit, in se vim repercutiens suam,
Vnumque tria sunt: nam quod es, scis, vis idem est:
Oramus ergo qualis existis tibi,
Talem ipse te per opera nobis exhibe:
Amorque primum sancte purgans Spiritus,
Odii repelle virus, & quo nos Deus
Amore amarit inde sensum mentibus.
Fac istum amorem nos amemus mutuo,
Vt igne natus ignis ignem nutriat.
At tu suprema maximi pietas patris,
Verbumque primum ratioque & sapientia,
Quem monstrat ille tectus in nobis amor,
Quique ex amore facta nos propter caro es,
Sine patre homo, sine matre qui fueras Deus,
Homo mortuus es ut vinceres mortem Deus.
Mors nata falsi: vita tu & veri parens:
A te fluens nos imbuat sapientia,
Vox vera, vox justifica, vox exsuscitans,
Via ad salutem, qua tuam sapientiam
Sapiamus omnes: ergo tenebras disjice,
Vt lux ab ipsa luce lucem proferat.
At tu parens ingenite, fons substantiæ,

Tua ipſe origo, mens coæternus prior,
Ad quem tua illa nos rapit ſapientia
A te profecta, quique amoris ſpiritu
Permotus omne hoc eſſe juſſiſti, tuo
Sapiente verbo, quod prius fuerat nihil,
Hominemque rurſus aliter effectum nihil,
Revocaſti ad eſſe motu eodem ſpiritus,
Per idemque verbum, tolle quodcunque eſt mali,
Bonuſque ſummo fac bono ſimus boni,
Noſtrum eſſe, ab eſſe, ut eſſe concipiat tuo.
Deus unus, unus in tribus, fac nos ita
Amare, & intelligere, & eſſe, unum ut ſimul
Fiamus alter alteri, atque unum tibi.

DE SVSANNA.

CVm decus Hebraidum Suſanna, pudoris imago,
Supplicii peteret jam moritura locum,
Ante Deus vatis juvenis quam proderet ore
Conjuratorum perfida facta ſenum:
Non poterat niveas (ſtringunt quia vincula) palmas;
Lumina ſidereo ſuſtulit illa polo,
Lumina quæ cunctas poterant inflectere mentes.
Tam rutilum flagrant, tam juvenile micant.
Illa quidem lachrymas retinet; tamen uſque retentæ
Prorumpunt, quali fons ſalit altus aqua:
Et poterant pariter pugnantia bina videri,
Mirus honos animi, mirus in ore pudor.
Non pallor faciem vicina morte notavit:
Perpetuo teneræ ſed rubuere genæ:
Integra mens ſcelerum letho nil mota futuro
Duntaxat famæ triſtia damna timet.
Venerat ad lapides: (ea pœna parata jacebat)
Flet populus: cunctis flentibus illa refert:
Vos primum, Proceres, laudo, quos inclita genti
Iſacidûm poſuit reddere jura Deus:
Quod paribus pœnis hominum delicta piatis,
Legifer ut Moſes, ut Deus ipſe jubet.
At melius, ſceleris quamvis ego pura, peribo,
Securum poſthac quam ſcelus ulla ferat,

Quæ violans promissa Deo, promissa marito,
Exuit infami fœdus adulterio.
Hoc igitur nostras crimen quoque personat urbes,
Hocne piam gentem, sepositamque Deo,
Polluat ut totam pariter cum corpore mentem,
Quæ ferat Abramum femina neptis avum?
Non hic sufficiunt lapides, non horridus ensis,
Non crux, usturi non fera membra rogi,
Non sacri latices, mœchas qui crimine damnant,
Aut timidos purgant suspicione viros.
Spernere siqua Deum potuit, supponere prolem,
Fallere conjugium, commaculare domum,
Quattuor ut poßit culparum solvere pœnas,
Æquo jure quater debuit illa mori.
Nunc vos huc properate duo, faciantque cruentæ,
Perfida fecerunt quod prius ora, manus.
Exsatiate truces insonti sanguine motus:
Vos ictus primi, vulnera prima vocant.
Sic castas tetigisse licet: spes improba vobis
Quam male promisit, sic potienda datur.
Nam neque vos unquam nec quicquid ubique virorum est,
Sivit ad hæc aliter membra venire fides.
Vt libet hanc frontem, malas, & labra ferite:
Imprimis oculos vestra sed ira petat:
Hi sunt obscœnos vestris qui sensibus æstus
Nuper & illicitas inseruere faces.
Quantumvis populus, quantumvis curia vobis
Credit, habet testes & mea causa suos:
Stat Deus hinc, stat mens nullius conscia culpæ,
Et jurant istud crimen abesse mihi.
Tu mihi vir salve, vita lux unica nostra,
Spesque mihi, donec spes super ulla fuit.
O utinam saltem supremos ferre liceret
Amplexus, & post oscula pauca mori!
Arceat hæc saltem nobis opprobria cœlum,
Vt vincant animum crimina falsa tuum.
Si bene te novi, quam tantum semper amasti
Credit in hac nullum mens bene fida nefas.
Nunc tibi, nunc animo communia vota repone,
Et pariter cœlum quæ petiere preces.

Pende, quod obſequium, reverentia quanta mariti,
Vt tutata tuam ſit mea cura domum.
Excubiæ ſemper geminæ mea corda tegebant,
Hinc pietas, illinc connubialis amor.
Noctes atque dies animum ſervantibus iſtis,
Dic vetitis flammis quis locus eſſe poteſt?
Crede, tua ut vixit, tua ſic Suſanna peribit:
Iamque mihi poſthac non adeunde vale.
Sed precor hoc unum: tumulum concede peremtæ,
Et verſus, miſeram quod juvet, adde duos.
Hoſpes ſiſte gradum: jacet iſto fæmina buſto,
Quam dicit judex, vir negat eſſe ream.

IN PASCHA,
qui natalis vigeſimus tertius.

VEra Dei ſoboles, homines quem credimus una
Nobiſcumque hominem, cumque parente Deum,
Nos modo, qui triſtes ſub iniquo judice pœnas
Luximus, & nigrum te moriente diem,
(Seu puduit ſolem domino pereunte videri,
Seu fuerat noſtri criminis ille color)
Oramus, jam parte tui dignare triumphi,
Dum novus inferno victor ab hoſte redis.
Mors ſequitur captiva: jacent diſrupta ſepulchri
Vincula: ſidereæ jam patuere fores.
Vngere quid Chriſtum muliebris turba parabas?
Illum, ſi neſcis unxerat ante Deus.
Thura quid hic facient & quos affertis odores?
Suffimen patri gratius ipſe fuit.
Quæritur in tumulo vita, luciſque repertor:
Hoc peccata loco condita noſtra jacent.
At quem vos clauſum tam parva ſede putatis,
Non mare, non tellus, non polus ipſe capit.
Surgit mane novum, dum pulchrior ille reſurgit:
Et cum lucis hero lux reparanda venit.
Scilicet ut mortem tenebris ſignaverat æther,
Sic comes in vitam debuit eſſe dies.
Aſpicis ut primo radient convexa ſereno,
Floribus ut teneris luxurietur humus?

En Christus pariter, pariterque renascitur annus:
Auctori plaudunt tempora læta suo.
Tum rosa quæ pratis late viridantibus ardet,
Forsitan innocui signa cruoris habet.
Me quoque cum domino simul & cum floribus ortum
Cur ego non ista gratuler esse die?
Isacidæ Pharia domiti sub lege jacebant,
Ipsaque libertas sub pede regis erat.
Qui posset veteris patriæ sperare quietem,
Et Cananæa procul pascua, nemo fuit.
Ista dies Mosem justas animavit ad iras,
Cum raperet festas, Azyma sacra, dapes.
Fortes ite viri, quas nunc tener occupat agnus.
Quas mox conficient, quantaque bella manus!
Exitium video regi quam triste parari,
Purpurea vobiscum mare stabit aqua!
Nil desperandi sed nobis auctor Iesus
Certior: exanimum qui modo corpus erat.
Frigida membra crucem referunt. quæ vulnera mater
Contigit, hostili vulnera facta manu.
Quid tibi tunc animi dicam pia virgo fuisse,
Infelix, sub humum cum tuus iret amor?
Quo non ille senex turpavit pulvere canos,
Qui reus aligero teste peractus erat?
Tertia lux omnem detergit corde dolorem,
Tristitiæ veteri nec sinit esse locum.
Custodes trepident, plebes pia gaudeat: ipse,
Ipse remolitus pectore saxa venit.
Hoc jubar, hoc alba juvenes in veste loquuntur,
Quos bonus ætherea misit ab arce pater.
Sic quoque disjectis, quæ nunc est forma, recurret
Ossibus, & cineres vita secunda manet:
Debemusque nihil letho, nisi temporis usum:
Altera pars nostri restat, & ista redit:
Qualis cinnameo Phœnix juvenescere busto
Creditur, in terris unica semper avis:
In veterem cuncti mundo flagrante figuram
Ibimus, ætherea gens reparata tuba:
Tunc cum justitiæ medius veniæque sedebit
Arbiter, in clara præmia nube ferens:

Consumtisque simul terris & fluctibus, ignis
In se constituet fata suprema sibi;
Æterni quæ prima dies erit, ultima mundi:
Felicem nobis hanc Deus esse velit.
Detque prius mentes quam corpora nostra renasci,
Et stet pro vita posteriore prior.
Non aliud puræ spondent mysteria lymphæ,
Terque sacer pueri fusus in ora latex.
Quanquam etenim magnis vitiorum immergimur undis,
Per Christum vitiis libera turba sumus.
Hæc ubi sic repeto, tum me quoque veris imago
Immemorem veris non sinit esse mei.
Quam modo cœpta ruit, quam mox abitura juventus?
Hei mihi, quot noctes, quot periere dies?
Apposuit geminos lustris mihi quattuor orbes
Per bissena regens sidera Phœbus equos.
Annum qui sequitur cum primo flore genarum
Hunc tibi summe parens, & tibi Christe dico.
Sanctior adveniat quam retro volvitur ætas,
Vindicet ex illa tempora plura labor.
At tu natalis, nostrorum prime dierum,
Da veniam quod te non colo, sacra colo:
Non vacat a tantis in te descendere curis:
Plus aliquid vita lux dedit ista mihi.
Ille meas habeat, qui me quoque possidet, horas:
Scilicet ille dedit te quoque posse frui;
Bisque suum fecit, cum me produxit in oras
Luminis, & pretium cum fuit ipse mei.
Concelebrent alii genialis fercula mensæ
Quos juvat, & secum nata Falerna bibant:
Carminaque ingeminent lepidis applausa choreis:
Nos trahit antiquæ relligionis iter.
Nec jejuna tamen læti solemnia sacri
Ducimus, aut epulis gaudia nostra carent.
Frangimus arcanum Christi sub imagine corpus.
Hæ reparant animos, fessaque corda dapes.
Nec tunc cum pastus senis in castra diebus
Depluit, Hebræis dulcior ille fuit.
Inde salutiferi libantur sanguinis haustus,
Et sedant nostram pocula sacra sitim.

Tradidit

Tradidit hos ritus humanis dedita noxis
Victima, jam pœnas certa subire suas.
At pia posteritas morem servamus avitum,
Iussa piatricem commemorare necem.
Carmina nec desunt gratam testantia mentem,
Cum junctæ feriunt sidera summa preces.
Hæc mihi nam satis est superet, pater alme, voluptas,
Et meus auspiciis talibus annus eat.

IN PASCHA

anni cIↄIↄcxiii, natalem trigesimum.

Christe tui quondam testis de morte triumphi,
In lucem reduci quæ tibi prima fuit,
Hæc quoque nascentem me tot post secula vidit
Sancta piis semper, bis mihi sancta dies:
Scilicet ut nequeam, geminato munere, donec
Sum memor ipse mei, non memor esse tui.
Olim, quindecimum cum sol mihi conderet annum,
Ostendit mihi ver Gallia, vere meo.
Contigimus dextram, qua nulla potentior armis,
Quæ quod regnabat debuit ipsa sibi.
Nunc bis quindecimum luces mihi noctibus æquans
Phryxeæ Phœbus vellera lustrat ovis:
Natalisque meus me ditibus aspicit arvis,
Quæ Tamesis puro vitreus amne rigat.
Vidimus hic illum, qui regno maximus, unus
Est regum regno celsior ipse suo:
Qui postquam terris datus est, sapientia vera
Privatum posthac se decus esse negat.
Hactenus ista. latet sors indeprensa futuri:
Scit, qui sollicitum me vetat esse, Deus.
Duc Genitor me magne: sequar quocunque vocabor,
Seu tu læta mihi, seu mihi dura paras.
Sistis in hac vita? maneo, partesque tuebor
Quas dederis. revocas optime? promtus eo.
Post reges visos da regum cernere regem,
Natalemque mihi, sed sine nocte, diem.

PASCHA

anni CIↃ IↃ CXIV, qui natalis mihi XXXI.

ÆTerno soboles coæva Patri,
Humani generis piamen unum,
Quem certamine redditum cruento
Victorem necis horridæ salutat
Festo carmine Christiana plebes,
Ver pulchrum quoties refulget orbi,
Et noctis spatium diebus æquat
Nulla parte sui minuta Phœbe:
Te supplex veneror, reusque voti,
Post bis Paschata quindecim peracta
Vnum cum super additum recepi,
Has pro ture preces ad astra mitto.
Da fractum veteres dolere culpas,
Da vitare novas sagace cura,
Da de tramite lubrico juventæ
Egressum pede firmiore niti:
Da mentem solidam, virile pectus.
Sit pax conjugio: meam parentes
Laudent, me pietas juvet meorum.
Res detur nec inops, nec invidenda,
Olim qua placide fruatur in spes
Non magnas nimis educata proles.
Vnum te dominum professa constet
Libertas patriæ. necesse fuso
Nec sit sanguine jus suum tueri.
Da nobis sacra pura, da magistros
Veri sollicitos simulque pacis,
Concordem populum, pium senatum.
Quod si nostra manus tibi ministra
Vlla in parte placet, nihil recuso:
Sed dum te valeam juvante clavum
Rectum per medios tenere fluctus:
Dum non ambitio levesque plausus,
Non fulvi sitis inquies metalli,
Sed me pro patria salute cogat
Forti cura jugum subire collo.

Solvi

Solves emeritum, redemtor orbis,
Cum visum tibi: tunc Pharo relicta,
Agni sanguine tinctus innocentis,
Ibo vivere, gente cum piorum,
Sincera Azyma, Pascha sempiternum.

BAPTIZATORVM PVERORVM INSTITVTIO alternis interrogationibus & responsionibus.

Ex Belgicis rhythmis, quos in carcere Hagiensi HVGO GROTIVS *fecerat, ab auctore Latinè reddita.*

SCis, mi nate, sacro quondam te flumine lotum?
Istud recordor sæpe narratum pater.
Scis ne etiam ritus tali quis voce notetur?
Perfudit artus purus undarum liquor.
Quis fuit ille autem sacrum qui tale peregit?
Præco supernæ legis, interpres Dei.
Quis locus antiquo vidit te more piatum?
Gens pia sacratis quem celebrat cœtibus.
Quod sonuit carmen? quæ nomina dicta lavacro?
Summi parentis filiique & spiritus.
Tresne Deos igitur tingendi ritus adorat?
Quin noster unus nescit æqualem Deus.
At quibus indiciis agnoscitur ista potestas?
Sermo loquentem, mundus auctorem docet.
Quid Deus est tenta brevibus mihi dicere verbis.
Mens recta, simplex, perpes, immutabilis.
Cur Deus hic unus ternâ tibi voce notatur?
Papyrus illum sacra sic nosci jubet.
Quæ ratio suadet tres ut credantur in uno?
Distat carenti fine quod fines habet.
Artificis nusquamne sui spectatur imago?
Sol, lux calorque, trina sunt, unum tamen.
Nîl hominum natura jubet nos tale tueri?
Vigere, sapere, velle in uno sunt tria.
Suntne pares Genitor Natusque & Spiritus insons?
Commune regnum est, unus æternus vigor.

Quid

Quid proprium summo fas est asscribere patri?
Quod capit ab ipso quicquid est exordium.
Quid Deus ante sui fecit primordia mundi?
Vt nîl sit extra, sufficit numen sibi.
Ede mihi cœptis fuerit quæ rebus origo.
Cœlum solumque fecit ex nihilo Deus.
Materiam duplicem quæ distinxere figuræ?
Herba, arbor, aqua, lux, sidera, animantes, humus.
Quo genus humanum lucem conspexit ab ortu?
Terrestre corpus, mens data est divinitus.
At quos ille opifex hominem produxit in usus?
Deum colens beatus ut semper foret.
An facile hoc homini divina capessere jussa?
Certe; creato quippe ad exemplum Dei.
Vnde igitur labes ægrotis mentibus hæret?
Primi Satoris crimine: at nostro quoque.
Resne Deus lapsu volvi permittit inani?
Extat manetque nîl nisi ejus numine.
Cur mala committi patitur si cuncta gubernat?
Bonus atque sapiens utitur recte malis.
Estne Deo quidvis faciendi plena facultas?
Quicquid decorum est. inde cunctipotem vocant.
Vera Dei soboles dic quando duxerit ortum.
Homo ille in ævo natus, ante ævum Deus.
Quid fuit ille Dei prius omni filius ævo?
Imago, ratio, sermo, consilium patris.
Estne aliquid nati quo sit testata potestas?
Factus per ipsum mundus: absque ipso nihil.
Vnde animam humanam mortalesque induit artus?
Fœcunda virgo Spiritus peperit satu.
Quod tulit, ede mihi, divina puerpera nomen?
Stirps Abrahami Maria, Davidis genus.
Ergo Deo diversus homo binique fuere?
Erat unus idem, quique homo quique & Deus.
Permixtumne fuit cum non pereunte caducum?
Convênit impermixta natura utraque.
Afferrine potest res hoc quæ fœdus adumbret?
Existit homo sic unus animo & corpore.
Natus at ille Dei cur nomine dictus Iesu?
Vox ista Solymis Sospitatorem notat.

Nomi-

Nomine cur illum Christi pia turba celebrat ?
Mos regem inungi : fecit hunc regem pater.
Quâ vero peperit nobis ratione salutem ?
Vita atque morte, dêinde vita reddita.
Illius ex vita quos est tibi carpere fructus ?
Docet illa verbis, monstrat exemplo viam.
Perspicua, quicquid docuit, complectere summa.
Nosse atque pura mente venerari Deum.
Quas cupit ista sibi pietatis regula partes ?
Has ; pœnitere, credere & bene vivere.
Dic quid significet pars isto ex ordine prima.
Commissa flere, flenda non committere.
Quænam vera fides certam paritura salutem ?
Deo loquenti credere & confidere.
At cui nos opus est imprimis credere dicto ?
Gratis quod homines crimine absolvit Deus.
Quid benefacta igitur quæ lex præscribit amoris ?
Sunt ista fidei fructus, ad vitam via.
Sanctior aura Dei quos nobis dictat amandos ?
Deum ante cuncta, proximeque hominem alterum.
An privata cupit Deus an communia vota ?
Vult utraque, Genitor singulorum atque omnium.
Quid cupit a nobis divina potentia posci ?
Quod gloriæ ipsi, quodque nobis usui est.
Quid bene cessurum divino optetur honori ?
Laus atque regni decus & obsequentia.
Vtile quid nobis precibus deposcere fas est ?
Alimenta, veniam, dêinde depulsum mali.
Quo se more jubet numen cœleste vocari ?
Pure, modeste, spe bona, nullo ambitu.
Fasne Deum juxta est alios in vota vocare ?
Fert ille graviter æmulum apponi sibi.
An Deus ulla sibi patitur simulacra locari ?
Spernit figuras aspici vultus negans.
An lethi reus est si quis mendacia jurat ?
Sane ; sed & qui jurat ubi non est opus.
Concelebrare pios cœtus quæ causa subegit ?
Aqua, cœna, cantus, munera, auditus, preces.
Quid fidus populo debet recitare magister ?
Legis vetusta paginam & fœdus novum.

Quo nos usque tenent devinctos verba docentis?
Oracla nobis quatenus produnt Dei.
Quam sibi sacra docens debet præscribere normam?
Tacita Deo tacere, quæ loquitur loqui.
Quod summum decus est ornamentumque magistro?
Sincera vita crimine & probro vacans.
Debita doctori quæ sunt a plebe vicissim?
Subsidia vitæ, charitas, reverentia.
Pro quibus officiis expectant præmia nati?
Ament parentes & colant & audiant.
Quid de se genitis jus est præstare parentes?
Victum ministrent, ætheris monstrent viam.
Cur patriæ patres tanto Deus auxit honore?
Ut sint bonis tutela, terrendo malos.
A grege subjecto ducibus quæ jussa rependi?
Obsequium, honos, tributa, vectigal, metus.
Munera dic etiam quæ sint injuncta marito.
Rem curet, adamet conjugem & placidè ferat.
Quis decet ornatus florenti ætate puellas?
Non ficta virtus, castus in vultu pudor.
Qua poterit ratione Deo matrona placere?
Viro minorem se gerat, prolem educet.
Quid viduo deserta toro curare jubetur?
Orare, luxum fugere, adesse egentibus.
Imperium quale in famulos laudatur herile?
Quod æquitate temperet vires suas.
At famulus domino quid sit, quod debeat, ede.
Industria & non blandiens oculis fides.
Quid docuit Christus vetita sub cæde notari?
Livoris atrum virus atque odii faces.
Quid vero si forte prior nos læserit alter?
Det ille veniam facilè cui venia est opus.
Ergo nec ulcisci contemtum & damna licebit?
Quin alia potius perferenda injuria est.
Nonne bonis lex sacra jubet nos esse benignos?
Sed & his malo facinore qui nobis nocent.
Quis dedit exemplum prodesse nocentibus ipsis?
Bonos malosque Sole qui illustrat suo.
Dic, sub adulterii titulo quæ culpa notetur.
Quæque jugale fœdus excedit venus.

An ſatis eſt Chriſto, factum ſi tale cavetur?
Et ori, & oculis, imperatur caſtitas.
Conjugii melior ſors eſt an cælibis ævi?
Innupta Chriſtum vita liberius colit.
Offenduntne Deum ſocialis fœdera lecti?
Quin ipſe thalami jura ſacravit Deus.
An contracta ſemel poſſunt connubia ſolvi?
Deſerere ſtupro corpus intactum nefas.
Quanto igitur potior thalami ſine fœdere vita!
Imperia ſexus vincere haud cuivis datum.
An nihil unde habeas refert, ſed oportet habere?
Qui parat opes non jure, furti ſe alligat.
Ergo ſatis præſtat manus impolluta rapinis?
Rea & cupiditas quæ ſui neſcit modum.
Non & divitibus cœleſtis porta pateſcit?
Arctum intrat ægre ſi quis eſt diſtentior.
Quid Deus indicit quibus eſt opulentior arca?
Removere faſtum, munerari largiter.
Pauperibus collata Deus quæ munera laudat?
Læte data, homini, non honori aut gratiæ.
Sed metus eſt largos ne ſera ſequatur egeſtas.
Sufficere debent veſtis, alimentum, domus.
Quem mihi ſponſorem das hæc non defore nobis?
Qui paſſeres alit atque veſtit lilia.
An non proſpicere eſt æquum quæ vita requirit?
Noſtra in diem ſit cura, de reliquo Dei.
Mentiri an vetitum Chriſti præcepta ſecutis?
Etiam cavenda jurgia & loquacitas.
Permittitne jocos exactæ regula vitæ?
Obſcœna dicta maximus Cenſor notat.
Quæ noſtris igitur linguis conceſſa voluptas?
Præclara monita, vox Dei, carmen pium.
Arguiturne etiam nonnunquam culpa tacentis?
Si prodat hominis jura vel honorem Dei.
Quod manet intra animi fines an lege ſolutum eſt?
Conſilia cordis prava condemnat Deus.
Quæ tres decipiunt mortalia pectora peſtes?
Faſtus & aviditas & voluptas corporis.
At per quos delapſa gradus peritura ruit mens?
Parit cupido facinus, id mortem parit.

Quod

Quod caput eſt rerum quas lex præſcripſit Iëſu ?
Crucem ſubire, ſemet a ſe abdicere.
Qualis homo eſt, Chriſtus quem prædicat eſſe beatum ?
Mœrens, miſericors, purus, eſuriens, inops.
Quid placidi, mites, ob Ieſum ſæva ferentes ?
Hos par vetuſtis vatibus merces manet.
Ede, quis adſtabit regnanti dexter Ieſu ?
Qui viſit, operit, excipit, nutrit, rigat.
Quæ turba officiis recte mulcebitur iſtis ?
Capta, ægra, nuda, externa, cui ſitis aut fames.
Quos habuit teſtes Chriſti doctrina magiſtri ?
Patremque Chriſtumque utriuſque & ſpiritum.
Qui potuit Genitor Natum laudare docentem ?
Clarè profeſſus, hic mihi demum placet.
Qua ſe veridicum Chriſtus ratione probavit ?
Verbo docentis vita fuit exactior.
Vnde fidem Chriſto fecit cæleſtior aura ?
Miraculorum ingente teſtimonio.
Qualia, dic, Chriſti nobis oſtenta fuerunt ?
Ægris ſalutem, mortuis vitam dedit.
Exemplumne igitur vitæ debemus Iëſu ?
Eadem faventem præſtitit nobis Deum.
Ad mortem qua deinde via pervenit Iëſus ?
Popularium odio per Latinum præſidem.
Is necis immeritæ judex quo nomine dictus ?
Hunc Pontium monumenta Pilatum vocant.
Quæ probra ſunt illi ſcelerato impacta furore ?
Irriſus, alapæ, ſputa, fuſtigatio.
Quis tot pœnarum tandem fuit exitus, adde.
Pedes manuſque foditur affixus cruci.
Egreſſamne animam Chriſti de corpore conſtat ?
Dies diem quæſivit, intremuit ſolum.
Iam locus exanimos narra quis ceperit artus.
Corpus ſepulchri conditum jacuit ſpecu.
Corporis an ſolos perſenſerat ille dolores ?
Mœror quoque animum preſſerat luctu gravi.
Cur pater inſontem voluit tam triſtia ferre ?
Per iſta nobis venia parta eſt ſontibus.
Nulla ne pax pretio niſi ſanguinis empta patebat ?
Iuſtitia ſic ſe ſumma patefecit Dei.

Cunctorum culpis an victima sufficit una?
Certe hæc, ab omni parte quæ culpa vacat.
Qualis erat Christus suprema imitandus in hora?
Patiens, modestus, hominum amans, Patri obsequens.
Morte semel functus mansitne obnoxius Orco?
Imo recepit tertio vitam die.
Quæ nos edocuit Christo quæ reddita vita est?
Certam probavit maximi prolem patris.
Nonne hominem vincit Cherubinæ gloria turmæ?
Illum superna castra venerantur ducem.
An nostri meminit cœlesti sede receptus?
Est noster illic pontifex, & rex simul.
Ætheria nobis quid præstat in æde sacerdos?
Fusi cruoris obsecrat pretio patrem.
Quæ bona regali nobis demittit ab arce?
Manu tuetur subditos, hostes fugat.
Ergo inconspicuus sublimi in sede manebit?
Dum reddat illum pristinis nubes locis.
Cur igitur Christus telluris regna reviset?
Vt mortuis jus dicat & viventibus.
Spiritus ille quis est quem tertia sancta notat vox?
Vis unica atque unanima Patris & filii.
Virgineone prior fuit ista potentia partu?
Vatum entheata quippe movit pectora.
Præcipuum Christus bissex quid spondet amicis?
Majora dona jusque donandi alteros.
Qui radii ex isto fluxerunt igne micantes?
Medicina, lingua, oracla, furiarum fuga.
Quid sanctum nunc flamen agit cessantibus istis?
Adhuc docet nos & juvat solatio.
Nonne satis verum nobis sacra pagina monstrat?
Torpet papyrus destituta spiritu.
Non opis est nostræ documentis credere Christi?
Sine ejus aura nemo eum dominum vocat.
An non ingenii sibi sufficit ipsa facultas?
Superna non admittit huic vitæ studens.
Spiritus ergo suo perfundit lumine mentem?
Sane; & refingit insuper præcordia.
Ecquid opem pietas jam non incredula poscit?
Et velle & agere donat adjutor Deus.

Humani prosuntne Dei post cœpta labores?
Ita est: requirens reperit, orans accipit.
Quid fiet si dura animum certamina vexent?
Vigili & precanti dat Deus victoriam.
Spiritus ille animis qua dat solatia nostris?
Deum esse nobis velle perpetuo patrem.
Ast ubi repperies hanc sancti numinis auram?
Cœtu in piorum cujus ipsa est vinculum.
Ille Dei populus quâ se regione coercet?
Cuncta implet orbis spatia qua Christus sonat.
Nonne Deus Solymos proprio sibi fœdere junxit?
Olim: sed ista septa Christus diruit.
An non lex igitur, Mosi quæ tradita, durat?
Priora scita fœdus antiquat novum.
Sabbata nunc, ubi nunc signum genitale remansit?
His abdita umbris ipsa res nobis data est.
Sanctorum quæ sint hominum communia nosti?
Bona hujus ævi, sed magis cœlestia.
Hujus militiæ numeros quæ tessera signat?
Christi innocentis corpus & fusus cruor.
Hisne datur tanto post mortem tempore vesci?
Vini atque panis scilicet sub imagine.
Quid par corpus habent & sanguis & esca merumque?
Quod ista corpus, illa mentem nutriunt.
Et cur una Ceres, cur vinum sumitur unum?
Vt sic patescat esse nos concorpores.
Estne Dei in populo teneros spectare rudesque?
Hos ferre oportet & docere comiter.
Qui si res nostras, si famam denique lædant?
Vnum advoca, duosque, plures postea.
Quid si pertendant vel aperto crimine peccent?
Tunc segregentur a piorum cœtibus.
Semper an abstenti divina a plebe manebunt?
Donec dolere crimen ostendant sibi.
Iudicii in partem num vis est hujus utramque?
Simul ipse damnat, simul & absolvit Deus.
Permissum quo more novos inscribere cives?
Tinctu sacrati laticis ingressus patet.
Cur igitur mersamus adhuc de matre recentes?
Vt consecrentur rite quamprimum Deo.

Nonne fidem præmittit aquis divina papyrus?
Fides parentum & vota prosunt liberis.
Quæ bona signantur venerandi fluminis unda?
Venia, ortus alter, vita de tumulo redux.
Dic, aqua cur veniam sancit diffusa per artus?
Maculas ut aufert unda, sic culpam Deus.
Quæritur an meritis hæc indulgentia nostris?
Dat hanc sua bonitate permotus pater.
Nemo igitur nobis peperit tam grandia dona?
Insons Iesus imputato sanguine.
Qui sunt prisca Deus quorum peccata remittit?
Qui se reos fatentur & quos pœnitet.
Quem peccasse pudet veniæ sibi conscius ergo est?
Si pollicenti credit & fidit Deo.
Estne iterum lapsis veniæ spes ulla superstes?
Est, si patrati sceleris ex animo piget.
Sed quid habet limphis commune recentior ortus?
Vt mersus undis Christianus interit.
Vivere at hunc ipsi tamen & spirare videmus.
Non ille culpæ vivit, aut etiam sibi.
Quæ vita induitur meliori luce renato?
Ad ejus instar quem Deo propter placet.
Nil illi posthac superest curæve metusve?
Manet usque sensus prœlium & mentis bonæ.
Brutam animi partem quæ nobis arma coercent?
Fides, Dei vox, pax, preces, jejunium.
Correctis jam nulla manent vestigia culpæ?
Hæc ipsa magna est culpa blandiri sibi.
Ergo quid est in quo vincit nova vita vetustam?
Quod vitia debellata sine regno jacent.
Lapsantesne Deum possunt retinere faventem?
Labis reliquias donat ob Christum pater.
Limpha revicturum, qua signat imagine, corpus?
Surgemus, urinator ut pelago solet.
Quæ loca dic animas sunt exceptura piorum?
Christo manebunt ultimum junctæ diem.
Ille dies quis erit, quos illucescet in usus?
Cineres citabit civis ætherii tuba.
Et cur infernis ex sedibus ossa resurgent?
Vt aqua factis præmia aut pœnas ferant.

Quæ

Qua ſtatuit Chriſtus pœna damnare rebelles?
Flamma perenni & morte quæ neſcit mori.
At quæ dona piis bonitas divina paravit?
Non deſitura gaudia animi & corporis.
Exſurgentne iterum dilapſa cadavera tabo?
Ita excitantur farra corrupto ſatu.
Quale prius fuerat corpus num tale redibit?
Non: ſed perenne, fulgidum, ætherium, veges.
Vllane erit thalami potuſve cibive cupido?
Fruemur horum neſcii, ævo cœlitum.
Luſtrabitne oculos aut Sol aut cornua Lunæ?
Vnum jubar divina majeſtas erit.
Qualis erit nobis ibi quæ promiſſa voluptas?
Qualem nec auris, nec oculus, nec mens capit.
Illuc ut venias ex normâ vive lavacri.
Adjutor adſit ille qui juſſit Deus.

FINIS.